

Дневникъ

(стенографически)

на

X^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

ЛІІІ заседание, сѣбота, 15-й януарий 1900 год.

(Отворено въ 10 часѣтъ прѣди пладнѣ, подѣ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя Жечо А. Бакаловъ.)

Прѣдсѣдатель: (Звъни.) Засѣданието се отваря.

Молиж секретаря г. Ранкова да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь Коста Ранковъ: (Прочита списъка.) Отсѣствуватъ г. г. прѣдставителитѣ: Атанасъ А. Буровъ, Бончо Радановъ, Димитъръ Грековъ, Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Дянко Ив. Коджабановъ, Д-ръ Никола Геннадиевъ, Исмаилъ Чаушъ-Алиевъ, Константинъ х. Калчовъ, Младенъ Ивановъ, Никифоръ Влаевъ, Тодоръ Табаковъ и Тодоръ Мирковичъ.

Прѣдсѣдатель: Отъ 164 народни прѣдставители, отсѣствуватъ 12, а присѣствуватъ 152-ма; има, значи, законното число прѣдставители.

Понеже съкращениятъ протоколъ отъ миналото заседание не билъ готовъ да се прочете, пристѣпваме къмъ дневния редъ.

На дневенъ редъ имаме:

1) Трето четене на законопроекта за данъка на земнитѣ произведения, и

2) Докладъ отъ пропетарната комисия по прошенията: 1) отъ Иванка Георгиева, отъ гр. Елена; 2) отъ Сюлеймана, Исуфовъ, отъ с. Сѣрѣ-Алашъ; 3) отъ жителитѣ на с. с. Гайтаново и Доганово; 4) отъ жителитѣ на с. Ханово; 5) отъ жителитѣ на с. Сарж-Махмудъ; 6) отъ Константина Тепевъ, отъ гр. Нова-Загора; 7) отъ Георги Алексевъ, отъ гр. София; 8) отъ Петарча Папайотовъ и др., отъ с. Новградъ; 9) отъ Константина Грокъ, отъ гр. София; 10) отъ Къича Генковъ отъ гр. Лѣсковецъ; 11) отъ Петра Главановски и др., отъ гр. Трънтъ; 12) отъ Ахмеда Ибраимовъ и др., отъ с. Балджи-муръ; 13) отъ Георги Г. Геомовъ, отъ с. Костенецъ;

14) отъ Н. Д. Прѣображенски, отъ гр. София; 15) отъ Слава Петкова, отъ гр. Нова-Загора; 16) отъ Манча Спасовъ и др., отъ с. Варана; 17) отъ Тона Г. Тренинъ, отъ с. Сепарево; 18) отъ Кира К. Соколовъ, отъ с. Раяновци; 19) отъ Стоянка К. Бузева, отъ гр. Ловечъ; 20) отъ Милисава Стоянова, отъ с. Бракевци; 21) отъ Ивана Ст. Пюсюллиевъ отъ гр. Видинъ; 22) отъ Д. П. Стойновъ, отъ гр. София и пр. и пр.

И тъй, на първо мѣсто на дневенъ редъ имаме трето четене на законопроекта за данъка на земнитѣ произведения. Молиж докладчика г. Тодоръ Георгиевъ да заеме мѣстото си и да го прочете.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: (Чете.)

„Законъ

за данъка на земнитѣ произведения за 1900 и 1901 год.

Чл. 1. Произведенията отъ непокрититѣ недвижими имоти ще плащатъ прѣзъ 1900 и 1901 год. данъкъ, съгласно съ настоящия законъ.

Чл. 2. Произведенията отъ ниви, като: пшеница (колосъ), червенка (зимница), ржжъ, ечемикъ, овесъ, просо, лемецъ, кукурузъ, ще плащатъ десетъка въ натура.

Чл. 3. Произведенията отъ ливадитѣ, гюловетѣ, орищата, градинитѣ, бахчитѣ, бостанитѣ, пасищата, блатата и нивитѣ, посѣяни съ цвѣкло, макъ, сусамъ, анасонъ, резине, рапица, ленъ, грѣсти, памукъ, бобъ, грахъ, леща, нахутъ, барабой (картофи, компиръ) и други подобни ще платѣтъ десетъкъ въ пари.

Чл. 4. Лозята и изкуственият ливадн ще платятъ данъкъ съ какъвто сж били обложени прѣзъ годинитъ 1895—1899.

Чл. 5. Освобождаватъ се отъ облагане:

- а) държавнитъ имоти;
- б) имотитъ на народнитъ училища, болницитъ, сирото-питалищата и старопиталищата;
- в) общественитъ градини, паркове и разсадници;
- г) общинскитъ мери;
- д) имотитъ на Рилския манастиръ, находящи се въ манастирската му община;
- е) градинитъ съ плодни дървета въ дворове не по-големн отъ единъ декаръ;
- ж) единичнитъ плодни дървета изъ лозята, нивитъ и полетата;
- з) градинитъ съ зеленчукъ въ планинскитъ мѣста по-малки отъ половинъ декаръ;
- и) нивитъ засѣти съ тютюнъ;
- к) всички земи, които се освобождаватъ отъ специални закони.

Чл. 6. Всѣки стопанинъ на непокрити имоти е длъженъ, въ срокъ, опредѣленъ отъ Министра на Финанситъ, да подаде всѣка година декларация за всичкитъ му земи въ всѣки градъ и село, съ обозначение, кои отъ тѣхъ обработва самъ и съ какъвъ видъ произведение и кои на кого е далъ подъ наемъ.

Тѣй сжщо е длъженъ да подаде декларация и всѣки производителъ за земитъ въ всѣки градъ и село, които е взелъ подъ наемъ и обработва, съ обозначение вида на произведението и името на притежателя на имста.

Забѣлѣжка. Декларациитъ на неграмотнитъ стопани и производители се написватъ задължително и бесплатно отъ общинскитъ писари и учители.

Чл. 7. Прѣди да настане врѣме за прибиране на произведенията, държавни чиновници заедно съ общинскитъ кметове и съвѣтници извършватъ слѣдущето:

- а) за произведенията, изброени въ чл. 2-й отъ настоящия законъ, съ изключение на кукуруза, описватъ на самитъ мѣста, отдѣлно за всѣки производител, парчетата на посѣянитъ ниви, пространството на всѣко парче, видътъ на произведението и количеството на произведенията въ снопи;
- б) за кукуруза и за произведенията, които ще платятъ десетъка въ пари, съгласно чл. 3-й отъ настоящия законъ, описватъ, тоже на самитъ мѣста, за всѣки производител, парчетата, пространството на всѣко парче и видътъ на произведението.

Забѣлѣжка I. Сжщото се извършва, по само за свѣдѣние, и за имотитъ по букви а, б, в, г, д, е, ж на чл. 5-й, които даватъ произведение.

Забѣлѣжка II. Произведенията на всички земи ще се опишватъ въ оння градове и села, въ които сж били обложени съ по-малень данъкъ.

Чл. 8. Намѣренитъ при описването парчета ниви, по мѣстности, пространства и видове на произведенията, се вписватъ въ особена основна десетъчна книга и въ отдѣлна за всѣки производител дѣлба.

Книгата се съставлява въ два екземпляра.

Чл. 9. Щомъ се свърши описването въ единъ градъ или село, държавниятъ чиновникъ и общинскитъ съвѣтъ взематъ, по на половина, отъ всѣки видъ произведение по буква а на чл. 7-й отъ 100 до 200 снопа.

Землището на всѣко село се раздѣля най-много на осемъ мѣстности.

Снопитъ трѣбва да се взематъ най-малко отъ четири ниви на всѣка мѣстность, отъ които двѣтъ се указватъ отъ държавния чиновникъ, а другитъ двѣ отъ общинския съвѣтъ.

Тѣй събранитъ снопи се овърхвватъ, добитото зърнено произведение се прѣтеглява и по него се прѣсметъ какво се пада въ килограми и грама на снопъ (номоне).

Отъ овърханото зърно по два килограма въ торбички се запечатватъ съ печатитъ на държавния чиновникъ и общинския кметъ.

Едната торбичка се оставя на съхранение въ главното бирничество, а другата — въ общинското управление.

Чл. 10. Прѣди да се свърши описването и снеманомонето, пикой нѣма право да вдига произведенията отъ нивитъ, безъ позволенieto на финансовитъ власти.

На нуждающитъ се за прѣхрана се разрѣшава отъ тия власти да вдигнатъ извѣстно количество снопи (ачъхарманъ).

Чл. 11. Съ цѣлъ да се прѣмахне всѣко злоупотребление, било въ щета на държавата, било въ тая на производителитъ, финансовата власть има право да нареди да се провѣри направеното описване и вземаното номоне, при участието на другъ държавенъ чиновникъ. Тая провѣрка, обаче, трѣбва да се извърши не по-късно отъ четири дни слѣдъ снемането на номонето, подиръ които дни, всѣки производител е свободенъ вече да си вдигне произведенията.

Въ случай на констатиране передовности, извършва се, заедно съ участвуващия въ провѣрката чиновникъ, повторно описване и снемане номоне, които се считатъ вече за окончателни.

Чл. 12. Въ случай на разногласие между държавния чиновникъ и общинскитъ съвѣтници по опредѣлението на десетъка, финансовиятъ началникъ или главниятъ бирникъ нарежда извършването на работата при намѣсата и на вторъ държавенъ чиновникъ. Тѣй извършеното се приема за окончателно.

Чл. 13. Откакъ кукурузътъ се прибере въ домоветъ и по харманитъ, всѣки производител раздѣля добитото си произведение, заедно съ кочанитъ, на равни купчини. Държавниятъ чиновникъ заедно съ кмета и общинскитъ съвѣтници прѣтеглятъ въ килограма една отъ купчинитъ, която ще избере държавниятъ чиновникъ, и споредъ нея прѣсметатъ тежестта на произведението отъ всичкитъ купчини.

Слѣдъ прѣвърването по тоя начинъ произведението въ единъ градъ или село, държавниятъ чиновникъ съ кмета и общинскитъ съвѣтници отдѣлятъ отъ срдѣно качество два коша по 100 килограма кукурузъ, заедно съ кочанитъ, и го турятъ въ кошъ или другъ подходящъ сеждъ, който запечатватъ

съ печатитѣ на държавния чиновникъ и кмета и оставатъ на хранение въ общината подъ отговорността на кмета.

За паракендетата прѣтегляването на добитото производство отъ всѣки паракендоплатецъ трѣбва да стане на самитѣ ниви.

Чл. 14. Прѣзъ пролѣтѣта, прѣди да настане врѣме за събиране десетѣка отъ кукуруза, запазенитѣ 200 килограма се оронватъ отъ конанитѣ и чистото зърно се прѣтеглява въ присѣтствието на държавния чиновникъ и общинския съвѣтъ. Добитото зърно, което прѣдставлява сръдната тежестъ (помоне), ще служи за прѣсмѣтане количеството, което ще се прѣдаде на държавата въ натура.

Когато прѣдаденото за пазене помоне не се запази, десетѣкътъ ще се вземе по номонето на единъ отъ съсѣднитѣ градове и села, който се най-много приближава по производителностъ.

Чл. 15. Когато настане врѣме за прибиране на произведенията, които ще платѣтъ десетѣка въ пари, държавниятъ чиновникъ и общинскиятъ съвѣтъ, като иматъ прѣдъ видъ размѣра на производството, раздѣлятъ въ всѣки градъ и село, за всѣки видъ произведение, земитѣ на двѣ до петъ качества и за всѣко качество опрѣдѣлятъ въ пари десетѣка, който слѣдва да се плати за всѣки декарь.

Десетѣкътъ на експлоатираниѣ пасища и блата се опрѣдѣлятъ по наемната стойностъ или по доходността.

Чл. 16. Въ *основната десетѣчна книга* се написва сръщу всѣко парче земя и опрѣдѣленото ѣ съгласно прѣдпуща членъ качество.

Чл. 17. Една комисиѣ, състояща се отъ финансовия началникъ или главния бирникъ, отъ земледѣлческия касиеръ или контролѣра, финансовия агентъ и трима вѣщи земледѣлци, единъ отъ центра на околията и двама отъ другитѣ общини, избрани отъ общинския кметъ въ околийския центъръ, прѣглежда и поправя направенитѣ съгласно чл. 15-й оцѣнки.

Рѣшенията на тая комисиѣ подлежатъ на одобрене отъ Министра на Финанситѣ.

Чл. 18. Всичкиѣ общински учители сѣ длѣжни да вземѣтъ участие въ описването на земитѣ и произведенията, опрѣдѣлението на номонето, вписването всичко това въ *основната десетѣчна книга* и въобще да помагатъ въ всичко, което ще има да се върши по опрѣдѣлението и прибирането на десетѣка.

Чл. 19. Полицейскитѣ власти сѣ длѣжни на всѣко врѣме да указватъ своето съдѣйствие за пълното приложението на настоящия законъ.

Чл. 20. Когато произведенията пострадатъ на самитѣ ниви, ливади и пр. отъ градъ, буря, огънь и наводнение, опрѣдѣлятъ се и записватъ въ *основната десетѣчна книга* напълно като да не сѣ пострадали, а въ особена забѣлѣжка въ дѣлбата на всѣки производител се обозначава процентътъ на загубата. Десетѣкътъ се взема отъ дѣйствително добитото произведение.

Когато всичкиѣ произведения или нѣкои отъ тѣхъ бѣдѣтъ унищожени въ цѣлото землище на единъ градъ или село, десетѣкътъ се прѣсмѣта по номонето на оня съсѣденъ

градъ или село, който най-много се приближава по производителностъ.

Отъ поврѣдитѣ, които ще се обезщетѣтъ по Закона за градобитниината, десетѣта частъ отъ обезщетѣнието се внася въ държавното съкровище.

Чл. 21. Незабавно слѣдъ свършването въ единъ градъ или село на всѣки отъ тритѣ начина за опрѣдѣлене на десетѣка, *основната десетѣчна книга* се туря на расположението на производителитѣ, за да видѣтъ, какъ имъ е опрѣдѣленъ десетѣкътъ. За това кметътъ издава обявление, приподписано и отъ държавния чиновникъ.

Чл. 22. Оплаквания отъ производители за неправилно опрѣдѣление на десетѣка се подаватъ направо или чрѣзъ общинския кметъ на главния бирникъ най-късно 15 дни отъ публикуването на книгата. Слѣдъ истичането на тоя срокъ никакви оплаквания не се приематъ.

Чл. 23. Държавнитѣ чиновници, които ще бѣдѣтъ натоварени съ работата по десетѣка, се назначаватъ отъ финансовия началникъ на окръга, слѣдъ прѣдварително подготвление и издържане на испитъ. Никой отъ тѣхъ не може да бѣде назначенъ въ града и селото отъ гдѣто е родомъ, гдѣто е установенъ на жителство и гдѣто има имоти за облагане съ десетѣкъ. Освѣнъ това, никой отъ тѣхъ не може да бѣде назначенъ въ единъ и същъ градъ или село двѣ години наредъ.

Чл. 24. Назначенитѣ и опрѣдѣлени за вземане въ натура произведения, всѣки производител е длѣженъ да прѣнесе и прѣдаде на правителството напълно най-късно до 1-й ноемврий, а за кукуруза — до 1-й юний, на онова най-близко морско или Дунавско пристанище (скѣля), желѣзнопътна станция, или въ други нѣкои пунктове, които ще опрѣдѣли Министерството на Финанситѣ.

Десетѣкътъ на бѣднитѣ производители се прибира отъ общинскитѣ кметове още на хармана и се пази въ общинскитѣ или на по-заможнитѣ земледѣлци хамбари.

Чл. 25. За прѣвозването на произведенията ще се плаща възнаграждение по 2 ст. на километъръ за 100 килограма до 30 километра, а за всѣки слѣдующъ километъръ по три стотинки на 100 килограма.

Чл. 26. Принадлящата се на държавата частъ отъ произведенията, гдѣто и да се намиратъ тѣ, не подлежи на секвестъръ и на отчуждение въ полза на когото и да било, догдѣто държавното съкровище не приеме произведенията и не прибере стойността имъ.

Чл. 27. На всѣки нуждающъ се градъ и село се прѣдоставя право десетѣка си въ натура да плати въ пари. Заявления за това се подаватъ най-късно до 1-й августъ, за зърненитѣ произведения, освѣнъ кукуруза, а за послѣдния, до 1-й ноемврий.

Откупуването на десетѣка ще стане по мѣстнитѣ сръдни пазарни цѣни на произведенията, исключая кукуруза, прѣзъ мѣсецъ септемврий, а на кукуруза прѣзъ първата половина на мѣсецъ мартъ.

Чл. 28. Отстъпването на десетѣка въ натура се допуска само за цѣлитѣ количества на произведенията отъ единъ видъ.

Отстъпване десетъка въ натура на единични производители не се разрешава.

Чл. 29. Откупеният натурален десетък се изплаща напълно вътрѣ въ 10 дни отъ отстъпването.

Чл. 30. Определеният за вземане въ пари десетък се изплаща най-късно до края на мѣсецъ ноемврий.

Чл. 31. Производителитѣ, които не би платили десетъка си въ опредѣленитѣ отъ прѣдидущитѣ два члена срокове, се езекутиратъ съгласно Закона за бирниците.

Чл. 32. Всичкиятъ десетък отъ произведенията на двувластнитѣ имоти се изплаща въ пари по мѣситѣ цѣни. Прѣди да вдигнатъ произведенията си, производителитѣ го изплащатъ на бирниците по цѣни, опредѣлени отъ главния бирникъ, земледѣлческия касиеръ, двѣ въщи лица и удобрѣни отъ финансовия началникъ.

Чл. 33. Поземелниятъ данѣкъ на лозята и искусствениятѣ ливади се изплаща въ сроковетѣ, прѣдвидени въ Закона за бирниците.

Чл. 34. Производителитѣ, който би вдигналъ отъ нивята произведенията си, прѣди опредѣления отъ настоящия законъ срокъ и безъ позволения на главния бирникъ, както и она, който би укрилъ исцѣло или частъ отъ произведенията си, освѣнъ припадающия се десетъкъ, плащатъ и глоба равна на тоя десетъкъ.

Чл. 35. Държавнитѣ чиновници, общинскитѣ кметове и съвѣтници, които умишлено уврѣждатъ било хазната, било производителитѣ при описването на произведенията и имотитѣ, снемането на номонето и раздѣлянето земитѣ на качества и при прѣдаване десетъка, заплащатъ причинената врѣда и се наказватъ отъ съда на затворъ отъ шестъ мѣсеца до една година.

Чл. 36. Стопанитѣ на земи, облагаеми съ поземеленъ данѣкъ, които не би обявили цѣли парчета или частъ отъ такива, плащатъ слѣдующия се данѣкъ и глоба равна на тоя данѣкъ.

Чл. 37. Общинскитѣ кметове и съвѣтници, които би занемарили, или пъкъ не изпълнили възложената имъ работа по прилагането на тоя законъ, подлежатъ на глоба отъ 50 до 200 л.

Чл. 38. Който умишлено поврѣди оставеното на хранение въ общинското управление номоне, наказва се отъ надлежния съдъ съ затворъ до шестъ мѣсеца.

Чл. 39. Нарушителитѣ се глобятъ на основание съставения актъ и глобата се опредѣля отъ финансовия началникъ съ постановление, потвърдено отъ Министра на Финансите.

Потъжаване срѣщу утвърденитѣ постановления става на общо основание прѣдъ надлежнитѣ сѣдилища въ седмодневенъ срокъ отъ дена на съобщението.

Всичкиятъ постъпили дѣла отъ този родъ сѣдилищата сѣ длъжни да ги разгледатъ най-късно до 10 дни.

Чл. 40. Особенъ публично-административенъ правилникъ ще уреди подробноститѣ за приложението на настоящия законъ.

Чл. 41. Законътъ за поземелния данѣкъ отъ 1894 год. се отмѣнява въ всичко, което противорѣчи на настоящия законъ.

Прѣдсѣдателъ: Прѣди да пристѣпимъ къмъ гласуване на Закона за данѣка на земнитѣ произведения на трето четене, има да ви съобщѣмъ, г-да прѣдставители, че съмъ получилъ нѣколко прѣдложения за измѣнение известни членове отъ този законъ. Съгласно забѣлжката на чл. 42-й отъ Правилника, тия прѣдложения ще трѣбва да се гласуватъ прѣди гласуването на законопроекта. И съгласно тази забѣлжка, желающиятъ да измѣни и допълни нѣкой членъ отъ закона е длъженъ да развие своето прѣдложение. Ще започнемъ съ прѣдложенията, както съмъ ги получилъ по редъ.

Прѣдложението отъ Врачанския народенъ прѣдставител, г. Василь Кънчовъ има слѣдующето съдържание:

„На основание на чл. 42-й отъ Правилника за вътрѣшния редъ на Народното Събрание, прѣдлагаме, прѣди гласуването исцѣло на законопроекта за земнитѣ произведения за 1900—1901 год.“, да се внесетъ въ него слѣдующитѣ измѣнения на чл. 5-й: алинея е да стане „градини съ плодни дървета, не по-голѣми отъ единъ декаръ;“ алинея 3 да стане: „градини съ зеленчукъ по-малки отъ половинъ декаръ;“ къмъ сѣщия чл. 5-й да се прибави нова алинея: „освобождаватъ се отъ облагане съ данѣкъ новопосаденитѣ лозя съ американски лози прѣзъ цѣлото врѣме докато се упражнява настоящиятъ законъ.“

Това прѣдложение е подписано отъ нужното число народни прѣдставители.

Моля г. Кънчова да заеме мѣстото си и развие своето прѣдложение

Василь Кънчовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ има да кажъ много малко подиръ това, което говорихъ вчера по този въпросъ. Азъ искамъ да се направятъ много дребни измѣнения въ закона. Въ онази алинея за овошнитѣ дървета е казано: че се освобождаватъ само въ дворовете не по-голѣми отъ единъ декаръ. Азъ искамъ да се каже: „градини съ плодни дървета не по-голѣми отъ единъ декаръ,“ за да може да се избавятъ отъ налагане съ данѣкъ градинитѣ съ плодни дървета, които се намиратъ въ селата до единъ декаръ, не само въ двороветѣ, но и вънъ отъ тѣхъ, както се освобождаватъ единичнитѣ плодни дървета изъ лозята, нивитѣ и полетата, които, впрочемъ, всички знаете, каква пакостъ правятъ на лозето или нивата. Понеже правителството прави голѣми жертви за распространението на плодови дървета, за въ бѣдѣще добръ е да се улесняватъ тѣзи, които ще садятъ такива. Това е една много добра мѣрка, противъ която, вѣрвамъ, нѣма да бѣде никой, още повече, че въ Софийско поле, и въ Сѣверна-България и въ голѣма частъ отъ Южна-България нѣма плодови дървета, или толкова малко ги има, щото отъ Димитровденъ послѣ нѣмаме плодове въ къщи.

Второто измѣнение е още по-малко. Тамъ е казано въ закона: освобождаватъ се отъ облагане градинитѣ съ зеленчукъ въ планинскитѣ мѣста по-малки отъ половинъ декаръ. Азъ казвамъ тази алинея да стане така: „осво-

бождаватъ се отъ облагане съ данъкъ градини съ зеленчукъ по-малки отъ половинъ декаръ;“ да не се казва: само за планинскитъ мѣста, а да се каже и разбира това за всѣкъждѣ. Вамъ е извѣстно, че разносикитъ по опрѣдѣлянето данѣка на тия бахчи сѫ по-голямъ, отколкото самиятъ десетъкъ, който ще се вземе. Всѣки селянинъ си има по-малко посаденъ лукъ и бобъ въ градината и много неприятно, и много неудобно ще бѣде да го обрѣменимъ съ десетъкъ за това нѣщо. Затова, азъ желая тукъ да се каже: „градини съ зеленчукъ по-малки отъ половинъ декаръ“ — на всѣкъждѣ.

Сега, третото измѣнение е относително новопосаденитъ американски лози. Това измѣнение онзи день не можа да се прокара по една важна причина, защото бѣхъ поставилъ 10-годишенъ срокъ и мнозина казаха, че законътъ се приема за двѣ години и на тази алинея не можемъ да даваме сила за 10 години. Азъ намирамъ, че това е доста право; затова, съ съгласието на тия г. г. народни прѣдставители, които възразявахъ тогава на оня пунктъ, азъ го измѣнихъ така: „освобождаватъ се отъ облагане съ данъкъ новопосаденитъ лози съ американски лози прѣзъ цѣлото врѣме, докато се упражнява настоящиятъ законъ.“ Това е твърдѣ нищожно нѣщо. Има въ Видинско и Ломско 500—600 декари лози, посадени съ американски прѣчки; държавата нѣма да изгуби нищо, по съ това ще насърчи много хората да починатъ да садятъ лози съ американски прѣчки. Защото 400 л. струва посадването на единъ декаръ лозе съ американски лози. Ще имъ дадемъ насърчение и за въ бѣдѣще, когато се прави законъ, непрѣмънно ще взематъ въ съображение това наше постановление. Правителството съ това нѣщо нѣма да изгуби нищо, а населението ще има полза. Азъ мисля, че г. министърътъ и моитъ другари, които онзи день опонирахъ на моето прѣдложение, сега ще се съгласятъ. Туй нѣщо на държавата нѣма да принесе вреда, а на населението ще принесе голяма полза.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Г-да прѣдставители! Не можъ да се съглася съ цѣлото прѣдложение на г. Кънчова, но се съгласявамъ именно послѣдната алинея трета да се прибави въ закона, относително американскитъ лози, за врѣмето докато трае настоящиятъ законъ.

Василъ Кънчовъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдседателъ: Г-нъ Кънчовъ се съгласява да се приеме само тая добавка, която г. докладчикътъ прие.

Василъ Кънчовъ: Добрѣ ще бѣде и за градинитъ да се съгласи г. докладчикътъ, защото е мѣчно да се опрѣдѣлятъ.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Всичкитъ градини у насъ сѫ по-малки отъ единъ декаръ. (Гласове: А а а!) Азъ тѣй знамъ.

Прѣдседателъ: Понеже г. Кънчовъ се съгласи и оттегли другата частъ отъ прѣдложението си, а поддържа тая, която се касае до освобождаването отъ данъкъ „новопосаденитъ лози съ американски лози прѣзъ цѣлото врѣме докато се упражнява настоящиятъ законъ,“ съ което се съгласи и г. докладчикътъ, то ще положж на гласуване тая прибавка. Моля ония отъ г. г. прѣдставителитъ, които приематъ да се прибави къмъ чл. 5-й тая нова алинея ж,

която г. Кънчовъ прѣдлага, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Второ прѣдложение е постѣпило отъ Добричкия народенъ прѣдставителъ, г. Арсениевъ, което има слѣдущето съдържание:

„На основание чл. 42-й отъ Правилника за вътрѣшния редъ на Събранието, прѣдлагамъ, прѣди гласуването исцѣло на трето четене Закона за данѣка върху земнитъ произведения за 1900—1901 год., алинея трета, на чл. 9-й, да се измѣни както слѣдва: Тѣй събранитъ снопи се оврѣхвватъ, добитото зърнено произведение се прѣтеглява и слѣдъ като се спадне 3% за фира, прѣсмѣтва се по него какво се пада въ килограми и грама, на снопъ (номоне).“

Александъръ Арсениевъ: Г-да народни прѣдставители! Въ закона, чл. 24-й, който по проекта е 25, се прокара, щото произведението или десетъкътъ, който ще се взема отъ населението, да се прѣдава най-късно къмъ 1-й ноемврий. На всички ви е извѣсно, че зърненитъ произведения се различаватъ въ своята тежестъ прѣди ферментирането и послѣ ферментирането; така щото, когато се тегли ще бѣде по-тежко отколкото когато ще става неговото прѣдаване на 1-й ноемврий, било на правителството, било на търговеца. Въ такъвъ случай, като е явно, че земледѣлцитъ, отъ които ще се взема десетъкъ, ще плащатъ 13%, намѣсто 10%, водимъ отъ тия съображения, внесохъ това прѣдложение, защото вѣрвамъ, че на всинца ви е извѣстно, и то безспорно, че такава фира има. 3% е срѣденъ процентъ, защото играе между 3% и 5%.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Не се съгласявамъ съ прѣдложението на г. Арсениева.

Прѣдседателъ: Г-нъ докладчикътъ не се съгласява. (Драганъ Цанковъ: Г-нъ министърътъ да каже. Какво е туй да се пита докладчикътъ!)

Ще турж на гласуване прѣдложението на г. Арсениева, което гласи: алинея трета на чл. 9-й да се измѣни както слѣдва: „Тѣй събранитъ снопи се оврѣхвватъ, добитото зърнено произведение се прѣтеглява, и слѣдъ като се спадне 3% за фира, прѣсмѣтва се по него, какво се пада въ килограми и грама на снопъ (номоне).“

Моля ония отъ г. г. прѣдставителитъ, които приематъ да се измѣни алинея трета на чл. 9-й въ тая редакция, както прѣдлага г. Арсениевъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Постѣпило е друго прѣдложение отъ г. Арсениева което има слѣдущето съдържание:

„На основание чл. 42-й отъ Правилника за вътрѣшния редъ на Народното Събрание, прѣдлагамъ, прѣди гласуването исцѣло на Закона за данѣка върху земнитъ произведения (десетъка) за 1900—1901 год., да се прибави къмъ чл. 9-й на сѣщия законъ слѣдущата:

Забѣлѣжка. Отъ ниви въ единъ районъ, съ пространство отъ 500 декара на горѣ, пожънати съ машини, ще се взема отдѣлно номоне.“

Моля г. Арсениева да развие прѣдложението си.

Александъръ Арсениевъ: Г-да народни прѣдставители! Въ чл. 9-й, който бѣше чл. 10 въ законопроекта, прѣд-

лагамъ да се прибави една забѣлѣжка въ смисълъ, че районни или селски мери, които иматъ повече отъ 500 декара, ако пожънванието имъ е станало съ жетварки, да се взема номоне отдѣлно, затова, че не могатъ да сходятвуватъ съ снопитѣ, жънати съ ржка. Доколкото ми е извѣстно, и споредъ прѣдшния Законъ за поземелния налогъ сж смѣтани два за единъ, но и това не е право. Въ всѣки случай, защото не може да се вземе за вѣрно, моля да се приеме това прѣдложение, което правя, за да се взема отдѣлно номоне и послѣ да се приравни къмъ общото номоне за цѣлото село, като се опрѣдѣли какъ се равниватъ машиннитѣ съ ржнитѣ снопи.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Азъ съмъ съгласенъ съ прѣдложението на г. Арсениева, по съображенията, които той иска.

Прѣдседателъ: Ще туря на вотиране прѣдложението на г. Арсениева, което се състои въ това, щото къмъ чл. 9-й да се прибави слѣдующата забѣлѣжка. „Отъ ниви въ единъ районъ, съ пространство отъ 500 декара на горѣ, пожънати съ машини, ще се взема отдѣлно номоне“. Съ това се съгласява и г. докладчикътъ.

Моля ония отъ г. г. прѣдставителитѣ, които приематъ забѣлѣжката, която прѣдлага г. Арсениевъ, тѣй, както я прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Постъпило е едно прѣдложение отъ Габровския народенъ прѣдставителъ, г. Топузановъ, подписано отъ законното число прѣдставители, което има слѣдующето съдържание:

„При третото четене на Закона за земнитѣ произведения, правя слѣдующето прѣдложение. Къмъ чл. 2-й да се прибави слѣдующата алинея:

Отъ това правило се изключаватъ произведенията на земледѣлцитѣ отъ балканскитѣ околии. Тѣ плащатъ десетъка си въ пари, съгласно Закона за поземелния данъкъ отъ 1894 год.“

Моля г. Топузанова да развие прѣдложението си.

Христо М. Топузановъ: Г-да прѣдставители! Ако направихъ това прѣдложение, направихъ го съ тая цѣль: отъ една страна, да се улеснитъ тия, които сѣжатъ по необходимостъ въ балканскитѣ мѣста, и, отъ друга страна, да спасимъ държавата отъ излишни разноси. Има мѣста въ околии като Тръвненската, Габровската и частъ отъ Севлиевската, Троянската, Тетевенската и други, които азъ не познавамъ, гдѣто хората не могатъ да се наръкжтъ земледѣлци. Тамъ, по необходимостъ, нѣкои хора иматъ по 1—5 декара ниви и тѣ сж распрѣснати по баиритѣ на нѣколко страни. Въ тия мѣста жетвата не може да стане по-рано отъ септемврий мѣсецъ. И поземелниятъ налогъ тежи на тия данѣкоплатци, понеже иматъ по едно парче засѣто по баиритѣ, и снопитѣ сниматъ съ шейни отъ тѣзи баири, но не съмъ противъ да плащатъ по нѣщо като данъкъ. Този, който е обикалялъ по тия мѣста, вѣрвамъ да се е убѣдилъ, че тамъ нѣма земледѣлие и че тамошнитѣ хора сж довольни, когато става жетва, да прибержтъ туй, за което сж полагали трудъ. Азъ, като имамъ прѣдъ видъ, отъ една страна, че тия хора ще сж принудени да стојтъ да имъ се четжтъ снопитѣ, да се снесе номоне и тогава

да вършжтъ своитѣ работи, защото повечето отъ тѣхъ сж работници, ходжтъ на вѣнъ да работжтъ, занаятчи, кираджии — занимаватъ се съ тѣзи нѣща специално, земледѣлието не имъ е главното прѣпитание — и, отъ друга страна, че държавата ще да е длъжна да държж тамъ контролѣри и че, най-сетнѣ, ако се направи смѣтка ще се види, че това, което ще вземе държавата, като приходъ, нѣма да покрие разносикитѣ, които ще станжтъ за прибирането му — направихъ това прѣдложение. А пъкъ спѣникитѣ, които ще се правжтъ на хората, ще бжджтъ до висша степенъ несправедливи. Тѣзи земледѣлци, които иматъ нѣщо посѣлно, винаги казватъ, че не могатъ да овѣршжжтъ хранитѣ си и че за това сж принудени да отиватъ въ июлето да търсжтъ храна. Ето защо, правя това прѣдложение за да стане едно изключение за тия мѣста, та да могатъ хората отъ една страна да работжтъ тамъ, гдѣто иматъ прѣхрана и, отъ друга страна, да се спаси държавата отъ излишни разноси, защото иначе нѣма да се покрижтъ разносикитѣ. Ето защо, моля г. министра и г. докладчика, а така сжщо и всѣчки васъ, г-да прѣдставители, да се съгласите и приемете това мое прѣдложение.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Не се съгласявамъ.

Прѣдседателъ: Ще положж на гласуване прѣдложението на г. Топузанова, което има слѣдующето съдържание:

„Къмъ чл. 2-й да се прибави слѣдующата алинея: Отъ това правило се изключаватъ произведенията на земледѣлцитѣ отъ балканскитѣ околии. Тѣ плащатъ десетъка си въ пари, съгласно Закона за поземелния данъкъ отъ 1894 год.“

Моля ония отъ г. г. прѣдставителитѣ, които приематъ прѣдложението на г. Топузанова тѣй, както го прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Меншинство.) Пада.

Постъпило е и слѣдующето прѣдложение отъ Ломския прѣдставителъ, г. Ангеловъ:

„На основание чл. 42-й отъ Правилника за вжтрѣшния редъ на Народното Събрание, прѣдлагамъ, прѣди да се гласува исцѣло Законътъ за данъка на земнитѣ произведения за 1900—1901 год., да се приеме чл. 13-й отъ сжщия законъ, първата му алинея, въ слѣдующата редакция:

Чл. 13. Откакъ се прибере кукурузътъ въ домоветѣ, държавниятъ чиновникъ, заедно съ кмета и общинскитѣ съвѣтници, го измѣрватъ въ кошоветѣ (хамбари за кукурузъ) съ метъръ въ кубикъ, като прѣдварително прѣтеглжтъ единъ кубически метъръ въ килограми. По тая мѣрка ще се вписва въ килограми цѣлото количество кукурузъ въ партидата на земледѣлеца“.

То е подписано отъ законното число прѣдставители.

Моля г. Ангелова да развие прѣдложението си.

Алекси п. Ангеловъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ и вчера говорихъ по тоя членъ въ сжщата смисълъ. Дѣйствително, признавамъ, че исцѣло тоя законъ е доста тежъкъ за земледѣлцитѣ, и не трѣбваше да се приема, но понеже е вече приетъ, трѣбва да се погрижимъ да дадемъ едно улеснение на земледѣлцитѣ, поне въ начина на вземането отъ тѣхъ десетъка. Мѣрката, която азъ прѣдлагамъ,

ни най-малко нѣма да пакърни количеството, което правителството иска да вземе отъ земледѣлцитѣ, а ако се приеме тая мѣрка, ще се направи улеснение на земледѣлцитѣ и нѣма да се причинява оная щета, която ще се причини, ако бждѣтъ заставени да растурѣтъ кукуруза на купчини по харманитѣ или нивитѣ си. И вчера ви казахъ, г-да прѣдставители, че въ ония околии и окрѣзи, гдѣто садѣтъ повече кукурузъ, земледѣлцитѣ намиратъ най-малкото количество 10.000 килограма въ една срѣдно-плодородна година, а достига това количество на по-засожнитѣ земледѣлци и на 50.000—100.000 килограма; има и такива, които набиратъ отъ 100.000 килограма нагорѣ. Ако ги заставите да расхвърлятъ кукуруза на купчини и да чакатъ чиновника да отиде да го измѣри, това ще бжде крайно съсипително за земледѣлцитѣ, защото кукурузътъ ще бжде изложенъ на съсипване, както отъ влагата, така сжщо и отъ добитѣка и отъ разни гадове. Знае се, че есенно врѣме, когато се бере кукурузътъ, рѣдки сж изключенията, когато не вали дѣждъ; затова, всѣки земледѣлецъ бърза да откъсне кукуруза отъ стѣрка и да го внесе въ коша, или да го тури на сушина, да го запази отъ мокротията, да го запази отъ загубата, която може да го постигне, ако го остави непокрытъ. Сега, както е редактиранъ чл. 13-й, земледѣлецътъ не може да прибере кукуруза въ кошове, докато не дойде чиновникътъ да го измѣри и впише въ партидата му. Брането на кукуруза се продължава у насъ най-малко единъ мѣсецъ и се свършва въ края на мѣсецъ октомврий. Въ продължение на единъ мѣсецъ врѣме, земледѣлецътъ, като отива на нивата си да бере кукурузъ и вечеръ го прѣнася дома, ще бжде заставенъ да го остави на двора си. Кой ще го пазѣ, когато на другия денъ пакъ ще отиде съ дѣцата си на нивата да бере? Ще го остави на произвола на добитѣка и на всичко, което може да го опропасти. Затова, казвамъ, че държавата нѣма да загуби нищо, ако се позволи на земледѣлцитѣ да поставѣтъ кукуруза си въ кошове и, слѣдъ като се свърши беридбата, да трѣгне чиновникътъ да го измѣри съ метъръ въ неговитѣ кошове. Чиновникътъ, заедно съ кмета и членовѣтъ на общинския съвѣтъ, ще направѣтъ единъ кубически метъръ въ единъ кошъ, ще го измѣрѣтъ въ килограми колко има, и по тая смѣтка ще прѣсмѣтнатъ какво е цѣлото количество кукурузъ на земледѣлеца и ще го впишатъ въ партидата му. Тукъ нѣма никакви мжнотии въ този способъ на измѣрването, абсолютно никакви мжнотии за чиновника и правителството, а отъ друга страна се прави голѣмо улеснение на земледѣлцитѣ. Въ такъвъ случай, земледѣлецътъ ще бжде съгласенъ даже да даде извѣстенъ процентъ повече да се впише въ партидата му, само и само да не бжде заставенъ да источва кукуруза и да губи. Ето защо, казвамъ ви, г-да народни прѣдставители, ще направите едно голѣмо улеснение на земледѣлцитѣ, ако приемете редакцията на този членъ така, както азъ прѣдлагамъ. И съ това абсолютно никаква загуба, никаква щета за държавата нѣма, защото нищо не може да се скрие. Ето защо, моля да приемете редакцията така, съ което ще се направи улес-

нение на земледѣлцитѣ, които произвеждатъ въ по-голѣмо количество кукурузъ.

Прѣдседателъ: Ще турѣ на гласуване прѣдложението на г. Ангелова.

Вие, г-нѣ докладчикъ, съгласни ли сте?

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Азъ не съмъ съгласенъ.

Прѣдседателъ: Г-нѣ Ангеловъ прѣдлага първата алинея на чл. 13-й да се приеме въ слѣдующата редакция:

„Откакъ се прибере кукурузътъ въ домоветѣ, държавниятъ чиновникъ, заедно съ кмета и общинскитѣ съвѣтници, го измѣрватъ въ кошовѣтъ (хамбари за кукурузъ) съ метъръ въ кубикъ, като прѣдварително прѣтеглѣтъ единъ кубически метъръ въ килограми. По тая мѣрка ще се вписва въ килограми цѣлото количество кукурузъ въ партидата на земледѣлеца.“

Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ това прѣдложение на г. Ангелова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Постѣпило е едно прѣдложение отъ Прѣславския народенъ прѣдставителъ, г. Жеко Стояновъ, което има слѣдующето съдържание:

„На основание чл. 42-й отъ Вжтрѣшния правилникъ на Народното Събрание, прѣди да се гласува третото четене на Закона за зърнениѣ произведения, имамъ честь да направѣмъ слѣдующето прибавление къмъ чл. 2-й: „слѣдъ като се извади по двайсетъ килограма зърно за сѣме на декаръ.“ Тѣй щото, редакцията на втория членъ да бжде:

Чл. 2. Произведенията отъ ниви, като: пшевица, ечемикъ, ръжъ, кукурузъ, жито, просо и др. плащатъ десетѣкъ въ натура, слѣдъ като се извади по двадесетъ килограма зърно на декаръ отъ общото производство.“

Жеко Стояновъ: Азъ направихъ това прѣдложение за да се прибавѣтъ тия думи: „слѣдъ като се извади по 20 килограма зърно на декаръ“, и причинитѣ сж тия. Както знаете, единъ земледѣлецъ засѣва съ сѣме една нива тази година и вие му взимате напълно десетѣкъ въ натура; идущата година пакъ засѣва и вие пакъ му взимате напълно. Излиза, че тая година, когато сте взели десетѣкъ въ натура, вземате и на сѣмето, и идущата година пакъ вземате; така щото, излиза отъ една овца двѣ кожи. Ние трѣбва да бждемъ справедливи. Ако ще гледаме къмъ държавата, трѣбва да погледнемъ и къмъ страната на земледѣлцитѣ. Затова, азъ моля да се приеме редакцията на чл. 2-й така: „Чл. 2. Произведенията отъ ниви като: пшевица, ечемикъ, ръжъ, кукурузъ, жито, просо и др. плащатъ десетѣкъ въ натура, слѣдъ като се извади по 20 килограма зърно на декаръ отъ общото производство.“ Да не взима два пжти десетѣкъ на сѣмето.

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Не съмъ съгласенъ съ прѣдложението на г. Стоянова.

Прѣдседателъ: Ще турѣ на гласуване прѣдложението на Прѣславския народенъ прѣдставителъ, г. Жеко Стояновъ. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Гласове: Болшин-

ство! Други гласове: Меншество!) Меншество. Не се приема. (Страти Димитровъ: Да се провъри, г-не прѣдсѣдателю!) Меншество бѣше. Само двама души отъ болшинството вдигнахъ рѣка, че го приематъ.

Постъпило е прѣдложение отъ Чирпанския народенъ прѣдставитель, г. Христо Ив. Поповъ, което има слѣдующето съдържание:

„Моля, въ чл. 24-й отъ Закона за данъка върху земнитѣ произведения прѣдвидениятъ срокъ да се опрѣдѣли до 15-й декемврий“.

Моля г. Попова да развие прѣдложението си.

Христо Ив. Поповъ: Г-да прѣдставители! Вмѣсто до 1-й ноемврий, да се приеме срокътъ до 15-й декемврий най-късно. Значи, ще се даде срокъ 1½ мѣсецъ повече.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Съгласенъ съмъ съ това прѣдложение.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотирание прѣдложението на Чирпанския народенъ прѣдставитель, г. Поповъ, което се състои въ това, щото срокътъ, прѣдвиденъ въ чл. 24-й, да се опрѣдѣли до 15-й декемврий. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме прѣдложението на г. Попова, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Приема се.

Има прѣдложение отъ Казанлъжския народенъ прѣдставитель, г. Стоковъ, което има слѣдующето съдържание:

„Къмъ чл. 4-й отъ Закона за данъка върху земнитѣ произведения да се прибави слѣдующата алинея: „Горитѣ ще платятъ данъкъ по 4‰ върху стойността имъ. Опрѣдѣлението на стойността ще се извърши отъ прѣдвидената въ чл. 15-й отъ настоящия законъ комисия, къмъ която се присъединява и мѣстниятъ лѣсничей.“

Това прѣдложение е подписано отъ нужното число народни прѣдставители.

Моля г. Стокова да развие прѣдложението си.

Илия Стоковъ: Г-да народни прѣдставители! Понеже при тази криза всички бѣхме принудени да вземемъ нѣкои мѣроприятия, (Гласове: Това е новъ законъ!) затуй, г-да народни прѣдставители, азъ мисля, че ако ние оставимъ дракитѣ, балталжитѣ, шумацитѣ и пр. да не плащатъ данъкъ, то ще бѣде грѣхъ и голѣма несправедливостъ, ако оставимъ и частнитѣ имоти — горитѣ на частнитѣ лица и общинскитѣ гори да не плащатъ доходъ, както досега не сж плащали. Затова, азъ мисля, че тази е една справедлива мѣрка и трѣбва да се приеме. (Прѣрѣкание.)

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Съгласенъ съмъ съ прѣдложението на г. Стокова.

Страти Димитровъ: Това е особенъ законъ!

Василъ Кънчовъ: Това е емлякъ!

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Г-да прѣдставители! На опозицията комисията ще тури. . .

Прѣдсѣдателъ: Нѣмате думата, г-нъ Влашкинъ! (Шумъ.)

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Само Народното Събрание (Прѣдсѣдателъ: Нѣмате думата!) може да наложи

данъкъ, а не комисия! Така ли се гласуватъ закони? Прѣдавателъ общинитѣ въ рѣцѣтъ на комисията!

Прѣдсѣдателъ: Моля Ви се! Ще турж на вотирание... (Лѣвицаата: Това е особенъ законъ! Това е емлякъ, това не е десетъкъ!)

Г-да народни прѣдставители! Вие знаете, че съгласно Правилника и заведената парламентарна практика. . .

Сотиръ Календеровъ: Това прѣдложение не се отнася къмъ този законъ! То не е десетъкъ, то е емлякъ! Трѣбва да ни се допусне да разискваме по него!

Дамянъ Цековъ: Какъ може да се прави такова прѣдложение, когато нѣма такова нѣщо въ закона?

Прѣдсѣдателъ: Моля, моля! Този членъ, както знаете, бѣше чл. 5-й, който падна. Моля! Това не е новъ законъ, както казвате. Съгласно заведената парламентарна практика, на трето четене може да се гласуватъ само прѣдложенията, но не ставатъ никакви разисквания. (Страти Димитровъ: Кой Ви казва? Това не е измѣнение на чл. 5-й. Защо е изхвърленъ този членъ!) Забѣлжката на чл. 42-й отъ Правилника казва: „Прѣди гласуването на законопроекта исцѣло, всѣки прѣдставитель може да внесе прѣдложение за измѣнение или допълнение, но то трѣбва да се поддържа най-малко отъ десетъ души измежду присѣтствующитѣ прѣдставители и да се прѣдстави на бюрото писмено. Прѣдлагающиятъ измѣнението или допълнението длъженъ е да го разясни на Събранието.“ Ще каже, че прѣдложителътъ е длъженъ да го разясни, но никакви разисквания не ставатъ. (Сотиръ Календеровъ: Въ забѣлжката нѣма казано, че не може да се разисква!) Г-нъ Краевъ нека каже, въ послѣдната извънредна сесия не е ли било така.

Атанасъ П. Краевъ: Азъ поддържамъ, че практиката е такава, но е погрѣшна. Азъ съмъ противъ тая практика. (Гласове: Дайте ни думата!)

Прѣдсѣдателъ: Не можъ да дамъ думата никому. Практиката на Народното Събрание е такава. (Никола Йонковъ-Влашкинъ: Не е вѣрно! — Гласове отъ лѣвицата: Не е вѣрно!)

Атанасъ П. Краевъ: Събранието е господаръ да приеме или не тази практика. Консултирайте го!

Прѣдсѣдателъ: Понеже е такава практиката на Народното Събрание и Народното Събрание може да я измѣни ако иска, тогазъ ще турж на вотирание това прѣдложение: може ли когато става прѣдложение за измѣнение или допълнение на нѣкой законъ — (Спасъ Ивановъ: Тукъ нѣма измѣнение!) Моля! — да ставатъ разисквания и отъ други оратори по прѣдложението на единъ народенъ прѣдставитель. (Сотиръ Календеровъ: Само за този случай желае ли Народното Събрание!) Турямъ това прѣдложение, което прави г. Краевъ, и моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ да става разискване по такива прѣдложения (Сотиръ Календеровъ: По това специално!) и отъ други прѣдставители, да си вдигнатъ рѣката. (Меншество.) Не се приема.

Ще турж на вотирание прѣдложението на г. Стокова, което има слѣдующето съдържание: „Горитѣ ще платятъ данъкъ по 4‰ върху стойността имъ. Опрѣдѣлението

на стойността ще се извърши от прѣдвидената въ чл. 15-й от настоящия законъ комисия, къмъ която се присъединява и мѣстниятъ лѣсничей.“

Молиж ония г. г. народни прѣдставители, които приеми прѣдложението на г. Стокова, да си вдигнатъ ржката. (Лѣвицата: Меншество! — Дѣсницата: Болшинство!)

Молиж квестора г. Воневъ да прѣчете гласовѣтѣ.

Квесторъ Никола Воневъ: (Слѣдъ прѣчитане гласовѣтѣ.) 63 гласа. (Лѣвицата: Не е вѣрно!)

Прѣсѣдатель: Значи, болшинство.

Сотиръ Календеровъ: Това е явно насилие! Това е лъжа!

Прѣсѣдатель: Молиж, молиж, г-да!

Константинъ Панайотовъ: 20 души нѣмаме!

Прѣсѣдатель: Ако искате, ще турж на вотиране обратното.

Сотиръ Календеровъ: Които сж за прѣдложението да станжтъ прави.

Д-ръ Петъръ Гудевъ: Г-нъ Воневъ излъга! Нека тѣ станжтъ! (Голѣмъ шумъ)

Прѣсѣдатель: Давамъ 20 минути отидж.

(Слѣдъ обѣдъ, прѣсѣдательтъ Жечо А. Бакаловъ влиза и заема мѣстото си при бурни ржкоплѣскания отъ дѣсницата.)

Прѣсѣдатель: (Звъни.) Засѣданието се продължава.

Г-да прѣдставители! Прѣди да пристѣпимъ къмъ по-нататѣшното разглеждане на нашата работа, считамъ за нужно да кажж нѣколко думи върху днешния инцидентъ, за да нѣма недоразумѣние.

Когато поставихъ на гласуване прѣдложението на г. Стокова, както всѣкога, не съмъ се ржководилъ отъ съображения, да казвамъ „болшинство“ или „меншество“, когато е било обратното, тѣй като за мене, като прѣсѣдатель на Събранието, е безразлично кое прѣдложение ще мине и кое ще падне. Когато г. г. народнитѣ прѣдставители гласувахж прѣдложението на г. Стокова и се чухж гласове: „болшинство“ и „меншество“, азъ, споредъ Правилника, бѣхъ длъженъ да поискамъ отъ квестора да провѣри. Веднажъ г. квесторѣтъ ми събщи, че 63-ма сж гласували, а вие продължавахте да викате, че сж меншество, трѣбваше да се тури на гласуване противното, т. е. да вдигнатъ ржка тия, които сж противъ прѣдложението; но вие това пѣщо не дадохте да стане и азъ, като видѣхъ, че по-нататѣкъ не може да се продължава, бѣхъ принуденъ да вдигна засѣданието, като дадохъ 20 минути отидж. Понеже сега считате, че това гласуване не е могло да даде единъ положителенъ резултатъ, дали е болшинство или меншество гласувало за това прѣдложение, и за да не стане това причина втори пжтъ да се повдигатъ такива недоразумѣния, каквито се повдигнахж по-рано, азъ считамъ за мой дългъ да турж на вотиране това прѣдложение изново и по тая начинъ да се уравни този инцидентъ.

Бждѣте увѣрени, че азъ, както всѣкога, тѣй и сега ще искамъ да запазж свободата на словото на г. г. ораторитѣ и по никой начинъ нѣма да допусна да се фалшифицира рѣшението на г. г. прѣдставителитѣ. Тѣй щото,

азъ ви молиж съ всичкото спокойствие, което трѣбва при всѣки случай, особено днесъ, да ни ржководи, да разрѣшимъ тоя въпросъ. (Атанасъ П. Краевъ: Искамъ думата!)

Молиж ви се! Азъ мисля, че пѣма защо да се дава думата на г. Краева, защото взехме за правило и разрѣшихме въпроса, че по прѣдложенията на трето четене не може да ставатъ разисквания. (Атанасъ П. Краевъ: Азъ пѣма да говорж по прѣдложението, а ще говорж по въпроса, какъ да стане сега гласуването!)

Атанасъ П. Краевъ: Г-да прѣдставители! И ние тоже скърбимъ за случившия се инцидентъ, но ние мислимъ, че той можеше да бжде изгладенъ още въ минутата на неговото появяване. Направи се, може би, една грѣшка, че прѣсѣдательтъ, който ржководѣше разискванията, се оттегли. Азъ мисля, че престижѣтъ на прѣсѣдателя на Камарата изисква Събранието да изглади лошавия ефектъ отъ случившето се. За всѣки случай, минавамъ тоя въпросъ.

Дохождамъ до въпроса за гласуването.

Въ началото, когато се откри засѣданието, обяви се отъ бюрото, че присжтствуватъ 114 души народни прѣдставители. Притежавамъ единъ документъ, подписанъ отъ 65 души г. г. народни прѣдставители, които се обявяватъ противъ прѣдложението на Казанлъшкия народенъ прѣдставитель, г. Стоковъ. За да се отбѣгне всѣко недоразумѣние при повторното гласуване, което ще има да стане, азъ мисля, че добриятъ редъ на гласуването изисква и палага, щото, прѣди да пристѣпимъ къмъ това повторно гласуване, да направимъ една провѣрка на присжтствующитѣ народни прѣдставители, за да се знае, колко души депутати присжтствуватъ въ минутата, когато ще се пристѣпи къмъ гласуване, и подиръ туй, като стане гласуването, ще се провѣржтъ ония, които сж за прѣдложението, и ония, които сж противъ него, за да може да се извади заключение, има ли болшинство или е меншество по даденото прѣдложение отъ Казанлъшкия народенъ прѣдставитель.

Прѣдложението, което е покрито съ подписитѣ на 65 души народни прѣдставители, има слѣдующето съдържание:

„Ние долуподписанитѣ народни прѣдставители гласуваме противъ прѣдложението на Казанлъшкия народенъ прѣдставитель, Илия Стоковъ, за допълнение на чл. 4-й къмъ Закона за данѣка на земнитѣ произведения прѣзъ годинитѣ 1900 и 1901. София, Народно Събрание, 15/I 1900 год.“

Азъ мисля, че нѣма нужда да четж подписитѣ единъ по единъ. Това може да се помѣсти въ протокола на Народното Събрание. (Подписали: Никола Йонковъ-Влакиинъ, Донко Г. Анчевъ, Спасъ Ивановъ, Стоянъ Ив. Стояновъ, Лазаръ Дуковъ, Иванъ Московъ, Маринчо Караконовъ, Г. Георгиевъ, Димитъръ Петковъ, Тодоръ К. Шипковъ, Стефанъ Поновъ, Кирилъ Аврамовъ, Иванъ Мандиковъ, Илия Георговъ, Атанасъ П. Краевъ, Иванъ Ст. Кирковъ, Никола Хр. Габровски, Болю Дунговъ, Цвѣтко Караивановъ, Стоянъ Т. Бойковъ, Иванчо Д. Зографъ, Кирилъ х. Яневъ, Стефанъ Ив. Казанджиевъ, Несторъ К. Абаджиевъ, Страти Димитровъ, Христо Г. Хаджиевъ, Д-ръ Христо Йордановъ, Тодоръ Михайловъ, Стефанъ Касабовъ, Вълко Нейчовъ, Стефанъ Хр. Савовъ, Яковъ Д. Матакиевъ, Драганъ Цанковъ,

Ангелъ Крушковъ, Петко Кочанковъ, Константинъ Панайотовъ, Жеко Стояновъ, Христо Конкилевъ, Руси Маловъ, Османъ-Бей Сали-Бѣевъ, Никола Константиновъ, Михаилъ К. Сарафовъ, Иовчо Теневъ, Д-ръ Петъръ Гудевъ, Славчо Бабаджановъ, Апостолъ Сарж-Ивановъ, Дамянъ Цековъ, Д-ръ Стоянъ Даневъ, Алекси п. Ангеловъ, Никола Ю. Бакаловъ, Ганю Чолаковъ, Никола Бакевъ, Алекси Вояджийски, Христо М. Топузановъ, Василъ Кънчовъ, Желѣзко Петковъ, Сотиръ Календеровъ, Иванъ Вѣлиновъ, Петко Каравеловъ, Ванко Митковъ, Никола Гимиджийски, Атанасъ Ив Ибишевъ, Милу С. Балтовъ, Александъръ Люцкановъ и Цвѣтко В. Таслаковъ.)

Прѣдседателъ: Азъ, като взимамъ актъ отъ думитъ на г. Краева, моля секретаря г. Ранкова да прочете, по списъка на г. г. народнитъ прѣдставители, присѣтствующитъ. (Константиновъ Панайотовъ: По въпроса за гласуването искамъ думата!)

Секретаръ Коста Ранковъ: (Прочита списъка.) Отсѣтствуватъ 26 души — Атанасъ А. Буровъ, Атанасъ Ив. Ибишевъ, Бончо Радановъ, Богданъ Станковичъ, Гавриилъ Константиновъ, Димитъръ Грековъ, Д-ръ Константинъ Стоиловъ, Драганъ Цанковъ, Дянко Ив. Коджабашевъ, Д-ръ Никола Генадиевъ, Иванчо Д. Зографъ, Исмаилъ Чаушъ-Алиевъ, Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ, Константинъ х. Калчовъ, Кръстанъ Г. Доцевъ, Младенъ Ивановъ, Мутишъ Мустафовъ, Мустафа Тахчи Шарифовъ, Никифоръ Влаевъ, Никола Ценовъ, Петко Каравеловъ, Стефанъ Къойбашиевъ, Тодоръ Табаковъ, Тодоръ Мирковичъ, Халилъ Кара-Мустафовъ и Христо Конкилевъ.

Прѣдседателъ: Отъ 164 народни прѣдставители, отсѣтствуватъ 26, присѣтствуватъ 138 души.

Ще туржъ на вотиране прѣдложението на г. Илия Стоковъ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които го приематъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Иванъ Московъ: Да се прѣчетжтъ!

Прѣдседателъ: Болшинство, моля Ви!

Никола Хр. Габровски: Сега имате, но прѣди пладнѣтъ го нѣмахте.

Константинъ Панайотовъ: Даже отъ колкото ги казахте, повече сж подписали заявлението.

Петъръ Н. Даскаловъ: Които сж на противното мнѣние, да станжтъ на крака, да ги видимъ!

Прѣдседателъ: Слѣдва едно прѣдложение, подписано отъ десетина народни прѣдставители — отъ г. г. Дамянъ Цековъ, Тодоръ Михайловъ, Цвѣтко В. Таслаковъ, Стефанъ Хр. Савовъ, Петко Кочанковъ, Алекси п. Ангеловъ, Никола Гимиджийски, Спасъ Ивановъ, Кирилъ х. Яневъ, Милу С. Балтовъ и Иванъ Московъ, което има слѣдующето съдържание:

Нѣкой отъ прѣдставителитъ: Щомъ нѣма отъ кого да се внася, нѣма прѣдложителъ.

Атанасъ П. Краевъ: Който го е подписалъ прѣвъ, той се счита прѣдложителъ.

Прѣдседателъ: Г-нъ Дамянъ Цековъ.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Г-не прѣдседателю! Отъ колко души е подписано прѣдложението?

Прѣдседателъ: Подписано е отъ 11 души.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Значи, има лице, което го прѣдлага.

Прѣдседателъ: Моля!

Прѣдложението има слѣдующето съдържание:

„Прѣдложение

за измѣнение на чл. 25-й отъ Закона за поземелния налогъ.

Долуподписанитъ народни прѣдставители правимъ слѣдующето прѣдложение за измѣнение на чл. 25-й, който да се приеме въ слѣдующата редакция:

„За прѣвозването на произведенията ще се плаща възнаграждение по 3 ст. на километъръ за 100 килограма до разстояние 30 километра, а за разстояние, по-големо отъ това, ще се плаща по 4 ст. на всѣки 100 килограма.

Забѣлѣжка. Прѣвозване на произведенията отъ десетъка въ пространство по-големо отъ 50 километра не е задължително за данъ-конплата и таквъ прѣвозъ остава върху грижата на правителството.“

Г-нъ Цековъ има думата.

Дамянъ Цековъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ и вчера говорихъ по сжщото това измѣнение и искахъ да се направи то въ чл. 25-й. Азъ не го правжъ съ друга цѣль и по други съображения, освѣнъ по съображенията, които и вчера казахъ, и сега ги поддържамъ, че 2 ст., както е опрѣдѣлено въ Закона за десетъка, е малко и е свършено нищожна сума. Съ това не се възнаграждава нито половината отъ труда на земледѣльца за прѣвозването. Азъ не искамъ да повтарямъ сжщитъ тия съображения, които вчера казахъ, и неудобствата и затрудненията, които ще прѣтегли земледѣлецътъ съ прѣкарването на тия произведения. Сега, като прѣдлагамъ едно малко увеличение за прѣвоза, това азъ не го правжъ съ цѣль да се възнаградятъ напълно трудътъ на земледѣльца, но поне да му се даде едно относително възнаграждение отъ това, което частнитъ лица и търговци плащатъ за прѣвозъ.

Колкото за забѣлѣжката, нея правжъ най-много на основание на тия съображения, че г. Министърътъ на Финанситъ вчера ни каза, че прѣвозването на хранитъ нѣма да става на далечни разстояния, понеже правителството щѣло да вземе грижата, щото всички храни да се прѣдаватъ на пристанищата и на станциитъ по желѣзницитъ, и послѣ, тамъ, гдѣто нѣма такива, на най-близкитъ пунктове на пристанищата.

Поддържамъ това си прѣдложение и вѣрвамъ, че нѣма да попрѣчи на законопроекта, и нѣма Богъ-знае съ каква сума да се увеличи, и моля, както г. Министра на Финанситъ, така сжщо и г. докладчика, най-послѣ и г. г. народнитъ прѣдставители да се съгласжтъ за неговото приемане.

Прѣдседателъ: Ще туржъ на вотиране прѣдложението на г. Дамяна Цековъ.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Не съмъ съгласенъ.

Прѣдседателъ: Г-нъ докладчикътъ съобщава, че не е съгласенъ съ това прѣдложение. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме, да си вдигнатъ ржката. (Меншинство.) Не се приема.

Слѣдва прѣдложението на Търновския народен прѣдставител, г. Сарафовъ, което има слѣдующето съдържание:

„При третото четене на законопроекта за данъка на земнитѣ произведения за 1900 и 1901, моля да се прибави слѣдното, като втора алинея на чл. 1-й.

„За всѣки данѣкоплатецъ ще се отбѣлѣжи въ главната десетѣчна книга разликата измежду данъка по настоящия законъ и срѣдния поземеленъ налогъ, платенъ прѣзъ 1897-1899 години. Тази разлика, ако е позитивна, съставлява авансъ, направенъ отъ данѣкоплатеца на държавата за смѣтка на отговарящия му данѣкъ прѣзъ 1902 и 1903 години и ще се спадне по наполовина отъ окладния данѣкъ за тия години и за всѣки данѣкоплатецъ, безъ всѣко заявление отъ негова страна.“

Подписано е отъ нужното число прѣдставители.

Г-нъ Сарафовъ има думата, за да развие своето прѣдложение.

Михаилъ К. Сарафовъ: (Отъ трибуната.) Г-да народни прѣдставители! Нѣма да ви занимавамъ много врѣме. Азъ бихъ молилъ да ме не прѣкъсвате, за да се свърши по-скоро работата. (Гласове: Съгласни!) Вие знаете отъ практика, че азъ дълго врѣме не ви държж.

Г-да народни прѣдставители! Тия гласове, които се чухъ сега отъ ваша страна, отъ страна на дѣсницата, по мое мнѣние, ми се струва, нѣмажъ си мѣстото, защото, за честь на самата тая дѣсница, трѣбва да го признаемъ, че, ако е имало въпросъ, по който и лѣвицата, и дѣсницата да сж били съгласни, то е именно по въпроса за десетѣка. (Гласове: А а а!) Повтарямъ го, че за честь на дѣсницата, свѣстнитѣ нейни оратори признажъ, че десетѣкътъ с яий-лошавъ данѣкъ. И азъ бихъ молилъ, и повтарямъ моята молба, да не ме прѣкъсвате.

Слѣдователно, г-да, когато сме съгласни по начало, че десетѣкътъ е единъ отъ тежкитѣ данѣци, единъ отъ несправедливитѣ данѣци, че той е единъ отъ ретрограднитѣ данѣци, ние би трѣбвало да погледнемъ злото въ очитѣ и да направимъ туй, което можемъ, баремъ да онекчимъ злината, която ще принесемъ съ този данѣкъ. Цѣлѣта на моето прѣдложение е именно тая. Като излизамъ отъ туй начало, първо, азъ трѣбва да ви прибавжъ и друго още едно.

Г-да народни прѣдставители! Намъ се прѣдстави и ние вотирахме бюджета за текущата 1900 год. Вамъ е познато, че този бюджетъ, споредъ проекта на правителството и тѣй, както излѣзе отъ нашитѣ засѣдания, се сключи съ единъ суфицитъ отъ приблизително половина милионъ лева, т. е. редовнитѣ приходи, които ние разрѣшихме на правителството да събира прѣзъ текущата 1900 год., надминаватъ съ около половина милионъ лева расходитѣ, които дозволихмѣ на това правителство да направи. Слѣдователно, не само редовнитѣ расходи прѣзъ текущата 1900 год. сж покрити съ разрѣшенитѣ вечъ данѣци, но остава даже единъ излишѣкъ. Азъ признавамъ, че може би г. министърътъ да е билъ малко скѣпъ, когато е опрѣдѣлялъ прихода отъ данѣцитѣ; азъ съмъ наклоненъ да вѣрвамъ, че нѣкои пера поне ще донесжтъ повече, отколкото г. министърътъ очаква; така щото, отъ тукъ ще излѣзе единъ суфицитъ още по-голямъ.

Отъ друга страна, който е изучавалъ нашитѣ бюджети отъ освобождението насамъ, па и който не ги е изучавалъ, а само отгорѣ-отгорѣ ги е поглеждалъ, ще знае, че никога расходитѣ редовно не сж отивали въ размѣритѣ, въ които сж били прѣдвиждани по бюджетитѣ, и ако сме страдали, то е отъ тѣй нарѣченитѣ свѣрхсмѣтни кредити, които грѣшки, обаче, както вие отъ дѣсницата, така и ние отъ лѣвицата, сме твърдо рѣшени да се не повтарятъ. Отъ една страна, тѣй като практиката, като сжщностъ на работата, е най-добрата учителка въ тия работи, отъ друга страна, като съзнаваме мжчното положение на държавата въ финансово отношение, не ще съмнѣние, че нашитѣ министри нѣма да бжджтъ никакъ насърчени да искатъ свѣрхсмѣтни кредити прѣзъ текущата година — това второ още повече уголѣмава суфицита, който имаме право да очакваме отъ сключенитѣ бюджети, прѣзъ текущата 1900 год. Повтарямъ, г-да народни прѣдставители, че ние свѣршено гарантираме, до колкото можемъ да прѣвидимъ, разбира се, за нашия редовенъ расходъ прѣзъ текущата година. Въ тоя бюджетъ, който ние вотирахме, за данѣка, който сега прѣдстои на трето четене да утвърдимъ, за данѣкъ тѣй нарѣченъ десетѣкъ, прѣдвиждаме въ бюджета поземеленъ налогъ 18.000.000 л.; слѣдователно, съ тия 18.000.000 приблизително, които ние имаме отъ „поземеленъ налогъ“ — както е казано въ бюджета, а за напрѣдъ, въ окончателно перо, ще бжде „десетѣкъ“, или „данѣкъ на земнитѣ произведения“, както ние казахме въ заглавието на закона — ние ще покриемъ расходитѣ си и това, което вотираме сега, ще бжде нѣщо повече; то ще бжде, така да го кажемъ, като отъ невидѣлица дошло; то ще бжде едно излишно перо. (Смѣхъ.) Тия господа, които се смѣжтъ, не разбиратъ отъ бюджетъ. (Илия Д. Вълчевъ: Вие понятие отъ бюджетъ нѣмате!) Жално ми е, че трѣбва още веднажъ да пояснж.

Г-да народни прѣдставители! Ние трѣбва добръ да схванемъ, че съ рѣшението, което ще вземемъ днесъ, ние вземаме повече отъ данѣкоплатцитѣ, отколкото е потрѣбно за да посрѣщнемъ държавнитѣ нужди прѣзъ текущата година. Съ тия пари, които ще постигнжтъ отъ десетѣка повече, отколкото прѣдвижда бюджетътъ, ние не сме добръ освѣглени, но прѣдолагаме, че правителството ще иска да покрие нѣкои държавни дългове, да покрие или заостанали дългове отъ по-напрѣдъ, или дългове, които не сж прѣдвидени въ нашия редовенъ бюджетъ. Общо правило е, г-да народни прѣдставители, при съставянето на държавната равномѣтка, че редовниятъ расходъ трѣбва да се покрие съ редовенъ приходъ. Този приходъ, който гласуваме сега и който ще мине като редовенъ приходъ, ще бжде прѣдзначенъ отъ правителството да покрие извънредни расходи. Азъ не искамъ да се внушамъ да казвамъ какви ще бжджтъ тия расходи, защото, както ви казахъ по-рано, г. Министърътъ на Финанситѣ досега не е благоволилъ да покаже за какво ще употреби именно този излишѣкъ. Но щолъ има за покриване извънредни расходи, поражда се въпросъ: право ли е, редовно ли е, щото данѣкоплатцитѣ отъ 1900 год. да плащатъ задълженията на данѣкоплатцитѣ отъ миналата или отъ слѣдующата година? За да бждж по-ясенъ, г-да народни

представители, аз ще вземъ този примѣръ: ще кажъ, напр., че отъ десетъка ще дойдѣтъ 10.000.000 л. повече, отколкото прѣдвижда сега бюджетътъ. Съ тия 10.000.000 прѣдполагамъ правителството ще плаща разпоскитъ за постройката на желѣзницитѣ. Вие знаете, че общо икономическо правило е извънреднитѣ такива расходи, като за постройка на желѣзници, да се не носѣтъ само отъ данъкоплатцитѣ въ този моментъ, даже и отъ тия въ течение на 5—6 години послѣ, а да се носѣтъ отъ всички, които въ течението на врѣмето ще иматъ полза, ще видѣтъ добро отъ тия направени желѣзници. Това нѣщо се постига, като се плащатъ извънреднитѣ расходи съ капитали, събрани посредствомъ заемъ, посредствомъ други задължения, като се плащатъ ежегодно лихвитѣ и погашенията имъ, за да могатъ не само сегашнитѣ данъкоплатци, не само сегашната генерация, но и нашитѣ унучи да теглятъ отъ тия задължения, защото, ако вземемъ по-право, тѣ ще се ползватъ повече отколкото ние отъ тия постройки. Азъ мислѣхъ, че това е достатъчно да разберете какво искамъ да кажъ, че тази сума, която искате да плащатъ българскитѣ данъкоплатци, специално земеделѣческото население, въ течението на 1900 и 1901 год., не е никакъ основателно да се взема безвъзвратно и да се вземе за работи, за които трѣбва да плащатъ тѣхнитѣ унучи, на примѣръ. Това е вториятъ мотивъ, г-да народни прѣдставители, който ме заставлява да направѣхъ туй прѣдложение.

Ина трети единъ мотивъ. Правило икономическо и финансово отъ една страна е, щото, когато се плащатъ данъцитѣ, да може, по възможность, доколкото можемъ ние да прѣдвидимъ, тѣзи тежести, данъцитѣ, да се распрѣдѣлятъ равномерно върху всички слоеве на населението. Не е добръ, разбира се, ако ние вземемъ една класа, специално, напр., адвокатитѣ, и ги накараме да носѣтъ тежести много по-голѣми, отколкото другитѣ слоеве. Въ прѣдстоящия случай, г-да народни прѣдставители, вие виждате, че ние натоварваме, засега поне, земеделѣческото население съ единъ данѣкъ много по-тежѣкъ, отколкото е онзи, който плаща другото население. Вземаме именно, че нашитѣ приходи прѣзъ текущата 1900 год., бюджетътъ — както е вотиранъ, сж равномерно распрѣдѣлени, баремъ доколкото законодательтъ е могълъ равномерно да го распрѣдѣли: налагаме данѣкъ на земеделѣцитѣ, на търговцитѣ и на другитѣ съсловия; но, като вотираме тукъ данѣка десетѣкъ, гуждаме на земеделѣческото население единъ данѣкъ сравнително много по-голѣмъ. Доколко е той по-голѣмъ, може да се види, г-да народни прѣдставители, отъ това, което и на васъ е познато, че десетѣкътъ, като се вземе отъ 1888 год., напр., далъ е 15.000.000, 1889 год. 23.000.000, 1890 год. 24.000.000, 1891 год. 33.000.000, 1892 год. 28.000.000. Като имаме тия данни отъ миналото, ласкаемъ се съ вѣрбата, че и тази година ще бѣде плодородна, защото иначе не можъ да си обяснѣ желанието на правителството да прокара той данѣкъ, ако не очаква плодородие. Вие виждате тогава, че разликата, която очаква правителството, изъ между поземелния налогъ, прѣдвиденъ въ бюджета, и десетѣка, който вотираме сега, може да излѣзе отъ

5—15.000.000. Слѣдователно, ние облагаме земеделѣческото население съ единъ данѣкъ отъ 22—100% почти по-тежѣкъ, отколкото е прѣдвиденъ въ нашия бюджетъ. Това ви казвамъ отпосително процента, за да ви сѣтъ, че сме сезирани и съ другъ единъ законопроектъ, съ едно уголъмение на данѣка върху занятията, върху недвижимитѣ имоти, патентитѣ и пр., гдѣто се прѣдлага едно уголъмение съ 15%. Уголъмението съ 15%, което се прѣдлага за другитѣ данѣци, въ всѣки начинъ не е съразмѣрно съ това, съ което облагаме земеделѣческото население. Като вотираме, слѣдователно, десетѣка, ние нарушаваме и друго едно начало на финансовата наука, която казва: доколкото може съразмѣрно трѣбва да тежи данѣкътъ върху всички слоеве на населението.

Сега, самото наше правителство, г-да народни прѣдставители, съзнава съ единъ законъ, че извънреднитѣ обстоятелства финансови, въ които се намира страната, го заставляватъ да апелира къмъ податността на населението, за да може да излѣзе отъ оная криза, въ която се намира. Намъ се прѣдложи тукъ единъ законъ и ние го вотирахме за тѣй нарѣченитѣ одрѣжки отъ заплатитѣ на чиновницитѣ. Ако сравните работата добръ, ще видите, че между одрѣжкитѣ отъ заплатитѣ на чиновницитѣ и десетѣка, тѣй както го вотираме, нѣма сжществена разлика. По одрѣжкитѣ на чиновницитѣ държавата казва: „имамъ нужда отъ пари прѣзъ текущата година, вслѣдствие на това заставлявамъ чиновницитѣ да ми направѣтъ единъ заемъ — въ размѣръ който гласувахме — за да можъ да покриѣ нуждата, а когато се улеснѣ, слѣдъ 12—14 мѣсеца — както гласувахме — ще повърнѣ тия пари, които съмъ заела, назадъ“. Десетѣкътъ го вотираме, г-да народни прѣдставители, точно за това, за да можемъ да вземемъ отъ земеделѣцитѣ 5—15 милиона повече, за да можѣтъ да се исплатѣтъ неизбѣжнитѣ нужди, които прѣдлежатъ да се исплатѣтъ прѣзъ текущата година. Ако не бѣше тая финансова криза, вѣрвамъ, че господата, които сѣдѣтъ на червената маса тукъ, нѣмаше да помислѣтъ да внасятъ десетѣка. Внасятъ го, че иматъ нужда прѣзъ текущата година да покриѣтъ неотлагаеми задължения. Тѣ искатъ да вземѣтъ една сума отъ 5—15.000.000 за да покриѣтъ дълговетѣ, които иначе нѣма отгдѣ да се покриѣтъ. Казвамъ ви, отъ друга страна, че правителството, ако се улесняваше да направи заемъ отвънъ, то бездруго, за негова честь, щѣше да каже и нѣмаше да внася десетѣка, съ който да се връщаме толкозъ много назадъ; нѣмаше да се повдига жлъчката на цѣлъ народъ; нѣмаше защо да ставатъ тия прѣния тукъ и да си губимъ врѣмето, както казватъ господата отъ дѣсеницата. Азъ, обаче, не съмъ на това мнѣние, че губимъ тукъ врѣме, когато разискваме сериозни въпроси. Слѣдователно, ако правителството само даде намъ да разберемъ, че внася десетѣка, и то само го признава, за да вземе една сума за да покрие неотлагаеми задължения, то справедливо ли ще бѣде да нарушимъ тия начала и справедливо ли ще бѣде да глобяваме нашето земеделѣческо население, което, може би, за нещастие живѣе прѣзъ 1900 год. и да го задължава да плаща задължения, които, може би, трѣбва да се сплащатъ въ 100 години?

Ето, г-да народни прѣдставители, кое ме заставлява да направя това прѣдложение, което, каквото щете кажете, г-да отъ дѣсницата, убѣденъ съмъ, ще признаете, че е право и е единъ изходенъ пѣтъ, отъ една страна, да се помогне на критическото положение на държавата, отъ друга страна, да се не направи оная несправедливостъ—да взимаме отъ труда на земледѣлцитѣ сравнително много повече, отколкото взимаме отъ другитѣ сѣловия.

Азъ сега считамъ за пужно да обясня нѣкои точки отъ моето прѣдложение. Прѣдлагамъ, щото възъ основа на десетѣчнитѣ книги, гдѣто ще се пишѣтъ всички други данни по десетѣка, да се турне рубрика, въ която да се вписва: „срѣдното произведение на поземелния данѣкъ отъ годинитѣ 1897—1899“. Тукъ е турена думата „платено“, но азъ не разбирамъ освѣнъ облога. Въ слѣдующата рубрика, гдѣто ще се опрѣдѣли десетѣкѣтъ, ще се впише това, което ще падне на данѣкоплатеца да плати за тоя десетѣкъ. Ще се направи разлика измежду десетѣка и поземелния налогъ и оная разлика считамъ като заемъ отъ данѣкоплатеца на държавата, за да посрѣщне пуждитѣ прѣзъ 1900—1901 год. (Д-ръ Паскалъ Табуриновъ: Ако е по-малко, кой ще тегли?) Ако е по-малко, ще тегли този, който взема на себе си отговорността. (Дѣсницата: А а!) Всѣки човѣкъ, когато поеме на себе си единъ рискъ, той носи отговорността. (Гласове: А а!) Ако сж давани 18 милиона, оставѣте ги 18. Вие гуждате данѣкъ 18 милиона, а вземате повече; слѣдователно, трѣбва да гледаме вашитѣ намѣрения. Отъ лѣвицата чувамъ гласове, че ако щете, можемъ да се пазаримъ, обаче азъ не съмъ на това мнѣние. Може би да има хора, които да искатъ да се пазарѣтъ. Азъ ви казвамъ, г-да прѣдставители, че този въпросъ, който вие повдигате, именно за негативната разлика, такава разлика не може да се яви.

Христо Ив. Поповъ: Ние Ви казваме, че това не може да влиза въ закона, а въ статистиката. Това е само да говорите и да хвърляте фрази. Азъ вѣрвамъ, че и лѣвицата нѣма да го гласува. (Прѣдсѣдателъ: Моля, недѣйте прѣкъсва оратора!)

Михаилъ К. Сарафовъ: Поземелниятъ налогъ, г-да народни прѣдставители, е съставенъ отъ срѣдното произведение, което се е взело прѣзъ четиритѣ послѣдни години, въ които е билъ практикуванъ десетѣкѣтъ; станало е намаление 45—50%; така щото, негативна разлика, за каквато повдигнахъ нѣкои отъ дѣсницата въпросъ, не може да се появи.

Второто нѣщо, г-да прѣдставители, което азъ прѣдлагамъ, т. е. втората частъ на моето прѣдложение, е тая. Азъ прѣдлагамъ по-нататѣкъ, щото тая разлика, която, по моето убѣждение, ще бѣде винаги позитивна, да се счита като единъ заемъ, направенъ на държавата по сжщата формула, по която чиновницитѣ правѣтъ заемъ на държавата, съ тази разлика само, че за земледѣлческото население по-злѣ ще бѣде поставенъ, понеже нѣма да му се плаща 8% лихва, наопаки, отлагаме послѣ двѣ години да му ги платимъ безъ лихва. Тая разлика, слѣдователно, която се получава, ще се спадне отъ оклада на всѣки данѣкоплатецъ,

върху онзи данѣкъ, който има да му се вземе, вмѣсто поземеленъ налогъ или десетѣкъ, прѣзъ годинитѣ 1902 и 1903. По този начинъ ще се постигне едно справедливо распрѣдѣление на данѣка; по този начинъ ще се избѣгне онзи несправедливъ упрекъ, който може да се повдигне срѣщу насъ, че не само облагаме несъразмѣрно една частъ отъ бѣлгарското население, но че заставяме даже извѣстна категория отъ бѣлгарскитѣ данѣкоплатци, за които не искаме никакви жертви да правимъ, да носѣтъ, да покриватъ тия грѣхове, нашитѣ грѣхове, на Бѣлгарската държава, направени прѣзъ минало, а, може би, и прѣзъ сегашно врѣме.

Ето, слѣдователно, моето прѣдложение и азъ съмъ увѣренъ, че ако се ржководите отъ духъ на справедливостъ, ако се ржководите, най-послѣ, отъ духъ на държавна мждростъ, вие ще го приемете. И съ това ще се помогне на васъ, на правителството специално, и на бѣлгарскитѣ данѣкоплатци.

Докладчикъ Тодоръ Георгиевъ: Заявявамъ, че не съмъ съгласенъ съ прѣдложението на г. Сарафова.

Прѣдсѣдателъ: Ще турѣ на гласуване прѣдложението на г. Сарафова, което има слѣдующето съдържание:

„За всѣки данѣкоплатецъ ще се отбѣлѣжи въ главната десетѣчна книга разликата измежду данѣка по настоящия законъ и срѣдния поземеленъ налогъ, платенъ прѣзъ 1897—1899 год. Тази разлика, ако е позитивна, съставлява авансъ, направенъ отъ данѣкоплатеца на държавата, за смѣтка на отговарящия му данѣкъ прѣзъ 1902 и 1903 год. и ще се спадне наполовина отъ оклада на данѣка за тия години и за всѣки данѣкоплатецъ, безъ всѣко заявление отъ негова страна.“

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г. Сарафова, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Михаилъ К. Сарафовъ: Браво!

Вълчанъ Г. Чакъровъ: Г-нъ Сарафовъ! Когато станете министъръ, ще го прокарате!

Вълко Нейчовъ: Трѣбваше да чуемъ мнѣнието по този прѣдметъ и на Министра на Търговията и Земледѣлието!

Прѣдсѣдателъ: Г-да прѣдставители! Слѣдва прѣдложението на г. Краева, Прѣславскиятъ народенъ прѣдставителъ. То има слѣдующето съдържание:

„По съображенията, които ще изложѣ съ трибуната, имамъ честъ да прѣдложѣ на почитаемото Народно Сѣбрание, щото, при гласуването на трето четене Закона за десетѣка, като отхвърли всичкитѣ му постановления, да го приеме въ окончателна форма съ слѣдующия:

Членъ единственъ: До въвеждането на по-рационална данѣчна система, остава въ сила сжществуващиятъ по закона отъ 1894 год. поземеленъ налогъ.“

(Гласове: А а! — Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Това е подигравка!)

Съгласно забѣлѣжката на чл. 42-й отъ Правилника, прѣди гласуването на единъ законопроектъ исцѣло, всѣки прѣдставителъ може да внесе прѣдложение за измѣнение или допълнение, но не и за отмѣнение на единъ вече вотиранъ законъ на второ четене; а съ прѣдложението на

г. Краева се гони тази цѣль: да се отмѣни цѣлиятъ законъ и да остане въ сила Законътъ за поземелния налогъ отъ 1894 год. Понеже това прѣдложение не е съобразно съ Правилника, не можъ да го туржъ на гласуване.

Атанасъ П. Краевъ: Азъ мислѣхъ, че вие сте длѣжни да ми дадете думата, да развижъ прѣдложението си.

Прѣдсѣдателъ: Че това е противъ Правилника, не може и дума да става. На трето четене може да се правжтъ прѣдложения само за измѣнения или допълнения на приетия законъ.

Атанасъ П. Краевъ: Дайте ми думата по този въпросъ. Нашата парламентарна практика позволява да се дава думата. Парламентарната практика не позволява на прѣдсѣдатели да отстранява едно прѣдложение.

Прѣдсѣдателъ: Пристѣпваме къмъ гласуване. Прѣди, обаче, да пристѣпимъ къмъ гласуване, имамъ да съобщжъ, че има прѣдложение за да стане гласуването на закона поименно; затова, Народното Събрание, на основание Правилника, трѣбва да се произнесе: да допуе ли да стане поименно гласуване или не. Сезирамъ Народното Събрание съ този въпросъ и молжъ ония г. г. народни прѣдставители, които сжъ съгласни гласуването да стане поименно, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема.

Ще туржъ на гласуване исцѣло на трето четене Закона за данъка на земнитѣ произведения за 1900 и 1901 год. тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, заедно съ приетитѣ сега измѣнения и допълнения. Молжъ ония г. г. прѣдставители, които приематъ този законъ така, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство. — Ржкоплѣскане отъ дѣсницата.)

Давамъ 10 минути отидхъ.

(Слѣдъ отидхъ.)

Прѣдсѣдателъ: (Звъни.) Засѣданието се продѣлжава.

Молжъ докладчика на прошетарната комисиия, г. Мантовъ, да заеме мѣстото си.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Г-да народни прѣдставители! Още въ миналитѣ засѣдания, прѣзъ мѣсецъ декемврий, Народното Събрание рѣши, щото всичкитѣ прошения, касающи се до опрощаване дългове къмъ земледѣлческитѣ каси, съгласно закона, да се оставжтъ безъ послѣдствие; тѣй като има подадени още купъ прошения въ тази смисълъ, азъ считамъ за длѣжностъ, съгласно Правилника, да ги докладвамъ по този начинъ прѣдъ Народното Събрание. Камисиията като ги е разгледала, оставила ги е безъ послѣдствие, но, за да може да се испълни буквата на Правилника, трѣбва да минжтъ прѣзъ Народното Събрание, да се протоколиратъ. На това основание, считамъ за длѣжностъ да споменжъ имената на тия, които искатъ опрощаване на дълговетѣ имъ къмъ земледѣлческитѣ каси.

Тѣ сжъ: Иванъ Минчевъ Стамовъ, отъ Нова-Загора; Акифъ, Мустафа и Юсменъ-Ефенди Халилови и Афузъ Халилъ Алиевъ, отъ с. Кюселеръ, Ай-Орманска община, Добричка околия; Стоянъ Русевъ, отъ с. Шабла, Балчикска околия; Василъ Първановъ Донкинъ, отъ с. Заножене, Берковска околия; Добри Станевъ, отъ с. Горско-Ново, Кеса-

ревска околия; Хамдунѣ-Ханжмъ, отъ гр. Бургазъ; Павеѣ Тодоровъ, отъ гр. Стара-Загора; Димитъръ Савовъ, отъ гр. Пирдопъ; Тома Трифоновъ, отъ с. Мокренъ, Ломска околия; Иванъ Алексиевъ, отъ с. Клисура, Берковска околия; Никола Новаковъ, отъ с. Долно-Амалие, Бургазка околия; Гюро Момчиловъ, отъ с. Радово, Трънска околия; Димитъръ Хаджиевъ, отъ с. Корманско, Севлиево околия; Димитъръ Г. Качулевъ, отъ гр. Ямболъ; Начо Георгиевъ, отъ с. Песдерци, Кулска околия; Тодоръ Пуевъ, отъ с. Мокренъ, Ломска околия; Тома Гюровъ, отъ с. Банкя, Трънска околия; Неджибъ Кула Османовъ, отъ гр. Бургазъ; Иванка Христова Китайска, отъ с. Гебедже, Варненска околия; Георги Баласовъ, отъ гр. Месемврия; жителитѣ на с. Сарж-Муса, Бургазка околия; Нико Стояновъ, прѣдсѣдателъ на Вресовското училищно настоятелство, Айтоска околия; Петъръ Димитровъ, отъ с. Кайрякъой, Бургазка околия; Стоянъ Петровъ, отъ с. Ново-Паничарово, Бургазка околия; Христина Лютова, отъ с. Рила, Дубничка околия; Тодора Вълчова, отъ с. Кайрякъой, Бургазка околия; Гено Георгиевъ, отъ с. Ново-Паничарово, Бургазка околия; Иванъ Георгиевъ, отъ сжщото село; Василъ Панайотовъ, отъ гр. Ямболъ; Пею Георгиевъ, Иванъ С. Арабаджиевъ, Михалъ Янчевъ, Димитъръ С. Кара-Янковъ, Стана Д. Вълканица, Комня Станимирова, Русинъ Недѣлковъ и Султана Димитрова, отъ с. Ново-Паничарово, Бургазка околия; Фина Димитрова и Георгина Стоянова, отъ с. Кайрякъой, Бургазка околия.

Комисиията, съгласно съ миѣнието на Министерството на Търговията и на Земледѣлческитѣ Каси, е оставила безъ послѣдствие всичкитѣ тия прошения, понеже тия учреждения сжъ основани на законъ и за да се иска опрощение на такива дългове трѣбва да се иска, първо, миѣнието на окржжнитѣ съвѣти и, послѣ, на Министерството на Финанситѣ. Така е истѣлкуванъ законътъ. Азъ молжъ Народното Събрание да остави безъ послѣдствие тия заявления, както и другитѣ, защото има много, (Гласове: Прието!) които чакатъ резултатъ.

Страти Димитровъ: Г-да прѣдставители! Тия прошения иматъ разноси, разбира се, и ако отиджтъ да подаджтъ други до окржжнитѣ съвѣти пакъ ще станжтъ разноси; затова, азъ молжъ Народното Събрание то да ги испрати на право на окржжнитѣ съвѣти. (Гласове: А а!) Това искахъ да кажъ.

Николай Ненчовъ: Безъ гербова марка прошения.

Прѣдсѣдателъ: Ще туржъ на вотиране миѣнието на комисиията по докладванитѣ прошения, за опрощаване на суми, дължими къмъ земледѣлческитѣ каси. Миѣнието на комисиията е, щото тия прошения, да се оставжтъ безъ послѣдствие. Молжъ ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това миѣние на комисиията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Оставатъ безъ послѣдствие.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Жителитѣ на с. Градсковъ, Кулска околия, молжтъ да имъ се продаде държавна земя. Комисиията е искала свѣдения отъ надлѣжното министерство и министерството, съ бумагата си подъ № 4.009, отъ 30-й октомврий 1899 год., намира, че може да се отстъпж остатъкътъ $\frac{1}{4}$ отъ държавната земя, назн-

ваема „Ключът“, на това село по сжщата цѣна, по която сж били отстъпени по-рано и другитѣ $\frac{3}{4}$ части отъ тая земя пакъ на сжщото това село. (Дамянъ Цековъ: Съ каква цѣна?) Можете да се справите по книгата въ Народното Събрание за каква цѣна имъ сж отстъпени другитѣ $\frac{3}{4}$ части.

Дамянъ Цековъ: Нѣмамъ нищо противъ жителитѣ на това село, обаче, азъ не съмъ съгласенъ съ г. докладчика на комисията и намирамъ доклада на комисията съвършено неоснователенъ, защото г. докладчикътъ каза, че ще се отстъпи и тая частъ по цѣната, по която сж отстъпени и другитѣ $\frac{3}{4}$ части на това село. Съ каква цѣна, обаче, сж отстъпени тия $\frac{3}{4}$ части, той не ни казва. Вънъ отъ това, по подобни прошения ние трѣбва да знаемъ, въ колко врѣме ще стане исплащането, какво е количеството на земята, каква е стойността и пр., за да може да се вземе правилно рѣшение, за да не би, като правимъ едно добро на селото, съ прибързано вземане рѣшение за стойността, да може да се патовари така, щото да може да се откаже отъ земята. Азъ искамъ да ни се обясни: какво е количеството на земята, каква е единичната цѣна на всѣки декаръ и за колко врѣме ще се исплати сумата.

Прѣдсѣдателъ: Както виждате отъ заявлението, една частъ отъ тая мѣстностъ е била продадена на с. Халово; с. Халово заявява, че не му е нужна, а сега селото Градсковъ иска тая земя. Съгласно исказаното мнѣние на Министерството на Финанситѣ, комисията е рѣшила да се даде тя на с. Градсковъ на сжщитѣ условия, по които Народното Събрание е разрѣшило да се даде по-рано другата частъ отъ земята. Понеже министерството има вече рѣшението на Народното Събрание по тоя въпросъ отъ по-рано, мислѣхъ, че нѣма нужда да се отлага, за да се събиратъ...

Дамянъ Цековъ: Азъ не искамъ отлагането; само за цѣната е въпросътъ. Азъ могъ да се произнесъ, че не одобрявамъ да се даде съ цѣна 5 л., или съ 2 л., както може да бѣде дадено. Какъ така топтанъ?

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Рѣшено други пѣтъ.

Петко Каравеловъ: На с. Халово кога е било отпущеното?

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Отъ миналото Събрание по сжщата цѣна.

Прѣдсѣдателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме мнѣнието на комисията, по прошения на жителитѣ отъ с. Градсковъ, Кулека околия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Жителитѣ отъ с. Татаревъ, Борисовградска околия, Хасковски окръгъ, искатъ да имъ се отстъпи една частъ отъ мѣстността „Кабата.“ Министерството на Финанситѣ съ писмото си № 4.064 казва, че е съгласно да се отстъпи една частъ отъ тая мѣстностъ по 6 л. декарътъ, платими на три падежа, въ разстояние на три години.

Комисията намира, че съгласно мнѣнието на Министерството на Финанситѣ, може да се отстъпи исканата частъ.

Петко Каравеловъ: Колко декара?

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: 900 декара искатъ.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Азъ не могъ да се противѣя на тоя родъ отстъпвания на земи, защото твърдѣ позитивно, въ миналия докладъ на парламентарната комисия на прѣдното управление, азъ съмъ настоявалъ въ изрични термини, въ изрични думи, щото правителството да се грижи, дори общинитѣ да не налѣгатъ много, колчимъ се заяви отъ общинитѣ, правителството да се не колебае да отстъпва такива земи, за да ги разработватъ, като опрѣдѣли една дѣйствителна цѣна за тѣхъ, които ще се разработватъ въ полза на богатството на страната и на съкровището. Така щото, азъ не могъ да се противѣя на тоя родъ отстъпване, но все имало би мѣсто да става това отстъпване чрѣзъ единъ законъ, който да се внесе направо отъ надлежното министерство. Азъ, прочее, желалъ бихъ, щото за-напрѣдъ надлежниятъ министъръ, който, мислѣхъ, е Министърътъ на Финанситѣ, да вземе мѣрки, щото тоя родъ отстъпвания да ставатъ по единъ такъвъ редъ, щото по-малко да бѣде злоупотрѣблението съ тия отстъпвания. Азъ ще гласувамъ за това отстъпване. (Гласове: Да се гласува!)

Прѣдсѣдателъ: Ще турѣмъ на вотирание прошения на жителитѣ отъ с. Татаревъ, Борисовградска околия, Хасковски окръгъ. Мнѣнието на комисията е съгласно исказаното мнѣние на Министерството на Финанситѣ, за да се отстъпятъ на това село 900 декара земя отъ мѣстността „Кабата“ по 6 л. декара, платими въ три години. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Тодора В. Дьоминъ, руски подданикъ, живущъ въ гр. Самоковъ. Дошълъ още въ 1887 год., служилъ въ войската, ожененъ за българка въ Самоковъ, която има и дѣца отъ него. Той иска да бѣде приетъ за български подданикъ. (Петко Каравеловъ: Щомъ е служилъ въ войската, може да се приеме!)

Комисията е на мнѣние да се приеме за български подданикъ.

Вълко Нейчовъ: Когато нашата Конституция... (Нѣкои отъ прѣдставителитѣ: Ожененъ е за българка! Какво искатъ повече? Приема се!) Може и азъ да приемамъ, но искамъ да направѣ една забѣлѣжка, която може да е умѣстна. Имамъ и право за това.

Когато нашата Конституция дава на Народното Събрание властъ да дава българско подданство на лицата, които го поискатъ, Конституцията, или авторътъ ѝ е мислилъ, че Народното Събрание има повече гаранция, отколкото въ всѣки другъ начинъ, да дава подданства на условия, щото да не сж противни на интереситѣ на Княжеството, да не сж противни на достойнствата на българското подданство. Ако комисията, която се е занимавала съ изучаването на това прошение, е констатирала условия, за да приемемъ просителя за български подданикъ, (Нѣкой отъ

прѣдставителитѣ: Констатираха е! азъ нѣмамъ нищо противъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошенияето на Тодора В. Дьоминъ, руски подданикъ, живущъ въ гр. Самоковъ, съ което иска да се приеме за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се приеме за български подданикъ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Карла Йос. Йермаршъ, капелмейсторъ при Военното на Негово Царско Височество училище въ София, дошълъ отъ Чехия. Прѣдставлява всички изискуеми документи и иска да бжде приетъ за български подданикъ.

Комисията намира, че може да бжде приетъ за български подданикъ, съгласно нашитѣ закони, и моли Народното Събрание да го приеме за такъвъ.

Петко Каравеловъ: Сега е въпросътъ за пенсията. Туй е единственото. И азъ съмъ съгласенъ да се приеме, но ще ли да се ползува отъ пенсия, откогато е билъ на служба, или отъ деня, когато се приеме за български подданикъ?

Прѣдсѣдателъ: Съгласно Закона за пенсиятъ, ще получава пенсия оттогава, откогато е внасялъ одрѣжки!

Петко Каравеловъ: Да, но има малко разлика.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошенияето на Карла Йос. Йермаршъ, капелмейсторъ при Военното училище, съ което иска да се приеме за български подданикъ. Комисията е рѣшила да се приеме за такъвъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме Карлъ Йос. Йермаршъ за български подданикъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Има прошение отъ Франца Щросъ, капелмейсторъ на военната музика въ 5-ия пѣхотенъ полкъ. Той е служилъ въ България като капелмейсторъ 17 години, има синове 17—18 годишни, които утрѣ трѣбва да служатъ въ войската, и иска да опрѣдѣли подданството си, за да могатъ и дѣцата му да разполагатъ съ това подданство и да се считатъ за окончателно останали въ България. Има всички формалности изпълнени и всички документи прѣдставени, а има даже и ходатайство отъ Военното Министерство да се приеме за български подданикъ.

Комисията е на мнѣние да се приеме просителътъ за български подданикъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошенияето на Франца Щросъ, капелмейсторъ въ 5-ия пѣхотенъ полкъ, съ което иска да бжде приетъ за български подданикъ. Комисията е рѣшила да се приеме за такъвъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Франца Свобода, по народностъ чехъ, австрийски подданикъ, капелмейсторъ на флота въ България още отъ 1883 год. Прѣдставя нужнитѣ свидѣтелства за честностъ отъ своето

началство и градско-общинското управление въ Варна, гдѣто живѣе, и иска да бжде приетъ за български подданикъ.

Комисията намира, че притежава качествата и условията, които се изискватъ, за да бжде приетъ за български подданикъ и моли Народното Събрание да бжде приетъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошенияето на Франца Свобода, съ което иска да бжде приетъ за български подданикъ. Комисията е рѣшила да се приеме за такъвъ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ Франца Свобода за български подданикъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Александра Шварцъ, живущъ въ гр. Никополю, управителъ на частната аптека принадлежаща на Симеона Чиримовски, австрийски подданикъ, иска да бжде приетъ за български подданикъ. Прѣдставя нужнитѣ документи и свидѣтелства, изисквани отъ Закона за подданството.

Комисията, на основание даннитѣ, които има при прошенияето, моли да бжде приетъ за български подданикъ.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Има жена българка и 4 дѣца. Врачанка води.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошенияето на Александра Шварцъ, за приемането му като български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се приеме за такъвъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме за български подданикъ Александъръ Шварцъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Д-ръ Александра Василиевна Дилева, градска лѣкарка въ Стара-Загора, руския. Тя е служила повече години въ България. Притежава всички по службата си свидѣтелства за честностъ, за акуратно изпълнение на службата си и моли да бжде приета за българска подданица. Притежава всички качества и условия, за да бжде приета за такава.

Комисията намира, че трѣбва да бжде приета за българска подданица и моли Народното Събрание да я приеме.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошенияето на Д-ръ Александра Василиевна Дилева, живуща въ Стара-Загора, съ което иска да бжде приета за българска подданица. Комисията е рѣшила да се приеме за такава. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, щото Д-ръ Александра Василиевна Дилева да се приеме за българска подданица, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Петра Михайловъ, жителъ на гр. София, ромжски подданикъ. Прѣдставлява свидѣтелство, че той е роденъ отъ родители българи; но понеже се е считалъ досега като ромжски подданикъ, моли да се приеме за български. (Д-ръ Цекъвъ: Отгдѣ е дошълъ?) Отъ Вукрещъ. (Петко Каравеловъ: Какво занятие има?) Въ дружеството „Балканъ“ е чиновникъ. Българинъ е, православенъ.

Комисията намира за умѣстно да се приеме за български подданикъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошениято на Петра Михайловъ, съ което иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се приеме за такъвъ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, щото Петъръ Михайловъ да се приеме за български подданикъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ нѣкой си Василь З. Кокидисъ, 35-годишенъ, грѣкъ, турски подданикъ, жителъ на с. Налбантлари, Сливенска околия, съ което иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Прѣдставява само едно свидѣтелство. Понеже не е изпълнилъ формалноститѣ, прѣдвидени отъ закона, комисията намира, че не може да бѣде приетъ за български подданикъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошениято на Василя З. Кокидисъ, съ което иска да се приеме за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да не се приема за такъвъ, понеже не е изпълнилъ формалноститѣ, изисквани отъ закона. (Гласове: Съгласни!) Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Василь З. Кокидисъ не се приема за български подданикъ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Димитра Антоновъ Калогеровичъ, отъ гр. Созополъ, съ което иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Той расправа, че билъ австрийски подданикъ.

Понеже има актъ, съставенъ отъ общинското управление, има и свидѣтелство за честно поведение, на туй основание комисията намира за добръ да се приеме за български подданикъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошениято на Димитра Антоновъ Калогеровичъ, отъ гр. Созополъ, австрийски подданикъ, съ което иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се приеме за български подданикъ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ туй мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Емилио Урбанчевъ, живущъ въ г. Бургазъ, австрийски подданикъ, отъ православно вѣроисповѣдание, живѣе въ България отъ прѣди 20 години. (Петко Каравеловъ: Съ какво се занимава?) Търговецъ. (Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Той е сѣрбиянъ!) Не знаж. Моли да бѣде приетъ за български подданикъ.

Комисията намира, че може да бѣде приетъ съгласно съ закона и азъ моля Народното Събрание да го приеме.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошениято на Емилио Урбанчевъ, австрийски подданикъ, живущъ въ гр. Бургазъ, съ което моли да се приеме за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се приеме за такъвъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Стамата Манджурани, жителъ отъ гр. Пловдивъ, грѣцки подданикъ, търговецъ. Прѣдставява свидѣтелства, изисквани

отъ закона, прѣдставя даже и паспортъ български, че той досега се е ползувалъ като български подданикъ, но по-неже иска да бѣде приетъ отъ Народното Събрание, прѣдставява тия документи, за да може да вземе такова рѣшение Народното Събрание, че се приема за български подданикъ.

Мнѣнието на комисията е да се приеме за български подданикъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване молбата на Стамата Манджурани, живущъ въ гр. Пловдивъ, който иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Комисията, като е намѣрила, че той отговаря на всички изисквани отъ закона условия, е дала мнѣние да се приеме за български подданикъ. (Вѣлко Нейчовъ: Една забѣлѣжка има да направж!) Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, щото Стаматъ Манджурани да се приеме за български подданикъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Иеронима Богутински, австрийски подданикъ, инжениеръ въ Шуменъ, жененъ за българка и има дѣца. Прѣдставява всички изисквани отъ закона свидѣтелства и иска да бѣде приетъ за български подданикъ.

Комисията намѣрва, че трѣбва да бѣде признатъ за български подданикъ, и моли Народното Събрание да го приеме за такъвъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошениято на Иеронима Богутински, живущъ въ гр. Шуменъ, съ което иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се приеме. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, щото Иеронимъ Богутински да се приеме за български подданикъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Фридриха Николай Вилабелъ, германски подданикъ, жителъ на г. Силистра, инжениеръ, служилъ на държавна служба повече отъ 15 години, сега иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Прѣдставява всички изисквани отъ закона документи.

Комисията е на мнѣние да се приеме, понеже има самостоятелно запитие. Затуй, моля Народното Събрание да го приеме.

Вѣлко Нейчовъ: Почтениятъ докладчикъ на комисията каза, че ималъ на ржка всичкитѣ документи и доказателства, но не ги искажа. Не знаж, дали въ тия документи има нужното доказателство, че просителътъ се е отказалъ отъ своето подданство и че му е разрѣшено да бѣде приетъ за български подданикъ.

Прѣдсѣдателъ: Споредъ Закона за българското подданство, това не се изисква.

Ще турж на гласуване прѣдложението на комисията, което е: Фридрихъ Н. Вилабелъ, жителъ отъ гр. Силистра, да се приеме за български подданикъ. Моля ония г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Францъ Кубичекъ, отъ гр. Сливенъ, бившъ капелмейсторъ, иска да бжде приетъ за български подданикъ. Прѣдставилъ е изискуемото отъ закона свидѣтелство, актъ и пр. (Славчо Бабаджановъ: Чий подданикъ е?) Чехъ е, австрийски подданикъ.

Комисията е на мнѣние да се приеме за български подданикъ.

Прѣдсѣдатель: Ще туржъ на вотиране мнѣнието на комисията, което е: просителъ Францъ Кубичекъ, отъ гр. Сливенъ, да се приеме за български подданикъ. Моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се Францъ Кубичекъ за български подданикъ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ бившия български капитанъ Петъръ Н. Довнеръ-Заполски, руски подданикъ, живущъ въ гр. Сливенъ, служилъ въ българската армия, иска да бжде приетъ за български подданикъ. Прѣдставилъ е документитѣ, изискуеми отъ закона. Отъ послужнии му списъкъ се вижда, че е участвувалъ въ сръбско-българската война.

Комисията е на мнѣние, да се приеме за български подданикъ.

Прѣдсѣдатель: Ще туржъ на вотиране мнѣнието на комисията по това прошение, което е: бившиятъ български капитанъ, Петъръ Н. Довнеръ-Заполски, живущъ въ гр. Сливенъ, да се приеме за български подданикъ. Моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се Петъръ Н. Довнеръ-Заполски за български подданикъ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Д-ръ Вениамина Оханесъ Язмаджиянъ, арменецъ, жителъ Пловдивски, прѣдстави едно свидѣтелство, иска да бжде приетъ за български подданикъ.

Комисията намира, че нѣма прѣдставени нужнитѣ документи, затова, остави това прошение безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдатель: Ще туржъ на вотиране мнѣнието на комисията по това прошение, което е: прошения на Д-ръ Вениамина Оханесъ Язмаджиянъ, жителъ отъ гр. Пловдивъ, който иска да бжде приетъ за български подданикъ, понеже не е прѣдставилъ изискуемитѣ се отъ закона документи, да се остави безъ послѣдствие. Моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Значи, просителъ не се приема за български подданикъ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Лаза Диневъ, жителъ отъ с. Търсие, Македония, по настоящемъ живущъ въ с. Долни-Вогровъ, Ново-Селска околия, съ което иска да бжде приетъ за български подданикъ.

Комисията намира, че македонцитѣ се считатъ български подданици, затова нѣма защо да взема Събранието рѣшение по това прошение, (Петко Каравеловъ: Ако е българинъ да, но ако е цыцаринъ?) и рѣши да се остави това прошение безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдатель: Ще туржъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: прошения на Лаза Диневъ, жителъ отъ с.

Търсие, Македония, да се остави безъ послѣдствие, тъй като като българинъ той се счита за български подданикъ. Моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Остави се безъ послѣдствие това прошение.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Христа А. Варусияди, жителъ Пловдивски, елински подданикъ, иска да бжде приетъ за български подданикъ. Прѣдставилъ е нужнитѣ документи.

Комисията намира, че може да бжде приетъ за български подданикъ и отъ името на комисията моля Народното Събрание да го приеме за такъвъ.

Прѣдсѣдатель: Ще туржъ на вотиране мнѣнието на комисията, да се приеме за български подданикъ Христо А. Варусияди. Моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Христо А. Варусияди се приема за български подданикъ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Георги Н. Мехили, жителъ Софийски, елински подданикъ, иска да бжде приетъ за български подданикъ. Има актъ и свидѣтелство, изискуеми отъ закона. (Петко Каравеловъ: По народностъ какъвъ е?) Елински подданикъ.

Комисията, на основание свидѣтелството и на основание акта, е на мнѣние да се приеме просителъ за български подданикъ.

Славчо Бабаджановъ: Г-да народни прѣдставители! Ние досега гласувахме нѣколко прошения и приехме за български подданици мнозина просители. Азъ виждамъ една тенденция отъ страна на болшинството, че, когато се иска отъ нѣкого да вземе думата и каже нѣщо по адресъ на тѣзи просители, се казва: джанжмъ, да минемъ по-пататъкъ, да го приемемъ за български подданикъ. Наистина, по силата на Конституцията ние сме суверенни да приемемъ едно лице за български подданикъ и да не сме вискателни за формалноститѣ. Но азъ мисля, ако се спремъ върху нѣкое законодателство за подданството и изработимъ извѣстни правила, които да сж задължителни само за насъ, които сега засѣдаваме въ Събранието, ще направимъ по-добръ. Въобразете си, че много хора, които иматъ исключително експлоаторски цѣли, искатъ българско подданство. Нѣма съмнѣние, има и нѣкои, които съ добро желание искатъ българското подданство, но болшинството сж искали българско подданство, че сж намирали почва за експлоатация въ България, и ние ги приемаме безъ разлика. Най-сетнѣ, трѣбва да положимъ извѣстни правила, които да бждатъ задължителни за приемането въ българско подданство. Така, както негова милостъ иска да бжде приетъ за български подданикъ, менъ ми се струва, ще направимъ грѣшка, ако се съгласимъ да го приемемъ за български подданикъ, едно, че спрѣмо извѣстни народности не можемъ да бждемъ равнодушни. По силата на Конституцията не сме длъжни да искаме повече формалности, но главно, той трѣбва да бжде освободенъ отъ своето подданство. Дали нѣма, като го приемемъ за български подданикъ, да стои извѣстно врѣме въ България, да си нареди смѣткитѣ по-лесно, както туй иска, и слѣдъ единъ день да го чуемъ, че отишълъ въ Атина. Ами

тогава, защо сме го приели за български подданик? Каква е тая аномалия въ приемането на българското подданство? Ето защо, да се изисква, щото тѣзи, които искатъ да се приематъ за български подданици, непрѣмѣнно да прѣдставятъ удостовѣреніе, че сж освобождени отъ своето чуждо подданство, за да бждатъ приети за български. Ние нѣма смисълъ да увеличаваме туй подданство, а, напротивъ, трѣбва да туримъ една прѣчка за приемането въ българско подданство на тѣзи, които искатъ това съ експлоататорска цѣль. Най-послѣ, ние имаме меншества, отъ които постоянно се оплакваме и не трѣбва да ги увеличаваме. Позволѣте ми да ви кажж, че свѣршено несимпатично е да приемаме гърци, евреи и цинцари за български подданици; нѣма защо да увеличаваме въ България тия паразити, тѣй като достатъчно ги имаме. Вие ще видите въ селата, особено въ Софійско, кръчмаритѣ исклучително сж гърци, цинцари и евреи. Защо ще увеличаваме тия паразити у насъ? Азъ ще ви моля, като се ръководимъ само отъ тѣзи съображения, да вземемъ като правило: този, който иска да бжде приетъ за български подданикъ, непрѣмѣнно да е отчужденъ отъ по-напрѣшното си подданство. Нека, така да кажж, изработимъ извѣстни правила за себе си. Защото по Конституцията не сж ни вързани ржцѣтъ, ние сме суверенни да приемемъ одного или другото за български подданикъ, но до изработването извѣстни правила тѣзи чужденци, които не отговарятъ на тѣзи условия, да не ги приемаме за български подданици. Ако отиваме съ тази щедростъ, между добритѣ работи може да направимъ и нѣкои лоши, ще допуснете да бждатъ приети за български подданици и лица, които не заслужаватъ да бждатъ приети за такива, които ще се възползватъ отъ облагитѣ, които дава това подданство, и утрѣ, въ единъ прѣкрасенъ день, ще си отидатъ тамъ, отгдѣто сж дошли.

Чухъ да се казва, че нѣмаме специаленъ законъ и че никой не ни задължава. Вѣрно е това, но нема не трѣбва да се обърнемъ къмъ нѣкое друго законодателство, порационално, което да можемъ да приемемъ като правило по отношение на приемане чужденци въ наше подданство? Знаемъ всички, че едно отъ условията *sine qua non* е непрѣмѣнно да бжде лицето освобождено отъ онова подданство, което е имало и отъ което иска да се откаже. Ето защо, азъ съмъ противъ даването на просителя българско подданство едно, че спрѣмо извѣстни хора тѣй лесно не можемъ да го даваме и, друго, защото нѣма свидѣтелство, че е освобожденъ отъ досегашното свое подданство, та сега, ако го приемемъ за нашъ подданикъ, много ме е страхъ, че подиръ година пакъ може да го чуемъ въ Македония да прѣслѣдва и истезава българитѣ.

Вълко Нейчовъ: Г-да! При даване българско подданство, едно условие *sine qua non* трѣбва да ръководи нашитѣ рѣшения и то ето какъ. Не е достатъчно просителътъ на българско подданство да прѣдстави документи, че е честенъ човѣкъ, че живѣе въ България, че се е отрѣкълъ отъ другото свое подданство; най-главното условие, което имаме нужда да изискваме като гаранция за насъ, че имаме човѣци, които заслужаватъ да имъ дадемъ наше подданство, то е

да прѣдставятъ актъ, съ който да докажатъ четиригълно, че иматъ срѣдства да поминатъ въ България честно. Това е първото условие. Безъ това всѣко прѣдставителство, което се съгласи да даде наше подданство на нѣкой чужденецъ, ще противорѣчи на всичкитѣ интереси на Българския народъ, защото съ това рискува да въведе въ нѣдрата му, може би, отчаяни разбойници.

Христо Ив. Поповъ: Г-да прѣдставители! Въпросътъ по принципъ е много важенъ. Уважаемиятъ г. Бабаджановъ исказа, тѣй да се каже, своитѣ начала и каза, че особено къмъ гърцитѣ и евреитѣ нѣмалъ симпатии и затова не можалъ да приеме да имъ се дава българско подданство. Менѣ ми се струва, че когато единъ човѣкъ иска да управлява една държава, трѣбва съ по-малко симпатии да гледа на нѣкои работи; трѣбва винаги да се гледатъ интереситѣ на държавата, а симпатиитѣ да стожатъ внѣ отъ управлението. Отъ тая точка зрѣние като говоримъ, трѣбва да съзнаемъ, че уважаемиятъ г. Бабаджановъ много злѣ разсждава върху тоя въпросъ и, вѣроятно, това той прави подъ влиянието на своитѣ съсѣди. Ние знаемъ политиката на народняцитѣ, които гонятъ чуждитѣ капиталисти, които гонятъ чуждитѣ подданици. Това се отрази въ тѣхната законодателна дѣятелностъ, въ която срѣщаме отпечатѣтъ, че мразятъ чужденцитѣ. Това е една грѣшка. Менѣ ми се струва, че всичкитѣ български граждани и всички депутати трѣбва да съзнажатъ, че не е врѣме, когато Българскиятъ народъ може да гони чужденцитѣ. Ако срѣщате въ нѣкои държави да гонятъ чужденцитѣ, то тѣзи гонения сж развити въ друга фаза. Въ Америка напр., се почнахж днесъ нѣкои гонения противъ китайцитѣ, но тия гонения сж велѣдствие на туй, че китайцитѣ тамъ навлизатъ като порой. Когато има такова нахлуване на чужди нации, разбира се, че отъ чисто самосъхранение на нацията може да се установи една политика да се прави прѣпятствие на нахлуването на чужденцитѣ; но ако вземемъ исторически да разгледаме въпроса, ще видимъ, че държави, които иматъ нужда да бждатъ гжсто населени да се разработватъ земитѣ имъ, да правжатъ прѣпятствие на чужденцитѣ да се населяватъ въ тѣхъ, тамъ такава политика е голѣма грѣшка. Азъ знаж, че нѣкои наши държавни мъже отиватъ дотамъ въ своето управление, щото искахж да гонятъ своитѣ единородници, безъ да взематъ въ внимание, че Конституцията приема, че всѣки, който стѣпи на българска земя, става свободенъ. Така щото, ако г. Бабаджановъ помисли малко по-добрѣ, ще види, че не прави добра услуга на отечеството, ако иска да развива тоя въпросъ въ тоя духъ. По-хубаво ще бжде, ако развие тоя въпросъ въ другъ духъ между нашитѣ съграждани, а именно безъ разлика на гърци, евреи или друга нация, който умѣе да се прѣпитава, да заповѣда и, ако е нечестенъ и нанесе пакостъ на отечеството, има закони и на основание на тѣхъ единъ день прокурорътъ ще го повика и тури на скамейката на подсѣдимитѣ да отговаря за сторенитѣ пакости сжщо така, както отговарятъ нашитѣ граждани. Като е така, азъ не знаж, защо да се боимъ отъ чужденцитѣ, защото споредъ думитѣ на единъ нѣмецъ, нѣма чужденецъ на свѣта, нѣма човѣкъ, който да не е полезенъ

на своето отечество. И азъ не знамъ, какъ така да не могатъ нашитѣ г. г. народни прѣдставители да проповѣдватъ, щото за напрѣдъ да нѣма никакво гонение срѣщу тия чужденци, които дохождатъ у насъ, защото не може да се отрече, че всѣка държава се състои отъ хора и че колкото повече хора има, толкова по-силна става. Русия напр., толкова голѣма държава, отъ 140 милиона, се чуди какъ да привлече повече хора и да увеличи числото на своитѣ подданици. Руситѣ иматъ една пословица, която казва така: „рускому здравье, нѣмцу смъртъ“, толкова мразятъ тѣ нѣмцитѣ, но когато въ Русия дойде нѣкой нѣмецъ, тѣ го образуватъ, даватъ му нужното възпитание, оженватъ го за нѣкоя рускиня и единъ день виждашъ, че станалъ чистъ русинъ; а пъкъ ние толкова младъ народъ мразимъ и гонимъ гърцитѣ! Ами че гърцитѣ, исторически взети, сж българи. (Смѣхъ.) Като е тѣй, трѣбва ли да ги гонимъ? Ние трѣбва да бждемъ поне хладнокрѣвни, толерантни, и който иска, който обича да бжде нашъ подданикъ, нека да дойде да работи и да бжде полезенъ и за него си, и за насъ. Такава е политиката, която нашата партия поддържа, и затова не трѣбва да се чудятъ ораторитѣ, които мислятъ противното. Ние ги приемаме затуй, че нашето убѣждение е таково. Ние не гонимъ нито чужденцитѣ, нито чуждитѣ капиталисти, каквато грѣшка направи Стоиловъ, който исплди маса чужди капитали, когато наши нѣмаме и така причини, щото финансовата криза да е по-силна, отколкото можеше да бжде. Азъ мисля, че сме много прави въ туй направление и заявявамъ, че просителъ трѣбва да бжде приетъ.

Дамянъ Цековъ: Г-да народни прѣдставители! Ако приемаме така на бързо и така много чужди подданици безразборно, излиза, че България е Ханаанската земя, гдѣто всѣки може да се наслаждава отъ нейнитѣ блага, безъ никакви заслуги и безъ нѣкаква полза на страната. Прѣди всичко, ще кажъ, че законъ за подданството нѣмаме. Въ 1895 год. — азъ бѣхъ прѣдставителъ тукъ — Народното Събрание издаде единъ вотъ, че понеже сѣществующиятъ законъ е отъ държавния съвѣтъ, отъ 1881 год., не може да има задължителна сила и на основание на него не може да се приематъ чужденци за български подданици. (Христо Ив. Поповъ: По Конституцията могатъ!) Правъ е г. Поповъ, гдѣто казва, че споредъ Конституцията ние сме суверенни да приемемъ всѣки чужденецъ за български подданикъ, но тогава нека да не се докладва отъ докладчика, че сж изпълнени всичкитѣ формалности, съгласно Закона за подданството. Много е правъ г. Бабаджановъ, гдѣто казва, че просителъ трѣбва да е изпълнилъ най-главната формалностъ — да се е отказалъ отъ чуждото подданство. У насъ сѣествува Законъ за населяване празнитѣ мѣста, за прѣселенитѣ отъ странство, споредъ който, щомъ такива стѣпнатъ на българска територия, тѣ се признаватъ за български подданици. Но ние виждаме, че Банатчанитѣ ги искатъ отъ Маджарско да отбиватъ тамъ военната си повинностъ, като казватъ — маджаритѣ — че вие може да ги признавате за български подданици, но единъ пътъ неосвободени отъ насъ, тѣ сж наши подданици и у насъ ще ис-

пълнятъ военната си повинностъ. И днесъ нашитѣ Банатчани тамъ отбиватъ военната си повинностъ. Така лесно ли е да приемете чуждо подданство въ Австрия, така лесно ли е въ Ромъния, напр., и другадѣ? Даже ако се приеме подданството, имуществата на такъвъ човѣкъ тамъ се подлагатъ на особенъ контролъ отъ правителството. Вие знаете, че много българи отиватъ въ Ромъния и ставатъ тамошни подданици, но такива, когато дойдятъ тукъ, казватъ: азъ дѣйствително по происхождение съмъ българинъ, но законътъ тамъ е такъвъ, че не може да се наследяватъ имотитѣ ми отъ българи. Ние много прибързано приемаме чуждитѣ подданици за наши. Всички помните, че прѣди нѣколко врѣме се прие за български подданикъ единъ г. Павловъ и всички послѣ се раскаяхме. Въ свидѣтелствата, които се докладвахъ, се казваше, че той е единъ отъ най-порядъчнитѣ граждани, билъ на служба въ бактериологическия институтъ и послѣ тия, които го защитавахъ, дойдохъ да плюятъ и се раскаявахъ, когато видѣхъ неговото поведение, че билъ единъ отъ най-нетрѣзвенитѣ служители въ Столицата. Признахъ, съ една рѣчь, грѣшката си, която сж направили. (Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Ние гледахме свидѣтелствата!) Хиляди случаи може да се приведатъ въ това отношение.

(Прѣсѣдателското мѣсто заема подпрѣсѣдателътъ Йовъ Титоровъ.)

Заради това, приемамъ мнѣнието на г. Бабаджанова, защото е много право. По отношение на този господинъ, който иска да се признае за български подданикъ, ще бжде много прибързано, ако го приемемъ. Азъ съмъ на мнѣние да се остави прошенieto му безъ послѣдствие, докато се изработи единъ специаленъ законъ, който да прѣдвижда всичкитѣ условия, както по отношение на задълженията, които ще иска Българското Княжество, така сжщо и ония условия, които сж нужни за неговото приемане, а главно, че се е отказалъ отъ подданството си, че е отслужилъ военната тежба и т. н.

Прѣсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Г-нъ Чорбаджиевъ има думата.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Отказвамъ се.

Прѣсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Г-нъ Владикинъ има думата.

Никола Йонковъ-Владикинъ: Г-да народни прѣдставители! Не трѣбва да се прави разлика въ народноститѣ. Азъ съмъ на мнѣние, че всички трѣбва да се приематъ за български подданици отъ свършено практически съображения, а само евреитѣ да се исклучатъ. Азъ мисля, че българското правителство трѣбва да внесе тукъ единъ законъ, щото чужденцитѣ-евреи, които се гонятъ отъ други страни, да се не допускатъ да влизатъ въ България. Нѣма да бждемъ по-опитни отъ ония държави, които не ги приематъ. Даже и Турция отказа да приеме ония евреи, които Русия исплди. Нѣма да бждемъ по-умни отъ всички други народи, защото египтянитѣ още сж исплдили евреитѣ и на тогавашния Египетски царъ египтянитѣ сж отдали най-голѣмитѣ похвали, за гдѣто е исплдилъ евреитѣ и ги е отървалъ отъ тѣхъ. Тия хора не сж жи-

тели, каквито сж другитѣ народности, да се заселятъ, да основатъ прѣпитанието си на своя трудъ. Тѣ сж пролѣтни птици, синове на „Скитника Евреинъ“, които не знайтъ отечество, които отиватъ тамъ, гдѣто намиратъ повече прѣхрана или гешефтъ. Много отъ васъ трѣбва да знайтъ, че отъ София, даже и отъ Солунъ отидохъ евреи въ Куба, като слушахъ, че тамъ има война, отидохъ въ Филипинитѣ, а може би да ги има сега и въ Трансвалъ. Тѣ сж като орлитѣ: гдѣто помиришатъ мърша, тамъ отиватъ. Нека се подчинимъ на тази мъдростъ на всички народи и вѣкове — да не приемаме тази нация. Ако не можемъ да испаждимъ тия, които сж тукъ, то да не дохождатъ други. По-мъдри ли ще бждемъ отъ Русия, която ги пажди, а пъкъ ние ги приемаме? Каквито пакости сж правила въ Русия, и тукъ ще ги правятъ. Този принципъ, ако държи строго сегашната Камера и всички бждѣщи камари, ще бжде полезно за Българския народъ, ще бжде и умно нѣщо и прѣпорѣчително за самитѣ народни прѣдставители.

Колкото за хората отъ други народности, азъ казвамъ да ги приемаме само по практически съображения. Може би, че ще спечелѣтъ пари тукъ и ще си отидѣтъ. Нѣма нищо. Ако тѣ печелѣтъ и ние отъ тѣхъ ще спечелимъ и пакъ ще остане нѣщо. Едно врѣме, когато бѣхъ секретаръ на мирови сѣдия, чуждитѣ подданици ни правѣхъ маса беспокойствия: за малки работи дипломатическитѣ агенти пращахъ ноти и правѣхъ мѣрене на сѣдията. Отиваме съ сѣдебния приставъ да секвестрираме нѣщо на нѣкой чуждъ подданикъ на основание на закона; чуждиятъ подданикъ поканилъ драгоманина, а той не се явява; разбира се, че трѣбва да се секвестрира, защото човѣкътъ, който е давалъ пари, трѣбва да си ги вземе; когато се извърши секвестрътъ, чуждиятъ подданикъ отива при своя консулъ, оплаква се и цѣлъ редъ ноти вървятъ. Това сж беспокойствия, които не сж желателни и би било желателно да се отстранѣтъ, чрѣзъ приемането на чужденцитѣ за български подданици, за да може да се подчиняватъ на законитѣ на страната, за да може всѣко правителство и всички власти да бждѣтъ свободни да упражнятъ всичката строгостъ на нашитѣ закони, когато докоснатъ правата на българскитѣ граждани. Ето защо, трѣбва да се приематъ чуждитѣ подданици за български, щомъ тѣ поискатъ.

Дѣйствително, г. Бабаджановъ напомни, че трѣбва да прѣдставитъ свидѣтелство отъ своето правителство, че сж отписани тамъ вече, че не сж подданици на онази държава, въ която сж се родили или сж се числили по-напрѣдъ. Въ нѣкои чужди държави има узаконено подобно нѣщо: че ако не се отпишатъ оттамъ, кждѣто и да сж записани, тѣхнитѣ дипломатически агентъ или консулъ не ги признава за чужди подданици. И когато тия хора направятъ нѣкоя пакостъ и българското правителство ги прѣслѣдва, тогазъ тѣ прибѣгватъ до агента, който, на основание на своитѣ закони, нѣма да признае нашия законъ, нашето рѣшение и министрътъ ще направи отстъпка, за да нѣма главоболие. Ето защо, азъ съмъ съгласенъ съ г. Бабаджанова, че не трѣбва комисията да докладва прошения за приемане на българско подданство, когато тия прошения

не сж придружени отъ едно свидѣтелство, че просителътъ е отписанъ отъ онаи държава, въ която се е числилъ за подданикъ досега.

Петко Каравеловъ: Г-да народни прѣдставители! Каквито закони и да пишемъ за приемането на подданството, ние нѣма да унищожимъ текста на Конституцията, че за приемането на подданството окончателно ще се произнася Народното Събрание. Желателно е само това, че когато се внася такова прѣдложение за приемането на този или онзи за български подданикъ, да се взематъ прѣдварителни мѣрки и да се изучава въпросътъ. Тукъ има нѣколко въпроса. Прѣди всичко, ние трѣбва да знаемъ, колко години е живѣлъ въ България. (Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Живѣе отъ 13 години. Прѣзъ 1895 год. има съставенъ актъ отъ тогавашния кметъ Д-ръ Молловъ.) Азъ много бихъ желалъ да приемаме съ голѣма охота всички ония, които сж икономически обезпечени, които водѣтъ търговия или нѣкой занаятъ; не съмъ толкозъ наклоненъ да се приематъ и хора съ свободна професия. (Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Каменодѣлецъ е!) Каменодѣлецътъ е работникъ, той може да се приеме; но съ тѣзи, които иматъ свободна професия да се не шегувате, защото ще ви дойдѣтъ всички гърци, арменци и др. за да не служатъ никждѣ въ войската и когато мине срокътъ, тогазъ ще искатъ да бждѣтъ приети. Тая е система не особено хубава. (Христо Ив. Поповъ: И безъ да е подданикъ, може да живѣе тукъ. Не разбирамъ какво ще изгубимъ!) Азъ ще Ви кажъ, че не е така. Ако е нѣкой осжденъ и ако е чуждъ подданикъ, азъ имамъ право, като министръ, да го хванъ за ухото и да го исхвърля; но другъ е въпросътъ, ако е български подданикъ. (Христо Ив. Поповъ: Нали прѣдставлява свидѣтелство, че е честенъ човѣкъ!) За мене свидѣтелството не е гаранция. По такъвъ начинъ сума хашлаци ще приемѣтъ българското подданство. Ако е дѣйствително човѣкъ, който има занятие много опрѣдѣлено, ако има капиталъ да върти търговия, ако има заведение, ако има работилница, ако се занимава съ земледѣлие, съгласенъ съмъ, че е желателно да го приемемъ; но отъ хора съ свободна професия трѣбва да се боимъ, защото ще ни дойдѣтъ всевъзможнаго рода хайти. Даже въ Съединенитѣ Щати не ги приематъ. Ние даже не правимъ справка, че е осжденъ. Въ Съединенитѣ Щати щомъ узнайтъ, че е осжденъ, ще го изгонѣтъ и нѣма да го допуснатъ да влѣзе въ територията. (Христо Ив. Поповъ: Много Ви е страхъ!) Този е доста сериозенъ страхъ. Хора, които сж сѣдени въ тѣхното отечество, хора, които може да сж лежали 2—3 пѣти въ затворъ, какъ може да дойдѣтъ у насъ да искатъ и ние да ги приемемъ за български подданици? За тѣхъ желателно е да се проучва въпросътъ, прѣди да се внесе прѣдложение за даване българското подданство. Азъ нѣмамъ нищо противъ това, което каза г. Поповъ, да се приематъ чужденци за български подданици, но да сж хора съ капитали. А пъкъ такива хора нѣма да дойдѣтъ.

Колкото за еврейтѣ, азъ тоже не съмъ съгласенъ да ги приемаме, защото тѣ три пѣти фалиратъ. Като фалиратъ

тукъ, отиджтъ въ Ромъния, и тамъ фалиратъ; оттамъ отиджтъ да фалиратъ въ Турция и т. н. Това трѣбва да признаемъ. Вие сте чули, и азъ съмъ правилъ справка, че евреитѣ продаватъ по-евтино и затова въртятъ търговия. Това не е истина. Евреинъ никога не продава стока, на която цѣната е известна. Видѣли ли сте евреинъ да продава захаръ? Не. Евреинъ въ цѣла Европа захаръ не продава. Защо? Защото цѣната е известна. Евреинътъ продава само такива нѣща, цѣната на които не е известна. Забѣлжете, че евреинътъ рѣдко става терзия на мъжки дрехи; евреинътъ става шивачъ повечето на женски дрехи, отколкото на мъжки, защото ще открадне $\frac{1}{3}$ или $\frac{1}{4}$ отъ материята. Ако отидете да купите материя отъ еврейски магазинъ, убѣденъ съмъ, че ще я вземете по-евтино, отколкото отъ българския магазинъ, но качеството ще бѣде по-добро. Въ това отношение нѣмаме причини, наистина, да гонимъ нашитѣ евреи, но нѣма защо да ги увеличаваме, защото имаме ги достатъчно въ България. Сега, не желаете ли друго-племенитѣ да ги приемаме, както турчинътъ казва: „динъ душманъ или девлетъ душманъ“? Азъ не съмъ толкозъ космополитъ, че всѣки едного, който дойде у насъ, да го приемаме, защото въ душата си българи не ставатъ тѣ. Още повече пъкъ евреитѣ и по други причини не трѣбва да ги приемаме, защото знаемъ, че тѣ не могатъ да мислятъ като българи, а пъкъ ние желаемъ българскитѣ подданици да говорятъ и да мислятъ български.

Това е моето желание. Затова, азъ бихъ желалъ това прошение да се остави настрана, а послѣ ще видимъ какво ще стане. Така съмъ и противъ арменцитѣ. Источнитѣ племена не ми сж толкозъ симпатични. Виждаме ги.

Иванъ Я. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! Ние току сега разгледахме нѣколко прошения наредъ, по които се и произнесохме. По тия прошения условията сж почти идентични и азъ не знамъ, дали нѣма да се окажемъ непослѣдователни въ случая, ако откажемъ българското подданство на тоя просителъ.

Г-нъ Бабаджановъ, ми се чини, прояви тукъ малко шовинизмъ. Той декларира тукъ, че той гледа съ особена умраза на евреитѣ и гърцитѣ. Азъ не знамъ защо. Ами че единъ просителъ, когато се отнася до Народното Събрание, не може то, па и много е рисковано, ако погледне, дали той въ врѣме на война ще офейка въ Гърция или ще остане да пази българската граница. Послѣ, какво ще направимъ? Това не е добро. За насъ е важно туй, което стои на масата: е ли той прѣдставилъ това прошение и приложени ли сж нужнитѣ документи или не. Тукъ прѣдъ насъ има документи, има и прошение, съ което човѣкътъ моли да се приеме за български подданикъ. Азъ не знамъ, какво ще ни въспиратъ тия прѣдположения, че въ даденъ случай щѣлъ да отиде въ Гърция. (Славчо Бабаджановъ: Това не е за него, а е изобщо. Вие не разбирате мисълта ми!) Въобще, да. Но това прошение ви даде поводъ да говорите така.

Та, менѣ ми се чини, че малко прѣкалено ще бѣде ако само за това оставимъ и не разрешимъ въпроса. Азъ ще поддържамъ мнѣнието на комисията. Ако искаме да

бждемъ послѣдователни, г-да, трѣбва да удовлетворишъ молбата на просителя. Трѣбва да бждемъ еднакви за всички, а не трѣбва да бждемъ за едни майка, а за други мащеха. Трѣбва да гледаме на въпроситѣ еднакво. Та азъ съмъ на мнѣние, да се уважи мнѣнието на комисията и да се приеме просителътъ за български подданикъ.

Д-ръ Василь Дочевъ: Г-да народни прѣдставители! Въпросътъ, който се повдигна, по случай приемането на едного за български подданикъ, мислѣхъ, че е единъ въпросъ, който трѣбва да занимае по-сериозно Народното Събрание.

Г-да народни прѣдставители! Приемането на чуждитѣ подданици трѣбва да става, както е сега нашето законодателство, така, щото при всѣки конкретенъ случай да се обмисля всестранно, дали дѣйствително този, когото приемаме за български подданикъ, ще да бѣде полезенъ за държавата или не. Но азъ мислѣхъ, че почитаемото правителство — специално г. Министърътъ на Правосъдието — трѣбва да вземе инициативата, за да уреди въобще съ единъ законъ българското подданство. Защото, г-да народни прѣдставители, въ всички европейски държави е прието, че подданството трѣбва да се раздава много скъпо, много острожно. Тѣмъ затова въ другитѣ конституционни страни, както е напр. въ Франция, както е въ Белгия и другагдѣ, градира се подданството на три степени; скъпото е и въ Ромъния. Градацията става по силата на Конституцията и се дѣли на три: малка, срѣдна и голѣма; така щото, най-голѣмата градация се дава при изключителни случаи и само тогава, когато лицето, което иска да бѣде подданикъ на държавата, е проживѣло известно врѣме въ държавата, обикновено 10—15 години, или пъкъ е принесло извънредна полза на държавата, направило е голѣма услуга на държавата; иначе, то трѣбва да се засели, да се прѣдаде на едно известно занятие и да проживѣе известно врѣме, което обикновено бива 5 години, тогавъ само да приеме малкото подданство; послѣ, като проживѣе още 5 години, да приеме срѣдното и най-послѣ пълно подданство, и съразмѣрно съ всѣко подданство да упражнява и своитѣ политически права. Тѣй щото, като цитирамъ това, г-да народни прѣдставители, искамъ да ви обърнѣ вниманието, че трѣбва въобще тоя въпросъ да се уреди съ законъ и че при това положение, въ което ние се намираме, трѣбва да бждемъ много острожни и не трѣбва да приемаме за български подданикъ лице, което не се е отказало отъ подданството на своята държава. Защото ние не знаемъ по текста на прошениято, едно лице за какво е дошло тукъ и въ 2—3 години ние не можемъ да узнаемъ какво му е миналото или въобще какви сж неговитѣ отношения спрѣмо държавата, въ която е живѣло; дали не е прѣстѣпникъ, или дали не се е ползувало съ една най-лоша репутация и дали е човѣкъ, който ще е подданикъ полезенъ на държавата. Вѣрно е, че законитѣ охраняватъ българското общество; но защо да излагаме българското общество и да задѣлжаваме органитѣ на властта да прибѣгватъ къмъ законитѣ за прѣдпазването на това общество отъ тия лоши елементи, спрѣмо които ние можемъ да бждемъ острожни и да не ги допущаме да влѣзжтъ въ това общество? Ето защо, за пра-

вило трѣбва да бѣде, што то, тия, които искатъ българско подданство, да сѣ живѣли туку дълго врѣме и съ условие да иматъ едно установено занятие; така што, тѣ да сѣ прѣдани и привѣрзани къмъ страната, било че иматъ имоти, или пъкъ известна професия. Слѣдователно, и въ конкретния случай ние трѣбва да бѣдемъ много осторожни. Азъ мисля, правило трѣбва да бѣде, че тѣ трѣбва да иматъ документи, за че сѣ отказали отъ своето подданство и, второ, че сѣ живѣли повече врѣме у насъ, което прѣдвѣждатъ и нашитѣ закони. Въобще да се раздава това подданство по възможностъ по-рѣдко и по-скъпо.

Славчо Бабаджановъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ взимамъ втори пътъ думата за да обясня само на г. Попова, че криво ме е разбралъ, като ми натѣква, че съмъ се ръководилъ само отъ симпатии и антипатии при обсъждането на въпроса, за да се приеме едно лице за български подданикъ или не. Ще заявя, че не съмъ нито шовинистъ за да се отнасямъ съ прѣзрѣние, нито съмъ консерваторъ за да взимамъ въ съображение, кой какъвъ е; но, при обсъждането на въпроса за приемането на едно лице въ българското общество, азъ се ръководя отъ едно по-важно съображение. Ако въ частния си животъ азъ обичамъ и гърка, и циганина, и всички народности безъ разлика, стига тѣ въ отношенията си да сѣ доста честни и добри хора, когато говоря туку, въ оградата на Народното Събрание, отъ името на българскитѣ отечествени интереси, не можъ да бѣжъ равнодушенъ. И, менѣ ми се струва, че въ тая държавна политика, при обсъждането на въпроси даже отъ такъвъ характеръ за подданството, ние не можемъ така лесно да кажемъ: хайде да го приемемъ; защото и този въпросъ си има своето значение. Въ конкретния случай моитѣ разсѣждения бѣхъ общи, относително принципа и относително това, като каква държавна политика трѣбва да ни ръководи, при приемането на единъ български подданикъ.

Каза се по-рано, че ние специаленъ законъ нѣмаме, макаръ да се казва отъ нѣкои, че имаме. Този законъ, по силата на Конституцията, не е задължителенъ. Народното Събрание има прецеденти отъ извънредната и миналата сесии; въобще приемането се е основавало върху Конституцията, а пъкъ ние сме свършено суверенни, споредъ тази Конституция, да приемемъ просителя или не. Азъ мисля, че е много по-лесно да се създаде известно правило, и само тогазъ да се приема известенъ просителъ за български подданикъ. Защото, ми се струва, не е току-така бесцѣлно туй фаворизиране, тъй да се каже, на известна народностъ, на известна нация. Ние нѣма защо да приемаме лица, които да създаватъ държава въ държава. Азъ имамъ много добъръ приятелъ въ Атина, който не смѣе да тури на български фирмата си. На такава толерантностъ ни диктува да отговоримъ съ същата мѣрка. Ние сме прѣкалено толерантни. Но, за Бога, въ туй отношение, нека изработимъ по-широки правила по приемането на български подданици и да не се оставяме въ туй отношение да ни се смѣятъ и да мислятъ, че кой знае отъ каква проста политика се ръководимъ. Ние не сме шовинисти, но въ всѣки случай не можемъ да бѣдемъ равнодушни къмъ този въпросъ.

Това сѣ общитѣ мисли, които ме ръководятъ, когато казвамъ, че спрѣмо нѣкоя нация, съ която имаме политически вражди, ние не можемъ да бѣдемъ равнодушни. Ние, като човѣци, можемъ да не бѣдемъ въ антагонизмъ; но когато дойде туку да се разисква такъвъ въпросъ, трѣбва да ни ръководи една известна обща политика, диктувана отъ общитѣ национални интереси. Ето защо, азъ мисля, че ще бѣде добръ да се съгласите въобще на такова нѣщо, поне да се е отказалъ просителъ отъ бившето свое подданство. (Нѣ кой отъ прѣдставителитѣ: Прѣдложете прѣкращение на дебатитѣ.) Прѣдлагамъ да се прѣкратятъ дебатитѣ. (Смѣхъ.)

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Има прѣдложение за прѣкращение на дебатитѣ. Моля тия отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Дебатитѣ се прѣкратяватъ.

Ще дамъ на гласуване, г-да прѣдставители, мнѣнието на комисията по прошенето на Георги Мехили, което е да се приеме просителъ за български подданикъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Гласове: Болшинство! — Други: Меншество! Не се разбира!)

Щомъ има недоразумѣние, ще дамъ още единъ пътъ на гласуване мнѣнието на комисията по прошенето на Георги Мехили, което мнѣние е, просителъ да се приеме за български подданикъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Антона Костадиновъ, отъ Воденъ, Македония, грѣцки подданикъ, кръчмаръ въ София, иска да се приеме за български подданикъ. Не прѣдставлява никакви доказателства. На туй основание комисията иска мнѣние да се остави прошенето безъ послѣдствие.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Ние трѣбва да бѣдемъ скъпи по даването на българско подданство и по едно друго обстоятелство — да не мислятъ чужденцитѣ, че у насъ липсватъ акжлий човѣци.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията по прошенето на Антона Костадиновъ, който иска да бѣде приетъ за български подданикъ. Мнѣнието на комисията е да се остави безъ послѣдствие това прошение. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Прошението на Антона Костадиновъ остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Стефана х. Димитровъ, отъ гр. Кюстенджа, Добруджа, елински подданикъ, живущъ въ с. Татаръ-Кюй, Анхиялска околия, иска да бѣде приетъ за български подданикъ. При прошенето си не прилага никакви документи. Затова комисията иска мнѣние да се остави прошенето на просителя безъ послѣдствие.

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията по прошенето на Сте-

фана х. Димитровъ. Мнѣнието на комисията е да се остави безъ послѣдствие това прошение. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Прешението на Стефана х. Димитровъ оставя се безъ послѣдствие.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Не е ли българинъ?

Д-ръ Василь Дочевъ: Ако е българинъ отъ Добруджа, можемъ да направимъ исклучение.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: За всички, които искатъ българско подданство, изисква се да сж изпълнили известни формалности. Този човѣкъ не е изпълнилъ никакви формалности. Сега, какъ ще го приемемъ? Че е живѣлъ 6 мѣсеци, че е живѣлъ честно и пр., отъ общината не прѣдставлява никакво свидѣтелство.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пршение отъ Владимира Адамовъ Броницки, русинъ, медицински фелдшеръ, живѣе въ гр. Русе отъ 1889 год. оше. Изпълнилъ всички формалности; прѣдставлява актъ, свидѣтелства и тѣмъ подобни и иска да бжде приетъ за български подданикъ.

Комисията иска мнѣние да се приеме за български подданикъ.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията по прошенито на Владимира Адамовъ Броницки, русинъ, което мнѣние е да се приеме за български подданикъ. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се Владимиръ Адамовъ Броницки за български подданикъ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пршение отъ Димитра Михайловъ, родомъ отъ Враня, Сърбия, живущъ въ гр. Трънъ, иска да бжде приетъ за български подданикъ. Прѣдставлява свидѣтелство, че живѣе въ Трънъ.

Комисията намира, че нѣма достатъчно документи. Но понеже е българинъ, нѣма нужда да се приема за подданикъ и затова рѣши да се остави прошенито безъ послѣдствие.

Никола Ценовъ: Г-да народни прѣдставители! Димитъръ Михайловъ, както излага въ своето прошение, е родомъ отъ Враня, сърбинъ, (Сотиръ Календеровъ: Той не е сърбинъ!) ожененъ въ Трънъ, има дѣца. Той е подалъ прошение затова, защото има нѣкои неразбрани чиновници, които не разбиратъ основния законъ и Закона за подданството, и затова му въспрѣпятъ да взима участие въ общественитѣ работи. Напр., въ окръжния съвѣтъ. Затуй, той намира за нужно да поиска да бжде приетъ за български подданикъ. Сега, комисията намира, че понеже е отъ гр. Враня и понеже е българинъ, нѣма нужда да се изискватъ формалности, за да бжде приетъ за български подданикъ. Азъ нѣмамъ нищо противъ, ако се приеме това рѣшение на комисията. Само ще моля, обаче, туй рѣшение на комисията да бжде формулирано така: „прошението на Димитра Михайловъ се оставя безъ послѣдствие затова, защото той, като родомъ отъ Враня, е по право и български подданикъ“; защото е роденъ българинъ и за да може, по силата на това рѣшение, да

вземе удостоверение, за да не му прѣпятъ нѣкои чиновници, да взима участие въ общественитѣ работи.

Затова, азъ настоявамъ и моля г. докладчика да се съгласи туй рѣшение на комисията да бжде тѣй формулирано.

Сотиръ Календеровъ: Азъ мисля, че това прошение на Димитра Михайловъ не трѣбва да се остави безъ послѣдствие, а трѣбва да се остави безъ разглеждане, защото той, самъ по себе си, като българинъ отъ Враня, нѣма защо да се приема за български подданикъ. Трѣбва да разбержатъ това нашитѣ власти.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Г-нъ докладчикътъ обясни, че прошенито се оставя безъ послѣдствие, защото той по происхождение е българинъ. Ще моля ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ така изразено мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пршение отъ Людвигъ Камински и Мария Каминска Кулакова, живущи въ гр. Тутраканъ, които живѣжатъ въ България отъ 6—7 години, прѣдставили сж изискуемитѣ отъ закона свидѣтелства отъ Русенското градско-общинско управление и единъ актъ; искатъ да бждатъ приети и двамата за български подданици. (Никола Йонковъ-Владикинъ: Евреинъ ли е и чий е подданикъ Камински?) Не е евреинъ, а е по народностъ словакъ, унгарски подданикъ, католическо вѣроисповѣдание. Той е жененъ, жена му е докторка, Мария Каминска Кулакова. Искатъ да бждатъ приети за български подданици и двамата. Той е инженеръ-механикъ. Прѣдъ видъ съставения актъ въ Русенското градско-общинско управление и прѣдъ видъ свидѣтелствата и други документи, прѣдставени при прошенито, и понеже просителитѣ се занимаватъ съ специални занятия, комисията е на мнѣние: да се приемжатъ за български подданици. (Сотиръ Календеровъ: Колко години живѣжатъ въ България?) Отъ 1894 год. живѣжатъ въ България.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: австро-унгарскиятъ подданикъ Людвигъ Камински и жена му Д-ръ Мария Каминска Кулакова да се приемжатъ за български подданици. Ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приематъ се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пршение отъ Щилиана Евстратиядисъ, отъ гр. Созополъ, турски подданикъ, учителствувалъ въ България. Прѣдставлява едно свидѣтелство, че ималъ добро поведение, че живѣялъ въ България отъ прѣди три и половина години. Исканъ да бжде приетъ за български подданикъ.

Комисията намира, че може да бжде приетъ за български подданикъ, тѣй като той е учителъ и турски подданикъ и понеже свидѣтелството, издадено отъ Созополското градско-общинско управление, удостоверява за неговата честностъ.

Прѣдсѣдателствующий Иовъ Титоровъ: Ще дамъ на гласуване мнѣнието на комисията, което е: Щилианъ Ев-

стратиядистъ да бжде приетъ за български подданикъ. Молж ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ миѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Заявление отъ Екатерина Дюстабанова, изъ гр. Пловдивъ, моли да ѝ се опростѣтъ 208 л. недоборъ отъ данѣкъ къмъ хазната. Министерството на Финанситѣ съ бумагата си № 12.244/98 год. е искало миѣние да ѝ се опрости този данѣкъ, че е бѣдна.

Комисията намира, че трѣбва да ѝ се опрости този данѣкъ и молж Народното Събрание да се съгласи съ миѣнието на комисията. (Гласове: Прието!)

Прѣдсѣдателствующий Йовъ Титоровъ: Ще турж на гласуване миѣнието на комисията, което е: да се опростѣтъ 208 л. недоборъ отъ данѣкъ къмъ хазната на Екатерина Дюстабанова, изъ гр. Пловдивъ. Ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни съ миѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Ивана П. Данийловъ, отъ гр. Севлиево, съ което иска опрощаването на 660 л. и 65 ст. сждебни разноси, на които билъ осжденъ по сждебенъ редъ. Прѣдставляра доказателство двѣ свидѣтелства, че е бѣденъ съвършено. Министерството на Финанситѣ е искало миѣние, че Иванъ П. Данийловъ е съвършено бѣденъ, нѣма възможность да се събере отъ него тая сума и нѣма освѣнъ да му се опрости.

Комисията намира, че трѣбва да се опрости тая сума. Затуй, молж Народното Събрание да се съгласи съ миѣнието на комисията и да опрости тая сума.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Иванъ П. Данийловъ, който иска опрощаването на 660 л. и 65 ст. за сждебни разноси, бѣше осжденъ за взятковземане, въ качеството му на сждебенъ слѣдователъ прѣди 10 години. Неговото взятковземане бѣше пуснало дълбоки корени въ Ловчанския окръгъ; при разглеждането на дѣлото се установихъ такива работи, щото не искане за опрощаване, ами нѣщо повече трѣбваше да му се откаже. Така напр. всичкитѣ взятки, които той е успѣлъ да вземе отъ обвиняеми и обвинители, каквито му сж паднали, той е успѣлъ да ги прѣдаде на жена си, всичко минаваше подъ името на жена му. Располагаше съ файтонъ, който тоже е минатъ на името на жена му. Този човѣкъ е спечелилъ по този начинъ доста богатство, но като е мислилъ, че единъ день ще попадне на скамейката на подсѣдимитѣ, всичко, което е спечелилъ, е прѣписалъ на жена си. Той прѣдставлява свидѣтелство, че е съвършено бѣденъ, наистина, но всичко каквото е ималъ и спечелилъ, е у тѣхъ, на името на жена му. Азъ не съмъ съгласенъ да се опростѣтъ тия пари на Иванъ П. Данийлова на това основание, прѣди всичко, защото е осжденъ като прѣстѣпникъ, и на това основание, че той въ сжщность не е бѣденъ, а богатството му е прѣписано на жена му. Затова, азъ молж Народното Събрание да не се съгласява да се опрости на Иванъ П. Данийловъ сумата, която се иска отъ него за сждебни разноси.

Независимо отъ това, г-да народни прѣдставители, всѣко едно рѣшеніе на Народното Събрание трѣбва горѣ-долу да има

каква годѣ нравствена стойность; а каква нравствена стойность и поучителность ще има това рѣшеніе на Народното Събрание, когато се касае за опрощение наказанието, което тежи на гърба на единъ прѣстѣпникъ? Какво поучение ще дадемъ на слабитѣ хора, които изпълняватъ държавни служби, когато испаднатъ въ искушение да крадѣтъ? По той начинъ ако дѣйствуваме, можемъ да поставимъ въ искушение нѣкой чиновникъ, който знае, че единъ день Народното Събрание ще бжде снисходително къмъ него, и така да испадне въ нѣкое прѣстѣпление. Ако единъ чиновникъ знае, че сирѣмъ него ще се постѣпи строго, че обществото нѣма да му прости, той ще се замисли и ще се прѣдпази. Не знамъ положително, но мислѣмъ, че прѣди нѣколко години за Ивана Данийловъ Народното Събрание прие едно прѣдложение за опрощение наказанието му. Колкото за това прошение, което се касае за опрощение на сждебнитѣ разноси, които сж паднали на гърба му да ги плаща, азъ настоявамъ да не се взема такова рѣшеніе, защото, като неправствено нѣщо, ще подѣйствува вѣдно и невѣспитателно върху всичкитѣ български граждани.

Миланъ Макавѣевъ: Вѣрна е историята на Данийлова, че той, въ качеството си на слѣдователъ, е извършилъ прѣстѣплението взятка, за което е осжденъ и излѣжалъ наказанието, което му е било наложено, и че се лишава съ присѣдата отъ граждански и политически права. Той човѣкъ, който по-рано, както каза г. Таслаковъ, се е расхождалъ съ файтонъ, днесъ е безъ срѣдства и не само нѣма да исплати каквито и да е сждебни разноси, но даже и да живѣе съ едно сѣмейство, състояще отъ майка и двѣ сестри вдовици съ по нѣколко дѣца.

Оде едно друго обстоятелство има, което ще ни служи да опростимъ тѣзи пари и то е туй, че Министерството на Финанситѣ, което е искало да се съберѣтъ тия пари, съобщава, че отъ той човѣкъ е невъзможно да се съберѣтъ, защото нѣма абсолютно нищо. Той даже и прошенонисецъ не може да стане, защото е лишенъ отъ граждански и политически права. Прочее, отъ всичко туй слѣдва да се заключи, че тия пари не можѣтъ да се вземѣтъ съ той човѣкъ, защото нѣма отгдѣ да вземе да ги даде. А нѣкъ не може да се тури и въ затвора да ги излѣжи. Испънителниятъ листъ сѣди въ Финансовото Министерство и не може да се испълни. (Цвѣтко В. Таслаковъ: Той е младъ човѣкъ и може да спечели!) Азъ бихъ желалъ да спечели, за да нахрани майка си и дѣцата на сестритѣ си, отколкуто да даде на хазната.

Тѣй щото, като нѣма отгдѣ да се вземѣтъ тия пари, трѣбва да се опростѣтъ. Министерството е констатирало, че просителътъ е бѣденъ и че той листъ не може да се испълни и велѣдствие на това то само казва: на мѣсто азъ да ви правѣмъ прѣдложение да се опростѣтъ вземанията отъ тогова и оногова, като несѣстоятелни, то се съгласявамъ съ прошеніето, подадено отъ просителя.

Едно нѣщо трѣбва да се направи: или министерството трѣбва да иска да се расчисти тая работа, защото нѣма отгдѣ да вземе и прибере паритѣ, или самъ той да направи това прѣдложение. По-симпатично би било прѣдло-

жението на г. Таслакова, който каза, че ще е по-добър, ако Финансовото Министерство би искало да се опростижът, отколкото да иска това просителът, но за насъ не е важно съ коя ржка се иска милостинята, защото назначението на просбата гони една и съща цѣль. Ето защо, не би трѣбвало отъ тая работа да правимъ голѣмъ въпросъ, защото, все едно, държавата нѣма да вземе нищо.

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Казватъ нѣкои, че тоя човѣкъ билъ стамболистъ. (Смѣхъ.) Не знамъ на какво мнѣние сж неговитѣ съпъртизани, дали да се опростижътъ паритѣ или не, по, въ всѣки случай, азъ ще обърнж вниманието ви на туй, че латинцитѣ казватъ *erga humanum est*, че погрѣшката е свойствена на човѣка. Не е чудно младъ човѣкъ да попадне въ грѣшка. Ако бѣше старъ, като г. докладчика, (Смѣхъ.) може да го считаме за по-уменъ, но понеже е младъ, може неволно да е направилъ тая грѣшка. Но сега, когато е окръженъ отъ едно сѣмейство, отъ майка, сестри и дѣца, вѣрвамъ, че всички тия хора ще му влияжтъ възпитателно и че той, като младъ човѣкъ, ще се старае да се поправи прѣдъ обществото. Важното е сега да се каже, че слѣдъ осжждането се е водилъ примѣрно. И менѣ ми се чини, че въ дадения случай ще се направи едно пасърчение въ нжта на нравствеността, като знае, че едно Народно Събрание показва една милостъ къмъ него и му опрощава тия пари. 600 л. не сж много нѣщо и съ тѣхъ нѣма да се платжтъ борчоветѣ на държавата.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Г-нъ Влашкинъ нападна докладчика, (Никола Йонковъ-Влашкинъ: Съвсѣмъ не, г-нъ Мантовъ!) че съмъ билъ въведенъ въ грѣшка. Комисията намира, че трѣбва да се опростижътъ тия пари . . . (Никола Йонковъ-Влашкинъ: Азъ казахъ само за Вашата възраст, но не съмъ ималъ желание да Ви нападамъ!) Има свидѣтелства, че е бѣденъ.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ не държж сега нито на личността на Данийлова, нито, ако щете, за неговото състояние, но държж на това: правствено ли е по прошение да опрощаваме тия пари? (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Християнски е!) Ако Данийловъ е бѣденъ, не остава освѣнъ министерството да внесе прѣдложение да му се опростижътъ, особено слѣдъ като се е помжчило да ги събере и не е могло. Не е все едно, както каза г. Макавѣевъ, съ кой ржка искаме да дадемъ милостинята. Ние вземаме рѣшение по поводъ прошения на единъ просителъ, а пъкъ съвсѣмъ друго е когато министерството, по необходимостъ, внесе прѣдложение. (Миланъ Макавѣевъ: Има съобщение отъ министерството, че се опитало да ги събере, но не е могло!) Ето защо, азъ мислж, че дотогава, докогато министерството не внесе прѣдложение, не трѣбва да се приема това мнѣние на комисията, защото ще дѣйствува противоправствено. Дѣйствително, г. Данийловъ, който иска да му опростимъ тая сума, може да е увлѣченъ, както каза г. Влашкинъ. И дѣйствително така е; той е увлѣченъ въ оная епоха и то отъ она прокуроръ, който бѣше тогава. Азъ знамъ, че тогава прокурорътъ го увлѣче, но прокурорътъ остана не наказанъ, а пострада Данийловъ. При все това,

обаже, и той не бѣше безъ вина. Нека тоя товаръ отъ 600 л. да полежи на гърба му, защото наказанието нѣма за цѣль да се накаже само прѣстѣпникътъ, но и да послужи, или, по-добър, да подѣйствува поправително и за другитѣ хора. По-добър ще бжде прошениято да се прати въ министерството и то, слѣдъ като се опита да събере паритѣ, ако не може да ги събере, да внесе въпроса въ Народното Събрание. (Миланъ Макавѣевъ: Пратено е на министерството и то е отговорило, че е съгласно да се опростижътъ тия пари!)

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Г-да прѣдставители! Доколкото чухъ отъ г. Таслакова, той не е противъ опрощението, само иска доказателства, че просителътъ е бѣденъ, че нѣма възможностъ да плати и че сж направени всички постѣпки отъ властта за събирането на сумата. Доколкото познавамъ г. Данийлова, той е бѣденъ човѣкъ и има доказателства, че дѣйствително сж направени всички постѣпки, за да се събере тая сума, но като не е могла да се събере, много справедливо е да му се опрости, както и на други хора е опростено.

Азъ намирамъ искането на г. докладчика за основателно и съмъ съгласенъ да се опрости сумата.

Д-ръ Василъ Дочевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ правж абстракция отъ лицето, което иска тая милостъ, било то стамболистъ, и не държж смѣтка за вѣрмето, когато е направено това прѣстѣпление: дали е било извършено въ епохата на тиранията, на разврата, или въ епохата на разсипничеството; азъ само едно искамъ да кажж. Азъ считамъ, че Народното Събрание трѣбва да прави милостъ на хората, които, по независещи отъ тѣхъ причини, сж пострадали и които се намиратъ въ невъзможностъ да се исплатжтъ. Азъ мислж, че единъ прѣстѣпникъ, който е осжденъ на сждебни разноси, били тѣ 200 или 600 л., трѣбва да му тежжтъ дотогава, докогато държавата испита всички срѣдства за тѣхното събиране. Нѣма нужда Народното Събрание да се грижи, слѣдъ три години отъ неговото осжждане, дали той е въ състояние да се исплати или не. Нека този изпълнителенъ листъ бжде въ активъ на хазната до 10—12 години, докато може да се исплати. Така щото, ако не е въ състояние днесъ да го исплати, той нѣма да губи нищо и държавата нѣма защо да унищожава единъ листъ, когато има евентуалностъ да се събержтъ тия пари. Ето защо, азъ съмъ на мнѣние да се не опрощаватъ на прѣстѣпникитѣ разноситѣ въобще и тѣхнитѣ глоби, когато сж направени за прѣстѣпления.

Прѣседателствующиятъ Йовъ Титоровъ: Понеже нѣма никой другъ записанъ да говори, ще дамъ на гласуване. Мнѣнието на комисията е: да се уважи просбата на Ивана П. Данийловъ, отъ гр. Севлиево, и да му се прости сумата 660 л. 65 ст. сждебни разноси. Молиж ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прогшение отъ Елена Лазарова, отъ гр. Одринъ. Прилага едно свидѣтелство, което ще ви прочетж, удостовѣрено отъ търговския агентъ въ Одринъ, и едно удостовѣрение отъ сегашния Старо-За-

горски митрополитъ, отъ които се установява, че тая жена въ всичкитъ събития на Българския народъ, било по черковни въпросъ, било по войната, е страдала и е дѣйствувала като чиста българка. Въ това свидѣтелство се казва така:

„Свидѣтелство

Долуподписанитъ Одрински граждани, по народностъ българи, даваме настоящето свидѣтелство на съгражданката ни Елена Лазарова въ удостоверение на долуизложеното и за да ѝ послужи кждѣто потрѣбва:

1) казаната Елена Лазарова е родомъ отъ гр. Одринъ, отъ квартала Киришхана, българка, отъ вѣсточно-православно вѣроисповѣдане, подъ вѣдомството на св. Българска Екзархия;

2) тя още отъ младинитъ си, въодушевена отъ патристически чувства, е работила въ полза на народа си, даже има извѣстни незабравими заслуги въ това отношение. Така, напр. прѣзъ достопамятнитъ години 1875 и 1876, когато множество българи: мъже, жени и дѣца отъ Стара-Загора, Нова-Загора и пр. бѣгахъ и ги карахъ на заточение прѣзъ Одринъ, тя, съ голѣмъ рискъ за себе и за кжцнитъ си, на мнозина се притичаше на помощъ, мнозина отърва по разни начини отъ заточение, бѣсилки и други мъки и избави отъ неминуемо исчезване около 10—12 дѣца, между които сж и слѣдующитъ: 1) сегашниятъ подполковникъ отъ Сливенския гарнизонъ г. Стефанъ Владимировъ; 2) Мито Стояновъ Арабаджиевъ; 3) Стоянъ Петровъ Попенекевъ; 4) Стоянъ Черковица Абаджия. Послѣднитъ трима сж прѣкаралъ по една нощъ въ кжцата на поменатата Елена Лазарова, когато полицията ги е търсила за да ги обѣси, а четвъртиятъ по нѣмане възможностъ да избѣгне, прѣкаралъ въ сжщата кжца отъ 1-й августъ 1877 до 6-й януарий 1878, т. е. до дохождането на руситъ. Освѣнъ изброенитъ въ кжцата на Елена Лазарова сж памѣрили прибѣжище и баба Мария и баба Станка отъ Стара-Загора.

Освѣнъ туй, при демонстрацията, направена отъ Одринскитъ българи срѣщу гръцкия владика, въ началото на руската окупация, тя бѣше въ първитъ редове и съ своя примѣръ насърчаваше българитъ — мъже;

3) въпросната Елена Лазарова съ течение на врѣмето испадна материално и по настоящемъ, въ старинитъ си, се намира въ най-бѣдно и окално положение: принудена е да слугува за насжщия си хлѣбъ въ гръцки сѣмейства, които толкова въ младостта мразѣше и гонѣше;

4) най-чистосърдечно исповѣдваме, че тя, Елена Лазарова, напълно заслужа ржка-помощи за облекчение на старинитъ ѝ, за въздаяние на направенитъ ѝ добрини, за насърчение на младитъ, които трѣбва да подражаватъ на добритъ ѝ дѣла.

Всичко горѣописано, на което сме съврѣменици и очевидци, скрѣпяваме съ саморжнитъ си подписи.“

А пъкъ Старо-Загорскиятъ митрополитъ казва така: „Що се касае до пункта на това свидѣтелство, че въпросната Елена при демонстрацията, устроена отъ Одринскитъ българи и гъркини противъ мѣстния гръцки владика за неговитъ туркофилски чувства и дѣйствия, на-

правени противъ освобождението на страната, въ началото на руската окупация — свидѣтелствувамъ, че не само е взела участие, но е била и ржководителка по тая демонстрация, като прибавямъ и обстоятелството, че тя за тази демонстрация лежа затворена въ Пловдивскитъ тъмници около двадесетина дни.“

Свидѣтелството удостоверява пунктъ по пунктъ, че тя е работила, че тя е била причина да се освободѣтъ хора, които днесъ сж полковници на държавна служба. Искане сега, като стара — около 65 годишна е — да ѝ се даде пенсия, да може да живѣе. Нѣма роднини, нѣма никого.

Комисията е рѣшила да ѝ се отпусне 30 л. мѣсечна пенсия и азъ моля Народното Събрание да приеме това рѣшение.

Стефанъ х. Калчовъ: Азъ съмъ за приемането. Само ще кажъ, че е много малко 30 л. Тя е стара жена, която е направила много за отечеството. Тя нѣма да живѣе много. Азъ правя прѣдложение да ѝ се отпуснатъ 50 л. мѣсечна пенсия.

Никола Боневъ: Г-да! Азъ нѣмамъ нищо противъ отпускането на 30 л. пенсия на просителката, но разъ бюджетътъ е вече закритъ, отгдѣ ще се взематъ тия пари?

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Фондъ има за тия пенсии.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Щомъ признаваме, че просителката има извѣстни заслуги, трѣбва да я възнаградимъ въ размѣръ такъвъ, щото да може да живѣе, още повече като имате прѣдъ видъ, че е стара жена и подиръ една година, може би, ще умрѣ; нека ѝ отпуснемъ 50 л.

(Прѣдсѣдателското мѣсто заема прѣдсѣдателътъ Жечо А. Бакаловъ.)

Д-ръ Василь Дочевъ: Помощъ ли иска, г-нъ докладчикъ? (Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пенсия.) Азъ мисля, че слѣдъ като съзнаваме заслугитъ на тая жена, затова, че е направила дѣйствително единъ патристически подвигъ, трѣбва да ѝ помогнемъ; по не би трѣбвало да бждемъ толкова много щедри и раскошни съ държавната хазна, щото непрѣмѣнно, като е могла досега да живѣе безъ пари, да ѝ дадемъ 100 л. Тя иска да си подобри положението и държавата има възможностъ да я подерѣши сега съ 30 л. Ако дѣйствително не може да живѣе съ тази сума, въ слѣдующата сесия може да даде допълнително заявление и, слѣдъ като то се прати въ Финансовото Министерство, което да удостовери, че нѣма възможностъ, че не може съ 30 л. да живѣе, тогава може да ѝ се увеличи пенсията.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да прѣдставители! Когато бѣхте толкова щедри да опростите 600 л. на единъ младъ човѣкъ, който може да искарва, азъ мисля, че нѣма защо да се скжпимъ тукъ да дадемъ на една заслужила стара жена да живѣе. Азъ бихъ попиталъ г. докладчика да каже: кждѣ живѣе просителката. (Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Сега е тукъ, въ София.) Ако живѣе въ София, дайте ѝ 50 л., а ако живѣе въ провинцията 40 л. ѝ сж достатъчно.

Прѣсѣдателъ: Г-нъ Поповъ има думата.

Иванъ Я. Поповъ: Отказвамъ се.

Прѣсѣдателъ: Г-нъ Титоровъ има думата.

Иовъ Титоровъ: Г-да прѣдставители! Взехъ и азъ думата, за да кажъ нѣщо въ полза на просителката Елена Лазарова. Тя е вдовица, нѣма никакви дѣца, родена е въ Одринъ, но родителитѣ и сж отъ Копривщица. Нейнитѣ най-голъми заслуги, както се описватъ въ прѣдставеното отъ нея свидѣтелство, потвърдено отъ Българския търговски агентъ въ г. Одринъ, сж слѣдующитѣ: Още въ младинитѣ си, въодушевена отъ патриотически чувства, тя е работила въ полза на народа си. Така напр., прѣзъ достопамятнитѣ години 1875 и 1876, когато множество мъже, жени и дѣца отъ Стара и Нова-Загора бѣгахъ или ги карахъ на заточение прѣзъ Одринъ, тя съ рискъ на живота си на мнозина се е притичала на помощъ и мнозина е отървала по разни начини отъ заточение, бѣсилка и други мъки, и е избавила отъ неминуемо исчезване около 10—12 дѣца, между които сж и слѣдующитѣ: сегашниятъ подполковникъ отъ Сливенския гарнизонъ Стефанъ Владимировъ Митю Стояновъ Арабаджиевъ, Стоянъ Петровъ Пененекевъ и Стоянъ Черковица Абаджия. Последнитѣ трима сж прѣкарвали по една нощъ въ кѣщата на просителката Елена Лазарова, когато полицията ги е търсила, а четвъртиятъ, по нѣмане възможностъ да избѣгне, прѣкаралъ въ скъщата кѣща отъ 1-й августъ 1877 год. до 6-й януарий 1878 год., т. е. до дохождането на руситѣ. Такова е миналото на тази жена. Въ свидѣтелството се пише, че тя по настоящемъ е достигнала до положение да слугува за насъщния си хлѣбъ въ кѣщитѣ на хора отъ такава нация, които най-много е мразила въ живота си.

Ето защо, азъ поддържамъ мнѣнието на г. Калчова, да се даджтъ на просителката 50 л. Тя живѣе въ Одринъ, стара е вече и ще живѣе още нѣколко години.

Недѣйте забравя още значението, което ще има тая пенсия и въ друго отношение. Като отиде въ Одринъ ще се чуе изъ между българското население, че България знае да цѣни заслугитѣ на своитѣ синове и дѣщери и ги възнаграждава, когато трѣбва, за да можтъ да живѣятъ. Въ Одринъ имаме интереси; и тамъ заслужилитѣ трѣбва да възнаградимъ. Зарадъ туй, г-да народни прѣдставители, най-убѣдително ви моля да се не скъпите да отпуснете 600 л. годишна пенсия на тая жена, за да може да проживѣе още нѣколко години, които ѝ оставатъ отъ живота.

Славчо Бабаджановъ: Г-да народни прѣдставители! Една отъ най-симпатичнитѣ чѣрти на нашата българка въ новѣйшата ни история е единъ неподражаемъ патриотизъмъ и героизъмъ. Има, наистина, много българки, които сж играли най-достойна роль и ако вземете най-новитѣ наши писатели, ще видите, че, между другитѣ чѣрти, най-хубавата чѣрта на българката е нейниятъ героизъмъ и нейната прѣданностъ къмъ отечеството. Ето защо, на една такава българка, дѣлата на която се описватъ отъ хора очевидци на нейнитѣ добри дѣла, нѣма защо да се скъпимъ. Азъ съмъ на мнѣние, че 30 л. сж много малко, още повече като се има прѣдъ видъ опова възпитателно значение, което ще има отпускането на тази пенсия по отношение на Одринско. Нека знаемъ, че, наистина, патриотизмътъ не се откупва съ пари, но, въ всѣки случай, нека ѝ се даде

повечко, за да може да живѣе по-достойно, а не да отива да слугува на такива нации, които сж наши исторически врагове. Ето защо, азъ мисля, че нѣма да сгрѣшимъ, ако ѝ опрѣдѣлимъ 50 л. Азъ съмъ съгласенъ съ г. Калчова да ѝ се даджтъ 50 л. Недѣйте я оставя да очаква отъ подаянията на този на онзи, недѣйте я оставя да живѣе въ мизерия и да подава ржка на този и онзи. Българскиятъ народъ, Българската държава може да ѝ даде 50 л. Това ще бѣде по-прилично.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Г-да народни прѣдставители! Както знаете, мнѣнието на комисията бѣше да се даде на Елена Лазарова 30 л. мѣсечно пенсия; ние, ако дадохме 30 л., дадохме ги прѣдъ видъ на кризата; по като изслушахъ мнѣнието на Народното Събрание, съгласенъ съмъ да дадемъ на Елена Лазарова 45 л. мѣсечно, по 1½ л. на день, а вие вотирайте както искате.

Стефанъ х. Калчовъ: И азъ приемамъ това прѣдложение на комисията да ѝ се даджтъ 45 л. мѣсечно.

Прѣдседателъ: Ще туржъ на вотиране заявлението на Елена Лазарова, отъ г. Одринъ, съ което иска да ѝ се отпусне пенсия. Има прѣдложение да се увеличи пенсията ѝ на 50 л.; но понеже г. докладчикътъ на комисията се съгласи да ѝ се даджтъ 45 л., на което е съгласенъ и г. Калчовъ, ще туржъ на вотиране прѣдложението на комисията, исказано чрѣзъ г. докладчика. Моля тия г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ прѣдложението на комисията, да се отпусне на Елена Лазарова, отъ г. Одринъ, 45 л. мѣсечна пенсия, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прошение отъ Орханыйската градска община, въ което излага, че слѣдъ освободението останала въ г. Орхание една полусрутена джамия. Послѣ окупацията направили я на църква, но слѣдъ това правителството я счело за държавна, продало я на търгъ и общината купила и внесла паритѣ, защото я било страхъ да не я купи другъ. Казва се въ прошенето, че турцитѣ, като се изселили, джамията е тѣхна, понеже всичкитѣ джамии, обърнати на църкви, принадлежатъ на християнското население; затова, молятъ да имъ се отстъпни джамията бесплатно, т. е. да имъ се повърнѣтъ паритѣ.

Николай Ненчовъ: Азъ съмъ билъ докладчикъ на това прошение въ едно отъ миналитѣ засѣдания. Комисията, съгласно рѣшението на Народното Събрание, взето въ едно отъ миналитѣ засѣдания, е проводила това прошение въ Министерството на Финанситѣ, за да даде мнѣнието си по този въпросъ. Министерството съ бумагата си подъ № 135, отъ 14-й януарий 1900 год., казва: „Като Ви повръщамъ, заедно съ това заявлението, което Орханыйската градска община е подала до Народното Събрание, за да моли да ѝ се повърне сумата 5.478 л., произходяща отъ продажба на едно държавно мѣсто, което тя е купила отъ държавата, имамъ честь да Ви явяжъ, че поменатата община е купила това мѣсто отъ държавата чрѣзъ търгъ и е внесла напълно сумата, която е вече постъпила въ хазната. Обаче, ако почитаемото Народно Събрание рѣши да се даде това мѣсто даромъ на рѣчената община, ще трѣбва, слѣдователно,

да се опрости внесената сума, и понеже тя е вече постъпила въ хазната, ще стане нужда Народното Събрание да прѣдвиди кредитъ, за да може да се повърне на Орханійската община.“

Сега въпросътъ е такъвъ: тѣ искатъ да се разрѣши по принципъ, а паритѣ може да се повърнатъ друга година. Комисията въ болшинство намѣри, че трѣбва да имъ се повърнатъ паритѣ, понеже джамията е направена на църква и трѣбва да имъ се отстъпи даромъ.

Цѣтко В. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ не знамъ въ Орхание какъ стои работата за тая джамия, но понеже знамъ въ други мѣста какъ е ставало, взимамъ думата да защитя прошеніето на орханійци. И въ гр. Ловечъ, г-да народни прѣдставители, имаше една турска джамия, изоставена отъ турцитѣ, както и въ Орхание, и ловчанскитѣ младежи бѣхъ я прѣобърнали на театъръ и отъ дълги години тамъ бѣше театърътъ имъ. Хрумнало на ума на нѣкой управителъ въ врѣмето на Стоилова, защото билъ се скаралъ съ интеллигенцията тамъ, да продаде тая джамия; взима, издѣйствува отъ правителството и тя биде продадена. Когато да се продава джамията, едно учеполубиво дружество се постара да я купи, но азъ мисля, че нѣма много врѣме да мине, когато ще иска да му се опрости сумата. Такъвъ сжщо е и случаятъ, който се прѣдставлява тукъ. Независимо отъ това, населението въ Орхание, като видѣло, че турцитѣ не се завръщатъ да я присвожатъ, прѣобърнало тая джамия на църква. Азъ не можъ да се начудя, отгдѣ-накъдѣ правителството е присвоило тая джамия и се е вмѣкло въ такива дреболии, за да печели такъвъ имотъ, когато една джамия става на църква. Макаръ и орханійци да сж платили паритѣ, защото, както казватъ въ прошеніето си, тѣ сж направили това отъ страхъ да не би другъ да я купи — и тѣ сж направили много подобръ, като сж прѣдварили този скандалъ да се купува една църква — сега намъ нищо не ни прѣчи да повърнемъ на орханійци тия пари, които тѣ сж дали не по волята си.

Независимо отъ това, би било потрѣбно да се благодаримъ на орханійци, че сж избѣгнали скандала отъ продажбата на една джамия, която нѣкои чифути щѣхъ да купятъ. Такива работи да не се зловиджатъ никому, защото, при всеко завоеаване, не само джаміитѣ се прѣобръщатъ въ църкви, но и църквитѣ се прѣобръщатъ въ джамии.

Така щото, нищо не ни спква да вземемъ рѣшение да се повърнатъ паритѣ, които орханійци сж дали за тая джамия. Съ това ще сторимъ една голѣма справедливостъ.

Иванъ Я. Поповъ: Г-да прѣдставители! Слѣдъ опова, което г. Таслаковъ каза по църквата въ Орхание, нѣма нищо повече да кажъ, освѣтъ че въ Орхание азъ съмъ живѣлъ и познавамъ добръ както джамията, така сжщо и самитѣ орханійци. Покупката е станала, както г. Таслаковъ забѣлжи, влѣдствие на онзи страхъ, да не би нѣкое трето лице да вземе джамията и затова тѣ сж прибързали да внесатъ сумата, когато се е обявилъ търгътъ. И това, разумѣва се, имъ прави честь, туй е една постѣпка доста похвална за орханійци, и суммата, която сж броели,

естествено е, справедливо е, човѣшко е, да имъ се повърне. Не знамъ какъ така се е вмѣклала тая погрѣшка, че министерството е прибрало паритѣ. На мнѣние съмъ да се повърне на орханійци сумата за тая джамия.

Никола Йонковъ-Владикинъ: Г-да народни прѣдставители! Не само тая джамия, ами и много други такива здания правителството отива да ги присвоява. Прѣдставйте си вие, че тая джамия е принадлежала тамъ на гражданитѣ мюсюлмани, а пъкъ тѣ сж я градили на свои общински разноски, на свое общинско мѣсто сж я градили, съ какво право отива правителството да заграбва единъ имотъ на общината. Ако тия хора сж изселени, останали сж други граждани тамъ, тѣ съставляватъ общината, а джамията, заедно съ мѣстото и двора ѝ, съставляватъ собственостъ на общината. Защо да отива правителството да я продава? По тоя начинъ ще излѣзе, че правителството е притежателъ на всички църкви, на джаміитѣ, даже и на училищата.

Имаше кули, направени въ турско врѣме, по шосетата. Всека една община, особено въ горскитѣ мѣста, гдѣто минаватъ шосетата прѣзъ планини, бѣше принудена да направи на землището си една кула. Какво направи правителството съ тѣхъ? Прѣди 6—7 години взе та испродаде на срутенитѣ кули мѣстата и камънитѣ. Какъвъ е тоя грабежъ, не можъ да разбержъ. Въ Финансовото Министерство има единъ юристъ-консултъ и поне той може да имъ каже, че тая земя е общинско владѣние, държавата не е правила тия кули, па и ако ги е правила, тя има право да вземе камънитѣ отъ срутенитѣ кули, но нѣма право да присвоява мѣста, които принадлежатъ на общинитѣ. Зарадъ това, за всички тия мѣста било отъ кули, било отъ джамии и църкви или отъ каквото ще да е, да се повърнатъ паритѣ на хората, които сж ги купили на търгъ и мѣстата да останатъ на общинитѣ. Туй трѣбва да го направи Финансовото Министерство, ако въ България се почитатъ законитѣ и принципа на юрисдикцията. Учрежденията не трѣбва да грабятъ имотитѣ на хората. (Гласове: Браво!)

Прѣдседателъ: Има думата г. Бабаджановъ.

Славчо Бабаджановъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателъ: Тогава, г. Нейчовъ има думата.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Азъ взехъ думата, г-да, да ржконлѣмъ на г. Владикина, който толкова расчетливо, толкова добръ каза това. Азъ съмъ на мнѣнието на г. Владикина. Догдѣто стои на едно мѣсто, то се знае общинско, изграденъ единъ храмъ на Бога, на каквото вѣроисповѣдание и да е, но и храмъ да не е вече, а сж останали камънитѣ му, правителството да иска да го усвои, отгдѣ на къдѣ? Тѣзи камъни сж на общинатата и ако общината иска да ги продаде, може да ги продаде нѣкому да си направи къща. Такъвъ е случаятъ и съ с. Джумал, Панагюрска околия, гдѣто хората искахъ да си построжатъ училище и инспекторътъ училищенъ нещя да испрати това прошение въ Министерството на Просвѣщеніето и то да дѣйствува зарадъ тѣхъ, защото това не било дѣзволнено. Азъ мисля, г-да, понеже има повече такива случаи въ Княжеството, едно рѣшение трѣбва да вземемъ въ това отношение, че правителството нѣма право да располага съ

такива мѣста, за да пѣма причини всѣка сесия тукъ да ни сезиратъ съ такива искания мелочни, които не сж досто-
лѣпни нито за правителството, нито за Народното Събра-
ние, да се занимава съ тѣхъ. Едно рѣшение на Народ-
ното Събрание въ такава смисълъ ще избави Народното
Събрание отъ главоболие.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране прошенieto
на Орханійската градска община, съ което иска, щото
заплатената сума отъ 5.478 л. за една джамия, обръната
относлѣ на църква, да имъ се повърне отъ държавата.
Мнѣнието на комисията е това прошение да бжде удовле-
творено. Моляж ония г. г. народни прѣдставители, които
приематъ мнѣнието на комисията, да си вдигнатъ ржката.
(Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пршение отъ
Никола Ж. Касабовъ, жителъ отъ гр. Чирпанъ. Прѣдстав-
лява едно свидѣтелство, че се намира въ крайно бѣдно
положение, и иска да му се опростѣтъ сждебнитѣ раз-
носки и глоби, по три углавни дѣла, които възлизатъ на
657 л. и 80 ст.

Комисията, като разгледа това прошение и свидѣтел-
ството, което прѣдставлява отъ общината, намѣри за добръ
да моли Народното Събрание да му опрости тая сума.

Василъ Кжичовъ: Азъ бѣхъ противъ това рѣшение,
което се взема въ комисията още тамъ, като членъ. Народ-
ното Събрание не трѣбва да опрощава никой пжтъ така
лесно глоби, наложени съ присѣди, безъ да знаемъ какви
сж тия глоби, за какво сж наложени, за какви прѣстѣпле-
ния. Излиза, че у насъ единъ човѣкъ може да направи
едно голѣмо прѣстѣпление и послѣ да дойде тукъ Народ-
ното Събрание да му го опрости, и глобитѣ наложени и
тѣхъ да му прости, както ще простимъ сега на тоя
просителъ, че билъ бѣденъ. Ами че у насъ въ Бѣл-
гария се глобяватъ не десетки, но 10.000 души може
да има. (Деню Маневъ: Милостъ иска!) Отгдѣ знаемъ,
че сж бѣдни, та да ги опрощаваме? Отгдѣ можемъ ние
да знаемъ всички бѣдни човѣци? Тогава, трѣбва да взе-
мемъ съ единъ законъ да признаемъ, че всички бѣдни хора
да се прощаватъ, и тогазъ сждебнитѣ учреждения ще
знажтъ и мимо насъ ще ги опрощаватъ. Това не е справе-
дливо. Единъ човѣкъ подалъ прошение и кжметлия билъ
да има тукъ нѣкой познатъ, искокнало на докладъ и нему
прощаваме, а на други не прощаваме. Значи, ние не сме
справедливи. На това основание, ние не трѣбва да проща-
ваме по такъвъ лекъ начинъ глоби, наложени отъ скдили-
щето на хората. И отгдѣ да знаемъ, че тоя човѣкъ е
бѣденъ? Нѣма нито свидѣтелство, като какъвъ е имота на
тоя човѣкъ. А има такива хора много. (Кирилъ Н.
Добревъ: Нѣма имоти, нѣма нищо!) Ами че тогава, ако
нѣма нищо, нѣма какво и да му вземжтъ.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители!
По мотивитѣ, които исказахъ по прошенieto на Данийлова,
по сжщитѣ мотиви съмъ и противъ това прошение. Не
трѣбва Народното Събрание да опрощава никакво наказа-
ние на такива прѣстѣпници, които не по нѣкаква си нужда,
или по независящи отъ тѣхъ причини сж станали прѣстѣп-

ници, защото това дѣйствува противоправствено. Неморално
е да прощаваме прѣстѣпления въ Народното Събрание.
Ако дѣйствително е бѣденъ, слѣдъ като сждебната властъ
испита всички срѣдства да извади тия пари, слѣдъ като
издаде изпълнителенъ листъ, и когато вече просрочи и не
може да се извади нищо, чакъ тогава, не ще съмѣние,
сама по себе си глобата се опрощава. Но ние какъ опро-
щаваме? Безъ да имаме никакви мотиви за това прощаване,
правимъ единъ видъ амнистия, безъ да имаме мотиви за
това. Ето защо, азъ възставамъ противъ такова опрощаване.

Иванъ Я. Поповъ: Г-да народни прѣдставители!
Менъ ми е мжчно, за дѣто въ прѣдложението, което съмъ
направилъ прѣдъ Народното Събрание, за амнистиране на
всички политически прѣстѣпници отъ 1895 год. до
1899 год. мартъ мѣсецъ, не може да се погълнатъ и ония
дѣйци отъ 1889 год. Тукъ пѣкои се исказахъ, г. Кжичовъ
и г. Таслаковъ, по адресъ на Касабова, за неговитѣ сж-
дебни разноски, безъ да знажтъ характера на дѣлата,
поради които проистичатъ тия сждебни разноски. Азъ
знажъ, че тия дѣла сж заведени отъ 1888 и 1889 год.,
които се влачатъ цѣли десетина години, и сж дѣла отъ
политически характеръ; тѣ сж по разни избори градски
и законодателни още въ Стамболово врѣме, заведени про-
тивъ Касабова. А пѣкъ вамъ е извѣстно, отъ 1889 до
1894 год. какъ можехъ да се създаватъ дѣла противъ
тия, които взимахъ участие въ изборитѣ. (Василъ Кжич-
овъ: Никакви документи нѣма, че сж такива дѣла!) Тия
разноски, които сж стоварени на гърба на Касабова, сж отъ
характеръ политически. Та както щете, но азъ се присъ-
единявамъ къмъ мнѣнието на комисията, което е да се
опростѣтъ тия разноски. Азъ съмъ готовъ и ще моляж
Народното Събрание да поддържи това мнѣние.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на вотиране мнѣнието на
комисията по прошенieto на Никола Ж. Касабовъ, отъ
гр. Чирпанъ, съ което иска да му се опрости сумата
657 л. и 80 ст. за сждебни разноски и глоби по изпъл-
нителени листове. Комисията е на мнѣние да му се опро-
стѣтъ тия разноски и глоби. Моляж тия г. г. народни
прѣдставители, които сж съгласни съ мнѣнието на коми-
сията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Опрощаватъ се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Пршение отъ
общинскии съвѣтъ на с. Габарево, Казанлъшка околия.
Членовѣтъ на тоя селско-общински съвѣтъ даватъ това
прошение и се оплакватъ, че комисията, когато е опрѣдѣ-
ляла данъка на общинската имъ гора, е прѣдвидѣла
200.000 декара гора че има общината, но послѣ опрѣдѣ-
лила се друга отдѣлна комисия и тя установила, че гората
е била 80.000 декара, а пѣкъ имъ се взелъ данъкъ опрѣ-
дѣленъ за 200.000 декара по 2.400 л. годишно. Сега тѣ
моляжтъ въ прошенieto си да имъ се опростѣтъ 8.000 л.,
които иматъ да даватъ за три години. Ние искахме отъ
Министерството на Финанситѣ свѣдѣния и министерството
съ бумага подъ № 274, отъ 14-й януарий т. г., казва, че
дѣйствително е станала една грѣшка и че и Министер-
ството е констатирало, че гората не е повече отъ 80.000
декара; но тѣй като то не могло да измѣни това, остави

разрешението на тоя въпрос на Народното Събрание. Комисията ръши, съгласно мишнито на министерството, да се намали данъкът на тая община за селската имъ гора само на 960 л. годишно, смѣтнато за 80.000 декара гора, като се прѣчисатъ смѣтките въ хазната съ сумитѣ що сж внесли досега за смѣтка на петъ-годишния периодъ, т. е., ако дѣйствително сж внесли 4.800 л., да се считатъ платени за всичките 5 години.

Константинъ Панайотовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ нѣмамъ нищо, ако се опростятъ тѣзи даждия, но азъ искамъ да говоря по принципъ по този въпросъ. (Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Грѣшка е това, не се опрощаватъ.) Да се счита какъ да е, азъ искамъ по принципъ да говоря.

Не е работа на Събранието да се занимава съ поправяне на даждията. Има законъ, споредъ който се разхвърлятъ даждията, и има срокове въ този законъ, въ които се обжалва расхвърлянето на даждията. Отъ това расхвърляне, ако не сж доволни частни лица, село или община, трѣбва въ извѣстенъ срокъ да се отнесатъ до надлежното мѣсто. За това нѣщо има цѣлъ редъ, цѣла процедура. Не е мѣстото Народното Събрание, гдѣто да се обжалватъ дѣйствиата на тая комисия. Защото, г-да прѣдставители, ако ние създадемъ такъвъ прецедентъ, да могатъ тѣзи поправки да ставатъ въ Събранието, азъ ви увѣрявамъ, че маса частни лица ще взематъ да се обръщатъ къмъ Събранието и тогава Народното Събрание трѣбва да остави своята работа и да вземе да се занимава съ тѣзи нѣща. (Паскалъ Гълъбаровъ: Въ недѣлята само веднажъ!) Ето защо толкова много прошения има въ Народното Събрание, защото всѣки се обръща къмъ Събранието и тамъ, гдѣто трѣбва, и тамъ, гдѣто не трѣбва; за нѣща, за които има особени учреждения и комисии, за които сж съществуватъ сждилища, се обръщатъ къмъ Народното Събрание. Ако Габаревската община е натоварена и е платила по-голямъ данъкъ за своята гора, то въ краенъ случай, ако отъ тѣзи комисии и учреждения, къмъ които се обръща, не се удовлетвори, въ краенъ случай, казвамъ, трѣбва да се обърне къмъ сждилището и да иска хазната да бжде осждена да ѝ се повърнатъ тѣзи даждия, които несправедливо сж наложени и взети. Има специални искове, които се наричатъ *condictio indebiti*; такива сждилището разрешава, ще осжди хазната и ще се повърнатъ тѣзи пари. Та съмъ на мишнито, съ такива прошения да не се занимава Народното Събрание, да не създава прецедентъ. Ето защо съмъ противъ искането на Габаревската община — защото не е работа на Събранието да се занимава съ такива нѣща — и съмъ на мишнито, това искане да се отхвърли. Нека се обърне къмъ сждилището и ако има право, сждътъ ще осжди държавата да повърне сумитѣ, които тя е надвзела и занепрѣдъ тая сума да не се взема.

Д-ръ Паскалъ Табурновъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ мисля, че тази тирада на г. Панайотова си имаше мѣсто по други прошения, на друго мѣсто, може би, а не и по настоящето прошение. Азъ не знамъ кждѣ трѣбва да се обрънатъ лицата и общините, които сж онеправдани,

освѣтъ къмъ Народното Събрание. Ако е минало всичкото това врѣме, прѣзъ което сж могли да се оплачатъ за опрѣдѣлене на тоя данъкъ прѣдъ комисията, ако не сж знаели кждѣ да се обърнатъ и какво да правятъ, или, най-сетнѣ, ако сж онеправдани, азъ не знамъ, кждѣ трѣбва да се обърнатъ, къмъ администрацията, не, защото ще имъ кажатъ, че сж пропуснали срока; ако е истина, че сждилището разглежда такива искове, по *condictio indebiti*, и държавата ще бжде длъжна да повърне тѣзи пари заедно съ разпоските и не знамъ какви обезщетения, когато Народното Събрание и комисията знаатъ, че дѣйствително иматъ право тѣзи хора, че ще спечелиятъ и въ сждилището, ако се отнесатъ, защо ние сега да отхвърлимъ тѣхното искане и да ги пратимъ въ сждилището? Заради туй, азъ мисля, че мишнито на комисията е на мѣстото си и трѣбва да признаемъ, че грѣшката трѣбва да се поправи отъ насъ. Трѣбва да кажемъ и друго, че, споредъ както е извѣстно отъ прѣписката, тази община е обложена съ 8.000 л. даждие върху горитѣ, когато цѣлата Казанлъжската околия е обложена съ 12.000 л. Самото това обстоятелство показва, че тази община е прѣтоварена.

Илия Стоковъ: Г-да народни прѣдставители! Габаревската община става 5 години какъ се расправя съ тази грѣшка и Финансовото Министерство е извѣстно за това, и то е заявило въ комисията, че тази грѣшка е призната и отъ двѣ години се е констатирала по единъ официаленъ начинъ, чрѣзъ измѣрване. Тази община е обложена съ 2.400 л. данѣтъ годишно и въ разстояние на 5 години трѣбва да плати 12.000 л. данѣкъ за горитѣ общински, когато не притежава повече отъ 80.000 декари гора. Общината, понеже смѣта, че нѣма повече, споредъ новата провѣрка, общинска гора, е внесла толкова пари срѣщу този данъкъ, колкото е била длъжна да плати за цѣлия петгодишенъ периодъ и се е издѣлжила за всичките 5 години. Щомъ и Финансовото Министерство намира, че е станала грѣшка при облагането на тази община, нѣма защо да я пращаме при комисията, послѣ на сждилището, послѣ пакъ назадъ, защото ще заприлича на турското: Силиврия гидиджеене, Силистраа гитъ, — на мѣсто на Силиврия, иди на Силистра. Това е само едно затруднение.

Министъръ Михаилъ Теневъ: Г-да народни прѣдставители! Заявлението на с. Габарево е съвършено справедливо. Азъ завчера имахъ случай да ви съобщя, че расхвърлянето данъка за горитѣ въ много общини е станало погрѣшно, било по лошо измѣрване, било по умнишлено дѣйствие отъ нѣкои лѣсничии. Такива грѣшки сж станали въ Дубница, Бѣлово, Габарево и други нѣкои общини. Пространството на общинските гори тамъ сж описани 3—4 пкти повече отъ дѣйствителното. Въ Габарево, вмѣсто 80.000 декара, сж описани 200.000 декара. Когато е подадено заявление отъ общината противъ неправилното облагане, е било вече късно. Както знаете, въ закона сж съществува срокъ, въ който могатъ да се обтѣжватъ рѣшенията на комисията, които расхвърлятъ данъка; слѣдъ тоя срокъ прѣзъ единъ периодъ отъ 5 години не може да се

прави никакво намаление или увеличение да данъка, освѣнъ по рѣшение на Народното Събрание. Тѣ сж идвали всѣка година въ Финансовото Министерство да молѣтъ, за да се внесе въ Събранието тѣхното заявление, но Финансовото Министерство е замѣлчавало. Обаче, министерството е признало отъ самото начало, че заявлението имъ е съвършено справедливо. И азъ ходатайствувамъ това прошение на Габаревската община да бѣде удовлетворено, като ще внесж и други заявления, които сжщо сж стѣвршено справедливи.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Както стои работата, най-справедливо е да се удовлетвори прошенията на тия хора. Не съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г. Панайотова за държането нѣкакви формалности. Щѣхъ да поискамъ това прошение да се испрати за изучаване въ Министерството на Финансите, по, слѣдъ обясненията на г. Министра на Финансите, азъ се отказвамъ отъ това искане и поддържамъ мнѣнието на комисията. Тия пари да се опростѣтъ на тия хора, защото сж несправедливо дадени. Ако не се повърнѣтъ, поне трѣбва да се прихва- нѣтъ за даждията.

Онова, което бие въ очи и което не ми се харесва тѣврдѣ, е обстоятелството, че такива прошения тѣи испадатъ отъ банките въ комисията и се разглеждатъ, когато се знае, че въ Народното Събрание има постѣпили прошения отъ много години насамъ и тѣ се оставятъ, а тѣзи се разглеждатъ. Това не е голѣмо зло, но всетаки, могатъ да мислѣтъ хората, че има нѣщо неморално въ тия работи. Като исказвамъ тия възгледи, азъ се присѣдинявамъ къмъ мнѣнието на комисията и поддържамъ искането за опрощението на тая сума.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдатель: Ще турѣж на вотиране прѣдложението на комисията по прошенията на Габаревската община, Казанлъшка околия, което е: съгласно мнѣнието на Министра на Финансите, данѣкътъ да се намали само на 960 л. годишно, смѣтнато за 80.000 декари гора, като си прѣчиситѣ смѣтките съ хазната, и сумитѣ, що сж внесени досега за смѣтка на 5-годишния периодъ, т. е. ако дѣйствително сж внесли 4.800 л., да се считатъ платени за всички петгодишенъ периодъ. Молѣж ония отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които приематъ това прѣдложение на комисията, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Промение отъ жителитѣ на с. Юртчий, Борисовградска околия, Хасковски окръжѣ, съ което молѣтъ да имъ се отстѣжи едно пасище, останало отъ турското с. Гювендиклий, срѣщу извѣстна стойностъ. Комисията е искала мнѣнието на министерството да каже: дали има такава мѣстностъ и, ако има, може ли да се отстѣжи и съ каква стойностъ. Министерството на Финансите, съ писмо № 4.669 отъ 3-й декемврий 1899 год., казва, че може да се отстѣжи всѣки декаръ до 6 л.

Рѣшението на комисията е: „да се отстѣжи държавното пасище, останало отъ изселеното се турско с. Гювендиклий, на жителитѣ на с. Юртчий, Борисовградска

околия, а именно: 1) мѣстността „Мандра-Кѣръ“, отъ около 80 декара, съ граници: дере, юртищата на с. Гювендиклий и нива; 2) мѣстността „Тананджа-Кѣръ“, отъ около 160 декара, съ граници: дере, нѣтъ за Борисовградъ, нива и юртищата на с. Гювендиклий; и 3) цѣлата мѣстностъ „Бузалѣкъ“ отъ около 1.200 декара, съ граници: Желеплярска мера, Каважикъ-дере и Дѣлгитѣ-юртани. Всичко около 1.440 декара, по 5 л. декарѣтъ, платими въ петъ години“. Това е мнѣнието на комисията.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Не съмъ противъ това да се отпущатъ на нуждающитѣ се общини тѣзи пасища, които искатъ съ пари, но желателно е такива въпроси да се изучаватъ по-обстоятелствено и всестранно, да не би и други заинтересовани общини да иматъ нужда отъ сѣжитѣ пасища, а пѣкъ ние да ги дадемъ на тѣзи, които може би да иматъ по-малко нужда. Такѣвъ случай имаше прѣди празницитѣ, когато рѣшихме да се отстѣжи гората на с. Радювене, която се намира въ землището на с. Каленикъ, Ловчанска околия, на 480 метра отъ селото. Тая гора е дадена по-напрѣдъ на с. Каленикъ и сега я отстѣпихте на с. Радювене. Тя служеше на селото за водопой на рѣката, защото не могатъ да откарватъ добитѣка на рѣката. Ние, значи, направихме една несправедливостъ, като взехме такава рѣшение. Ето защо, мислѣж, че ще бѣде по-добрѣ да се изучи въпросѣтъ да не би тѣкъ да има и други села, които да сж заинтересовани. Щомъ се окаже, че нѣма заинтересовани и други общини, да се отстѣжи пасището

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Г-да народни прѣдставители! Като членъ въ прометарната комисия, азъ настоявахъ на сѣщото, върху което сега настояваше г. Таслаковъ. Може това мѣсто да съвпада въ землището на друга община; може да има и други общини, които да поискатъ да купѣтъ по една частъ или половината, за да имъ служи за селскитѣ нужди. Затова, трѣбваше да се пише на тамошния околийски началникъ и да се натовари да пише на кметовѣтъ на всички околни села да ги испита и ако се окаже, че нѣма други заинтересовани общини, тогава да рѣшимъ и да дадемъ това пасище на тая община. Има и други случаи съ тѣзи малки горички, които държавата е завладѣла. Напр., около с. Черногорово, Татаръ-Пазарджишка околия, е имало едно турско село, което се изселило и селанитѣ отъ с. Черногорово се събрали и купили всичкитѣ ниви, селища и юртища и така станали законни владѣтели, обаче, това изселено турско село имало 80 уврата кория, която не дава почти нищо, и правителството я присвоило и турило единъ горски стражаръ да я пази, който взема 600 л. годишно, а пѣкъ корията, ако се отстѣжи по 5 л. увратѣтъ, ще струва всичко 400 л. Тѣи щото, ако стражарѣтъ стои 10 години, тамамъ 15 нѣти ще вземе стойността на корията. Тѣзи работи не сж разумни и държавата не трѣбва да прави тия раскоши. Горскиятъ стражаръ може да бѣде поставенъ да пази по-голѣма кория, която може да принесе полза. Въобще трѣбва да се гледа да се приспособява Законѣтъ за горитѣ точно. Прочее, исказвамъ мнѣние, щото г. Министърѣтъ на Финансите да направи списѣкъ на тѣзи маломѣрни горички и пасища и да ги

обяви на търгъ, за да могат да ги купят съседните общини. По тоя начин ще се избавим да не плащаме на стражари, а и общините ще се едобижат съ по-големи пасища.

Вълко Нейчовъ: Азъ на това, що каза г. Владикинь, ще прибавя, че отъ всѣка необходимостъ е, при разрѣшаването на такива въпроси, да се има прѣдъ видъ да не би да станятъ злоупотрѣбления отъ просителитѣ, т. е. да не би само нѣколко лица да сж се съгласили да правятъ спекулации отъ този родъ земи, като ги взематъ на сгодна цѣна отъ държавата и послѣ да ги продаватъ по-скъпо на селянитѣ. Заради това, трѣбва съ голѣма осторожностъ да се гледа при даването на такива земи, защото иначе рискуваме да правимъ неправди и дори злоупотрѣбления — не щж да кажж съзнателно — несъзнателно, когато имаме възможностъ да прѣдваримъ да не ставатъ тия работи. Затова, бихъ щѣлъ да отиде това прошение въ Министерството на Финанситѣ, което да провѣри и, ако дѣйствително така стои работата, както я излагатъ просителитѣ, да извърши това, което би извършило Събранието съ своето рѣшение, като даде пасището на просителитѣ.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Има дадени такива свѣдѣния официално отъ министерството.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Доколкото знаж, работата стои така. Отъ тази мера иматъ нужда селянитѣ отъ с. Читакъ и с. Юртчий. Слѣдъ изселването на жителитѣ отъ с. Гювендиклий, работната му земя е купена отъ жителитѣ на с. Читакъ, а мерата му е напусната. Селото Юртчий иска 1.440 декара, а другата частъ да остане на с. Читакъ. Министерството е дало своето съгласие, като се запази частта за с. Читакъ. Единъ пътъ Народното Собрание е взело рѣшение да се отпускатъ такива земи, азъ намирамъ мнѣнието на комисията за справедливо и ходатайствувамъ да бжде прието.

Страти Димитровъ: Г-да народни прѣдставители! Страхътъ, че ще вземемъ чужда мера и я дадемъ на друго село, мислж, че е неоснователенъ, защото е доказано, че тия огъжелеци отъ мери и гори сж държавни. Доказателство за това служи още и туй, че министерството казва въ писмото си, че то е съгласно да се отстъпни мерата по 6 л. декарътъ; значи, правителството владѣе тѣзи имоти и достатъчно е, че едно само село се явява да иска тая мера, та да се мисли, слѣдователно, че нѣма никакъвъ споръ, като не се е явило и друго село съ сжщого искане. Затова, азъ се съгласявамъ съ мнѣнието на комисията и моля да се приеме, толкова повече, че вече говорихъ мнозина отъ г. г. прѣдставителитѣ и че страхътъ е неоснователенъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще се вотира прошениято на жителитѣ отъ с. Юртчий, Борисовградска околия. Мнѣнието на комисията е да бжде удовлетворена просбата на просителитѣ, като имъ се даджтъ по 5 л. декарътъ, платими въ 5 години, всички ония декари земи, границитѣ и числото на които г. докладчикътъ изброи при докладване на прошениято.

Моля ония отъ г. г. прѣдставителитѣ, които приематъ мнѣнието на комисията тѣй, както г. докладчикътъ го иска, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прогшение отъ управлението на Кремиковския дѣвически мѣнастиръ „Св. Георги“, Ново-Селека околия, Софийски окръжъ, съ което моли да му се опростятъ данѣцитѣ за три години: 1898, 1899 и 1900. Комисията е искала мнѣнието на Министерството на Финанситѣ и то съ бумагата си, подъ № 10.395, съобщава, че дѣйствително мѣнастирътъ се намиралъ въ затруднително положение, но не е на мнѣние да се опростятъ, за да се не учятъ и другитѣ данѣкоплатци, когато не сж съвсѣмъ несъстоятелни, да искатъ опрощение на данѣцитѣ си, а е на мнѣние само да се отсрочи събирането на тия данѣци.

Комисията намѣри за добръ да се съгласи съ мнѣнието на министерството и рѣши да се отсрочи исплащането до 1-й октомврий 1900 год., да се не продаватъ мѣнастирскитѣ имоти.

Никола Йонковъ-Владикинь: Отъ що произлиза този данѣкъ?

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Отъ поземеленъ налогъ. Около 800 л. е.

Иванъ Ст. Кирковъ: Доколкото знаж, този мѣнастиръ се намира въ съвсѣмъ бѣдно положение; затуй, правж прѣдложение и моля г. докладчика да се съгласи да се опрости данѣкътъ му.

Цвѣтко В. Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ не знаж, на какво основание ще опрощаваме данѣци на мѣнастири, дали дѣцата имъ останахж гладни или какво? Ако сж били бѣдни и не сж имали имоти, нѣма да иматъ и данѣкъ. Тѣ не сж търговци или занаятчии, та, като сж станали бѣдни, да не може да имъ се вземе данѣкъ. Данѣкътъ е на недвижимитѣ имъ имоти, слѣдователно, не могатъ да бжджтъ бѣдни. Срамота е да се иска такова опрощение. Ето защо, азъ положително възставамъ противъ такова искане и моля да не се опрощава данѣкътъ на мѣнастира, който не може да титулира себе си бѣденъ, защото има имоти; щѣше да бжде бѣденъ, ако нѣмаше никакви имоти.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошениято, подадено отъ управлението на Кремиковския дѣвически мѣнастиръ „Св. Георги“, съ което искатъ да имъ се опрости една сума, дължима за поземеленъ налогъ.

Мнѣнието на комисията е: да не се опрощава сумата, а да се даде срокъ за събирането ѝ до 1-й октомврий 1900 год. (Гласове: Съгласни!)

Друго прѣдложение има направено отъ г. Киркова, което се състои въ това: да се опрости сумата.

Ще турж на гласуване по-напрѣдъ мнѣнието на комисията. Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ мнѣнието на комисията по това прошение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Прогшение отъ кмета на с. Голѣмо-Бѣлово, Татаръ-Пазарджикска околия, съ което иска да се опростятъ на селото 43.885 л., произходящи отъ данѣкъ, защото било неправилно обложено.

Комисията, която въ едно отношение безъ съгласието на Народното Собрание има право да рѣшава, рѣши така:

да се испрати прошениято въ министерството да даде своето мнѣние.

Но има и друга молба, затуй искамъ мнѣнието на Народното Събрание, именно: тѣ искатъ още отсега да се вдигне наложениятъ заповѣтъ на сумитѣ и приходитѣ на общината.

Комисията намира, че щомъ има имоти, нѣма защо да се секвестриратъ приходитѣ, докато не се разрѣши въпросътъ. Затуй, моля Народното Събрание да одобри тая послѣдна алинея, да се вдигне заповѣтъ отъ приходитѣ на общината.

Прѣдсѣдателъ: Ще турж на гласуване прошениято отъ кмета на с. Голѣмо-Вѣлово, Татаръ-Пазарджишка околия.

Мнѣнието на комисията е: да се испрати прошениято въ надлежното министерство, за да изучи въпроса и даде своето мнѣние, като още отсега се вдигне наложениятъ заповѣтъ на сумитѣ и приходитѣ на общината. Моля сния г. г. прѣдставители, които приематъ това мнѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Страти Димитровъ: Прѣдлагамъ да се вдигне засѣданieto, г-не прѣдсѣдателю. Турѣте на гласуване това прѣдложение.

Прѣдсѣдателъ: Има прѣдложение . . .

Докладчикъ Димитъръ В. Мантовъ: Има още три прошения. Почакайте докато се свършятъ.

Прошение отъ Константина Теневъ, отъ гр. Нова-Загора. Искане да му се опрости сумата 1.066 л. и 33 ст. съдебни разноси. Искано е мнѣнието на министерството, и то, слѣдъ като прѣдставлява редъ доказателства, между които и присждата, казва, че нѣма нищо ако се опрости сумата. (Цвѣтко В. Таслаковъ: За какво е осъденъ?) Затова, че въ 1891 год. чрѣзъ наравяване, безъ да е ималъ цѣль за убийство, причинилъ смъртъ на Георги Пачевъ.

Комисията е рѣшила да му се опрости глобата и разноситѣ.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Г-да народни прѣдставители! Менѣ ми се струва, че е много рискувано да опрощаваме такива голѣми суми, защото нѣма още доказателства, че е дѣйствително бѣденъ. Тукъ не сж 200, а 1.000 л.; министерството не е исчерпило всички срѣдства, за да събере сумата; може да почака нѣколко години и пакъ да събере паритѣ.

Азъ съмъ на мнѣние да се остави това прошение безъ послѣдствие. (Гласове: Съгласи!)

Иванъ Я. Поповъ: Г-да народни прѣдставители! При това прошение, което е сложено за разглеждане въ Народното Събрание, има свидѣтелство, отъ което се вижда, че просителътъ е свършено бѣденъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Нѣма свидѣтелство!) Има. Събрани сж свѣдѣния отъ министерството и то казва, че е бѣденъ. Това се казва отъ самото Финансово Министерство. Така щото, менѣ ми се струва, че мнѣнието на комисията — да се опрости сумата — е много основателно и азъ го поддържамъ.

Константинъ Панайотовъ: Азъ нацѣлно поддържамъ мнѣнието на г. Чорбаджиева. Менѣ ми се струва, че така да се опрощаватъ съдебни разноси отъ 1.060 л., макаръ

че лицето, което е осъдено, не е имало убийствена цѣль, е много рискувано. По моето мнѣние, ако лицето е бѣдно и правителството не може да събере паритѣ, за съдебнитѣ разноси не може да го осъди на затворъ. Ако той е бѣденъ и нѣма какво да се събере отъ него, правителството нѣма и какво да му вземе. Но така да се опрощаватъ суми, какво ще стане? Тогазъ присждитѣ защо сж? Тѣ оставатъ безъ значение. Азъ съмъ на мнѣние това прошение да се остави безъ послѣдствие.

Никола Ионковъ-Владикинъ: Г-да народни прѣдставители! Едно високо учреждение, каквото е Народното Събрание, не трѣбва да бжде толкова жестоко къмъ просителя. Ако той е ималъ нещастieto да извърши едно убийство, случайно, безъ да е цѣль, ако е ималъ такова нещастие и сѣдилището го е влачило и го е товарило съ още едно нещастие — да плаща разноситѣ — азъ мисля, че ще бжде несправедливо отъ Народното Събрание, едно такова високо учреждение, да се покаже така жестоко къмъ този просителъ, както се е показала сѣдбата жестока къмъ него, дѣто го е накарала, щото неволно да извърши едно убийство. При моралната тежостъ, която има той на душата си отъ това неволно убийство, да му притуримъ и една парична тежостъ, ми се струва, това ще бжде несправедливо. Ето защо, прѣдлагамъ да се уважи прѣдложението на комисията и да гласуваме за приемането му.

Вѣлко Нейчовъ: Азъ ще си позволяя да не съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г. Владикина, защото сме въ Народното Събрание сжщо жестоки, когато гласуваме строги закони за прибиране на данъцитѣ. Народното Събрание е твърдѣ жестоко, когато оставя да се продаватъ на вдовицитѣ котлитѣ, телето или прасето на двора за $\frac{1}{2}$ л., а отъ друга страна тия пари, така мъчно събирани, отива та ги опрощава. Тукъ се касае за готови пари, които държавата е похарчила по сѣденето на дѣлото. Какъ, слѣдователно, държавата ще опрости на единъ убиецъ тия пари, които е събрала съ своя мечъ, като е продавала всичко на данъкоплатеца? Азъ съмъ на мнѣние, че не трѣбва да се опрощава.

Миланъ Макавѣевъ: Азъ ще ви моля да оставите това прошение безъ послѣдствие и да не се уважава искането на просителя, защото и по него нѣмаме абсолютно никакви данни за прѣстѣплението, за присждата, за срѣдствата му, за възможността и т. п. (Йовчо Теневъ: Има всичко!) Позволѣте ми, г-нѣ Теневъ, да бждж независимъ!

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Азъ правя отводъ на г. Тенева! Той му е братъ, трѣбва да мълчи!

Василъ Кънчовъ: Г-да прѣдставители! Това прошение се внесе въ прошетарната комисия и още тамъ възбуди едно голѣмо негодувание у много отъ членоветѣ на комисията, защото много неприятна практика се е завела у насъ да се внасятъ въ комисията прошения отъ лица заинтересувани, като прѣдставители на извѣстна околия, и тѣ да ги защищаватъ. Това е крайно неприятна работа за Народното Събрание и азъ вѣрвамъ, че тукъ нѣма защо да мислимъ, че ние принадлежимъ на една

партия, а вие на друга. Ние сме прѣдставители на единъ народъ и, за да запазимъ достойнството на туй Народно Събрание, изисква се да се тури край на тия неприятни истории. Азъ ви казахъ и по-напрѣдъ, че има хилядо души, които страдатъ, само защото нѣматъ тукъ чичо, вуйчо, роднини, за да ги защитѣтъ. Това е крайно неприятна работа и моля да се отхвърли това прошение.

Прѣдсѣдателъ: Ще турѣмъ на гласуване заявлението на Константинъ Теневъ, отъ гр. Нова-Загора. (Василь Кънчовъ: Ами нѣма достатъчно число хора да го гласуватъ! — Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Има, има!) Миѣнието на комисията е да се опрости глобата и разноска на осѣдени Константинъ Теневъ. Моля тия г. г. прѣдставители, които приематъ това миѣние на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Меншество.) Не се приема. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: И Йовчо Теневъ вдига ржка!)

Г-нъ докладчикътъ Ранковъ има думата.

Докладчикъ Коста Ранковъ: Д-ръ Георги Странски е подалъ прошение до Народното Събрание, съ което иска, чрѣзъ възстановяване на закона, по който му е отпусната една пенсия прѣзъ 1892 год., да му се даде пенсия. Сега, прѣзъ 1892 год. е имало изриченъ законъ, по който на Д-ръ Странски е отпусната отъ Народното Събрание пенсия въ размѣръ на 6.000 л. Прѣзъ 1894 год. Народното Събрание съ законъ отне пенсията на всички граждани, на които се е отпуснало отъ Народното Събрание пенсия; слѣдователно, въ това число влиза и г. Д-ръ Странски. Той казва: „понеже менѣ ми се отпусна пенсията съ законъ, то тя съ рѣшение не може да ми се отнеме; слѣдователно, като неправилно отпета, искамъ да ми се възстанови пенсията въ размѣръ на 6.000 л. годишно.“

Комисията намира, че правилно, чрѣзъ законодателенъ актъ, е отпета пенсията на г. Д-ръ Странски и заради туй не може да му даде пенсия чрѣзъ възстановяване на този законъ, по силата на който му е била отпусната.

Отъ друга страна, комисията, като има прѣдъ видъ заслугитѣ на г. Д-ръ Странски къмъ отечеството, които сж известни на всички, защото всички сме съврѣменици, намѣри, че трѣбва да му се плати такава пенсия, каквато се плаща на всички, които сж заслужили на това отечество, като г. Цанковъ, г. Бурмовъ и др., и му опрѣдѣля сжщата пенсия, именно 600 л. мѣсечно.

Заклучавамъ, да се остави безъ послѣдствие искането на Д-ръ Странски относително възстановление закона отъ 1892 год., а да му се отпусне пенсия, както на г. г. Цанковъ, Бурмовъ и др., въ размѣръ на 600 л. мѣсечно.

Петко Каравеловъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ съмъ противъ тая пенсия и съжалявамъ, че се внася такава едно прѣдложение отъ онова Народно Събрание, което говори толкова за съкращаване на разноска. За да се даватъ отъ народното прѣдставителство пенсии, изискватъ се три условия: първо, трѣбва човѣкътъ да бѣде инвалидъ, да не може да работи, трѣбва да бѣде бѣденъ... (Д-ръ Василь Дочевъ: Бурмовъ инвалидъ ли е?) Азъ не съмъ давалъ пенсия на Бурмова, г-нъ Дочевъ, и затова

вашиятъ въпросъ не е намѣсто. Трѣбва да бѣде бѣденъ, и съжалявамъ, че се даватъ пенсии на богати хора. (Д-ръ Василь Дочевъ: Г-нъ Странски е бѣденъ!) Трѣбва да бѣде бѣденъ, заслугитѣ му трѣбва да бѣждатъ много голѣми, и трѣбва да бѣде инвалидъ. Г-нъ Странски е младъ човѣкъ. (Д-ръ Василь Дочевъ: Младъ!?) Поне неговото прѣбиване въ Русе показва, че е младъ. Вие го знаете по-добрѣ отъ мене.

Г-нъ Странски е медикъ. Нему му дадохъ мѣсто началникъ на болница и той можеше да стои и сега да изпълнява тая служба. Какъ единъ младъ човѣкъ, като г. Странски, плененъ съ сила човѣкъ, да стане като просѣкъ, да иска да го поддържа народното прѣдставителство? Г-нъ Странски нѣма повече отъ 50—51 години, и такъвъ човѣкъ да се натрапи на хазната! (Д-ръ Лазаръ Дагоровъ: 55 години е!) Не е истина! Азъ го познавамъ по-добрѣ отъ Васъ. (Д-ръ Лазаръ Дагоровъ: И азъ го познавамъ много по-добрѣ отъ Васъ!) Азъ още като студентъ го познавамъ. (Д-ръ Лазаръ Дагоровъ: Азъ отъ дѣте го познавамъ!) Азъ не виждамъ, защо човѣкъ, който може да работи, да иска да получава отъ хазната пари безъ да работи? (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Заслужилъ е!) То е единъ прецедентъ безобразенъ! Вие ще давате пенсии на своитѣ приятели, а утрѣ други ще дойдатъ да даватъ и тѣ на своитѣ, и така ще върви въ България. Всички знаемъ да викаме противъ пенсията, а ги даваме, както и сега ще я дадете. Ако г. Странски бѣше неспособенъ да работи, азъ тоже бихъ се съгласилъ да му се даде пенсия, но азъ съмъ убѣденъ, че той може да бѣде управител на болница. Чува се напоследѣкъ, че той билъ назначенъ за прѣдсѣдател на Върховната Сѣтна Палата. Но той има специалностъ и той трѣбва да се обърне съ специалността си да печели пари. Азъ единственото, което искамъ да кажа, е, че може Народното Събрание да рекумандува г. Странски на министерството да му даде мѣсто, съ което да може да се прѣхранва на казйонна служба, по болницитѣ. Това е единственото, което можемъ да направимъ. Това е моето миѣние, а вие можете да правите каквото искате — ако щете да си турите на всички по една пенсия.

Така щото, азъ ще моля и комисията да не прибрзва така да дава пенсия на единъ 50 годишенъ човѣкъ. А че сж дадени известни пенсии на други лица, които не сж ги заслужили, това го признавамъ. Най-малко съмъ виновенъ азъ за това, защото азъ не съмъ давалъ никому пенсия. А дали има право Бурмовъ да получава пенсия, не знамъ. (Никола Йонковъ-Влашкинъ: Г-нъ Д-ръ Дагоровъ казва, че въ комисията сте се съгласили!) Азъ казахъ за първото прѣдложение да се отхвърли. (Никола Йонковъ-Влашкинъ: Самата комисия отхвърли първото!) Азъ бѣхъ въ числото на тия, които бѣхъ противъ. И за второто не се съгласихъ. (Никола Йонковъ-Влашкинъ: Съгласили сте се!) Казахъ имъ, че такава нѣщо народното прѣдставителство нѣма да приеме никога: да даде тълкуване на единъ законъ, по който единъ човѣкъ да може да поиска по сѣдебенъ редъ 50—60.000 л., съ

което и комисията се съгласи, че това не може да стане. Колкото пък за това, да се дава на г. Странски пенсия, аз съм положително против. Г-нъ Странски може да печели хлѣба си съ трудъ.

Василъ Кънчовъ: Г-да народни прѣдставители! Втори път се случва въ Народното Събрание една неприятна история. Единъ път съ внасянето на това прошение.

Извѣстно е, че прошенията за пенсии дохождатъ въ прошетарната комисия — всички прошения за пенсии сж дошли въ прошетарната комисия — и прошетарната комисия взема едно специално рѣшение по искането на пенсия, именно: да се не разглежда ни едно прошение, докато законътъ за пенситѣ не се свърши отъ Народното Събрание — приеме или отхвърли. Щомъ като рѣши така, не се разгледа нито едно прошение за пенсия. А вдругъ излиза едно прошение отъ друга комисия — същото нѣщо, което стана и съ едно прошение за града Котелъ. Разглежда се едно прошение въ прошетарната комисия и се отхвърля, но вдругъ явява се докладчикътъ на финансовата комисия и докладва същото прошение съ противоположно рѣшение и се приема. Тия нѣща сж крайно неприятни. Най-напрѣдъ, прошениято трѣбваше да мине по законния редъ, както минаватъ всички прошения, въ прошетарната комисия, да го разгледа тя и да даде своето мнѣние тукъ. Не му бѣше мѣстото да отиде въ друга комисия. Щомъ не могатъ да го прокаратъ въ една комисия, прокарватъ го въ друга. Това е крайно неприятна работа, работа недобра.

Второ нѣщо. Вамъ е извѣстно какъвъ викъ има въ населението противъ тия пенсии. Населението вика, защото то знае колко несправедливо се прахосва народната пара. Пенситѣ могатъ да принасятъ полза на една държава, само когато се даватъ дѣйствително на стари и много-заслужили човѣци, на човѣци, които не могатъ да работятъ. Щомъ Събранието отетжива отъ това правило, става една голѣма безправственостъ, една голѣма деморализация се върши и ние още повече даваме поводъ на населението да вика, че работимъ за да хранимъ една тѣла отъ интелигентни хора, некадърни да искаратъ сами поминѣка си. И заради това, именно, такъвъ единъ ужасенъ викъ ще има мѣсто много справедливо, противъ интелигенцията, която, както каза единъ, иска, докато умрѣ, да живѣе на народния грѣбъ. Тукъ имаме въпросъ съ единъ човѣкъ, който има хубаво занятие, отъ което може да се храни. Ако не може да искарва 10.000 л., ще искарва 5.000, ще искарва 3.000 л., та може да се храни съ тия пари. Сега ние да идемъ да търсимъ единъ господинъ, който е станалъ на 55 години и не е могълъ да искарва хлѣба си, и да му дадемъ 600 л. мѣсечна пенсия, това ще бѣде неприятна и крайно неприятна работа, която ще се отрази твърдѣ злѣ на населението. Заради това, азъ моля Народното Събрание, първо моля г. докладчика да оттегли прошениято като незаконно е дошло въ Народното Събрание, защото прошенията за пенсия се внасятъ въ прошетарната комисия, и всички сж тамъ. И тамъ има грамаденъ купъ такива за пенсии. Азъ знамъ, че има хора, които мрѣтъ отъ гладъ. Азъ знамъ, че има опълченци, които сж жертвували здра-

вето си, и тѣхнитѣ прошения стожатъ по 2—3 години и не може да се разгледатъ, защото чакаме законътъ да мине; азъ знамъ, че има лица, които дѣйствително сж заслужили съ крѣвта си на населението, и не може да се разгледатъ прошенията имъ; а вдругъ, по единъ околентъ път, се явява прошениято на единъ човѣкъ, който, слава Богу, има съ какво да живѣе, съ какво да се храни и добръ да се облѣче. Това е крайно незаконно, крайно безправствено и заради туй, азъ моля да се оттегли това прошение и да се не разглежда сега по този редъ. Нека да си мине по законния и правилентъ редъ, прѣзъ прошетарната комисия, както минаватъ всички други прошения. (Д-ръ Василъ Дочевъ: То е било въ комисията!) Не е било въ прошетарната комисия и не е разглеждано тамъ. Това е отъ финансовата комисия, също като Котленското прошение — едно дѣйствие крайно неприятно, което много злѣ бие въ очитѣ на населението и на насъ даже. Затуй, не трѣбва да го приемемъ, а трѣбва да го отхвърлимъ сега и послѣ нека мине прѣзъ прошетарната комисия.

Ако ли пъкъ, въпрѣки това беззаконие, което е направено, вие искате сега да го разглеждате, ще кажъ, отхвърлѣте го, за да направите една добрина, едно право дѣло; защото инакъ ще дадете поводъ на хората да мислятъ и да казватъ, че ние, интелигенцията, съществуваме само заради това, за да търсимъ по какъвто и да е начинъ да вземемъ отъ народа за да хранимъ себе си. (Иванъ Я. Поповъ: Да отнемемъ пенситѣ на Бурмова и Цанкова!) Съгласенъ съмъ и съ това.

Докладчикъ Коста Ранковъ: Азъ ще възразя на г. Кънчова, че тъкмо по законентъ редъ се докладва прошениято на г. Д-ръ Георги Странски, защото практиката на Народното Събрание е, че докато се внесжтъ законопроекти отъ министерствата, всички комисии, избрани по тия министерства, разгледахж прошения, и туй прошение на г. Д-ра Странски, както знае и г. Каравеловъ, е отдавна въ финансовата комисия, и финансовата комисия се е произнесла прѣди да постъпи законопроектътъ. Слѣдователно, азъ не знамъ защо г. Кънчовъ обвинява докладчика на комисията. (Василъ Кънчовъ: Не комисията, а който го е внесълъ по този околентъ път!)

Колкото се отнася до въпроса, че г. Д-ръ Странски билъ младъ, азъ се изненадахъ отъ тия изявления; защото, когато се пусна слухъ, че г. д-ръ Странски ще бѣде прѣдсѣдател на Върховната Сметна Палата, както в. „Прѣпоречъ“, така и в. „България“ и други вѣстници обвинявахж правителството, че назначавало на тоя постъ единъ инвалидъ. Веднажъ вие като казахте, че е инвалидъ, защо сега казвате, че е младъ човѣкъ?

Василъ Кънчовъ: Азъ не отговарямъ за това, което пишжтъ вѣстницитѣ!

Д-ръ Василъ Дочевъ: Той на Васъ не отговаря!

Прѣдсѣдателъ: Понеже въ главната си частъ прошениято е: да се отпусне на г. Д-ръ Странски една сума отъ 40.000 л., заведена е практика, че се испращатъ такива прошения въ финансовата комисия. Финансовата комисия го е разисквала и е взела по него рѣшение.

Има думата г. Досевъ.

Константинъ Досевъ: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че сме повикани въ случая да поправимъ една грѣшка; защото тая пенсия, която г. Д-ръ Странски иска сега, му е дадена по-напрѣдъ. Въ 1894 год. съ единъ законъ, съ който се прѣкратихъ пенситѣ, се прѣкрати заедно съ другитѣ и неговата пенсия. Слѣдъ това прѣкращение на тия пенсии, ние видѣхме да се дадохъ пенсии на други лица, които дѣйствително иматъ добри срѣдства за прожигване; на тѣхъ видѣхме пакъ да имъ се дадохъ, а пъкъ на ония, които нѣматъ добри срѣдства за прожигване, не се дадохъ. Азъ, напр., си припомнямъ случая съ г. Балабанова и г. Бурмова, хора, които сж богати, хора, които иматъ охолентъ животъ; тия хора получаватъ своитѣ пенсии и слѣдъ онова унищожение отъ 1894 год. И г. Странски не е тъй добръ, не е въ тъй положение, както мисли и казва г. Каравеловъ. Той може да мисли, че има, (Петко Каравеловъ: Азъ не казахъ, че има!) но азъ знамъ, че нѣма, и че на единъ такъвъ човѣкъ, който е заслужилъ и който е ималъ по-напрѣдъ пенсия, мисля, че трѣбва да му я дадемъ.

Сега, дали той е въ положение да занеме една държавна служба и да я върши, или не е, остава това на правителството да го покани да занеме служба и да види; обаче, това не ни прѣчи да признаемъ едно право на единъ заслужилъ дѣецъ и да му дадемъ това, което му трѣбва, което има право да получи. А пъкъ ако заеме длъжностъ, тогазъ нѣма да получава никаква пенсия дотогава, докогато изпълнява длъжността. Мисля, че на тия народни дѣйци, на които се отпуща по заслуга пенсия, не трѣбва да се гледа кой колко години има, дали е на 65 или на 55 години и дали може да върши работа или не може. Ако е работата да го оставимъ да гладува, че не билъ толкова старъ, и да му дадемъ пенсия, когато вече не ще може да ходи, то е друго. Моето мнѣние е да му се възвърне пенсията.

Панайотъ Г. Чорбаджиевъ: Г-да народни прѣдставители. Азъ очаквахъ както отъ г. Каравелова, така и отъ г. Кънчова да оспорятъ услугитѣ на г. Странски и да кажатъ, че не заслужа да му се дава пенсия; тѣ казватъ, че не трѣбва да му се дава пенсия само заради това, защото билъ още младъ и че ималъ специалностъ, като лѣкаръ, и могълъ да се прѣхранва. Доказателство е самото подаване на заявлението до Народното Сѣбрание за пенсия и то е достатъчно да убѣди всички, че той нѣма възможностъ да се прѣхранва. Г-нъ Каравеловъ ще се съгласи съ насъ, че ако не става въпросъ за неговитѣ заслуги, ако той нѣма куража да излѣзе тукъ да ги оспори, то само по себе си излиза, че тази пенсия, която иска, е пенсия заслужена. Този случай е единиченъ случай и не може да се сравни съ другитѣ случаи по Закона за пенситѣ. Прѣди малко имаме случай съ една жена и народното прѣдставителство, като се убѣди, че тя заслужава такава пенсия, увеличи пенсията ѝ отъ 30 на 45 л. Такива случаи съ отпускане на единични пенсии сж много рѣдки. Тѣ сж дадени на г. г. Цанковъ, Бурмовъ, Балабановъ и четвъртия ще бѣде г. Д-ръ Странски, ако му се отпусне. Ако направимъ сравнение между

заслугитѣ на г. Бурмова и тия на г. Д-ръ Странски, позволете ми, г-да народни прѣдставители — и азъ съмъ съвременикъ както и вие — да ви кажъ, че заслугитѣ на г. Бурмова прѣдъ заслугитѣ на г. Странски блѣднѣятъ. Направѣте сравнение и въ друго отношение: не въ само заслугитѣ, но и въ богатството, състоянието на г. Бурмова е такова, щото може да прѣхранва 10 души като г. Д-ра Странски. И г. Бурмовъ протегна ръка на прѣдставителството, дѣто има колосално богатство, и Народното Сѣбрание, безъ да обръща внимание на неговото богатство, че той само кжщата си е продалъ на Двореца за 180.000 л., му отпусна пенсия, защото мислѣше, че има заслуги. Ако г. Каравеловъ се обрне къмъ Сѣбранието и поиска пенсия, ние ще му я дадемъ, не за друго, а за високитѣ заслуги, които е принесълъ на отечеството; нѣма да разискваме дали е той 50 или 55 години, дали е способенъ да се прѣхранва или не; ние ще имаме прѣдъ видъ обстоятелството, че той самъ доказва, че е негоденъ и иска помощъ. Като е така, азъ напълно съмъ съгласенъ съ исказаното мнѣние отъ комисията и ви моля да приемете това мнѣние на комисията, като се отпусне на г. Д-ръ Странски 600 л. мѣсечна пенсия.

Ще кажъ още нѣколко думи. Г-нъ Каравеловъ твърдѣше по-рано, че би трѣбвало да се прѣпоръча на правителството да му се даде служба, посредствомъ която да може да се прѣхранва. И недавно, както забѣлѣжи г. докладчикътъ, органътъ на г. Каравелова, „Прѣпорецъ“, писа за сжщия г. Странски, щомъ се пусна слухъ, че той ще бѣде назначенъ за прѣдсѣдател на Върховната Сѣтна Палата, (Петко Каравеловъ: Тамъ не му е работата!) като вишеше, че той е негоденъ и за архиваръ. Щомъ г. Каравеловъ признава това въ органа си, азъ очаквахъ да го признае и тукъ. Нѣщо повече; азъ очаквахъ отъ съображения, които, г. Каравеловъ, ако желае да ги кажъ, отъ толерантностъ къмъ г. Странски, че единъ день може би и неговото положение да бѣде сжщото, самъ да иска пенсия и да му се отпусне. Ако г. Каравеловъ е съгласенъ нашитѣ политически хора, които сж заслужили на отечеството, да мржтъ гладни по улицитѣ и да имъ продаватъ кжщитѣ, които сж ипотекирани на банката, то е друго. Ние имаме примѣръ: единъ бившъ български министъръ умрѣ отъ гладъ — Желѣзковичъ. Трѣбва ли да оставяме нашитѣ държавни мъже да мржтъ отъ гладъ? Тѣй ли отечеството трѣбва да гледа къмъ държавнитѣ си хора? Слава Богу, тѣ не сж Богъ-знае колко, — тѣ сж рѣдки. Това доказва, че трѣбва да бждемъ щедри къмъ тѣхъ. Другъ бѣ въпросътъ, ако бѣхъ въ такова количество, щото да може да повлияятъ на държавния бюджетъ. А това ще служи за насърчение на другитѣ, които се борятъ въобще за отечеството въ всѣко едно отношение.

Стефанъ Жълтовъ: При тѣзи хубави думи, които г. Чорбаджиевъ изказа, менѣ остава малко да кажъ по просбата на г. Д-ръ Странски. Азъ бихъ молилъ г. Каравелова, който зорко слѣди финансовитѣ движения, които народното прѣдставителство и правителството правятъ, и зарадъ това, че г. Каравеловъ счита за най-свѣтла дата въ

историята на нашия живот, именно датата Съединението на Южна съ Северна-България — г. Каравеловъ както и г. Странски съ съдѣйцитѣ на това славно врѣме — да се съгласи да дадемъ тази пенсия на този заслужилъ дѣецъ на своето отечество, който, както въ Ромъния е работилъ за организирането на едноврѣмнитѣ комитети, тъй също отпослѣ е работилъ за съединението Южна съ Северна-България. Тѣзи заслуги добръ се описахъ отъ г. Чорбаджиева, и азъ моля да се приеме съ аklamация туй прѣдложение на г. докладчика. Защото, не трѣбва да оставяме нашитѣ държавни хора, какъвто е г. Странски, човѣкъ прѣстарѣлъ, човѣкъ даже болевъ, който нѣма пукната пара да се прѣпитава, да мрѣтъ по улицитѣ отъ гладъ. Защото всичкитѣ наши държавни мъже може да достигнатъ до такова положение, до каквото е достигналъ г. Странски. Ние винаги трѣбва да имъ се притичае на помощъ. Мисля, че въпросътъ е доста исчерпанъ и трѣбва всички да гласуваме за прѣдложението на комисията и да отпуснемъ исканата пенсия въ размѣръ на 6.000 л. годишно.

Д-ръ Василь Дочевъ: Като имамъ прѣдъ видъ всички тия съображения, които се искаха отъ г. г. народнитѣ прѣдстатели въ полза на г. Странски; като добавямъ, че г. Странски е билъ честенъ дѣецъ и че не е злоупотрѣблявалъ, както съ злоупотрѣблявали много държавни мъже, отъ своето положение, което имаме и което бѣше най-високо, като чрѣзвичаетъ комисаръ тогава въ Источна-Румелия; като имамъ прѣдъ видъ всички високи длѣжности, които е изпълнявалъ, и, за честь на България, като държавенъ мъжъ, е останалъ бѣденъ, защото бѣше честенъ и примѣренъ въ своята дѣятелностъ; и най-сетнѣ, когато е работата за единъ такъвъ човѣкъ, за единъ такъвъ просителъ, какъвто е г. Странски — азъ мисля, че трѣбва съ аklamация да се отпусне тая пенсия, която се иска.

Г-нъ Странски, отъ свѣдѣнията, които имамъ, днесъ е на държавна длѣжностъ, но това не прѣчи нищо на г. Странски да му се възстановятъ правата и да му се отпусне да получава пенсия тогава, когато правителството, било сегашното или бѣдѣщото, го признае, че не е въ състояние да изпълнява по-нататѣкъ обществена длѣжностъ. Най-сетнѣ, ако продължава да бѣде на държавна длѣжностъ, той нѣма да се ползува отъ пенсията си, а ще се ползува отъ нея само тогава, когато не ще бѣде вече въ състояние да изпълнява държавна длѣжностъ.

Прѣдъ видъ на всичко това, моля почитаемото Народно Събрание да отпусне тая пенсия. И въ същото врѣме — ако съмъ седми по редъ — за да се не продължава да се говори повече, считамъ въпроса за исчерпанъ, (Гласове: А а!) но не правя прѣдложение да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Никола Йонковъ-Влашкинъ: Г-да народни прѣдстатели! Макаръ че стана късно и макаръ че много се говори, изслушайте и мене. Азъ се занимавамъ да драскамъ върху историята на Источна-Румелия и каквито думи кажъ тукъ, ще ви кажъ, че съ изучени основателно. Г-нъ Кънчовъ по интуиция се показва чисто българинъ и вижда се, че нищо Европейско не е могло да влѣзе въ него. Казва, че нѣма нужда да дадемъ пенсия. А какво трѣбва да правимъ?

Нашитѣ държавни мъже, както знаете — както въ Английската революция, която описва философътъ Бокълъ — съ излѣзли отъ прости хора, отъ сиромаси, излѣзли съ, така да се каже, отъ срдата на народа и започнали да го водятъ въ борбата. И прѣзъ всичкото врѣме на воденето на народа въ борбата съ оставали бескористни, честни и не съ искали нищо да злоупотрѣбятъ, особено когато хазната е била на расположението имъ и когато съ могли да направятъ всичко. Като е така, пита се: трѣбва ли да ги оставимъ да мрѣтъ отъ гладъ? Ми се струва, че ако не даватъ на държавнитѣ мъже пенсия, особено на ония, които вече съ станали неспособни за работа и съ бѣдни, вие ще научите всички, които виждатъ какви съ послѣдствията, да крадатъ, за да иматъ бѣли пари за черни дни. Това ще бѣде не добро нѣщо отъ наша страна.

Нека да отидемъ въ Англия и да видимъ тамъ какво прави единъ практиченъ народъ. Съ Киченера или Сирдарътъ, както го наричатъ, който нанесе побѣда въ Африка къмъ Бѣли Нилъ, какво направи Английскитѣ народъ? Отъ благодарностъ или, по-добръ, отъ признателностъ къмъ неговитѣ способности, по-големия отъ ония на Генералъ Гордонъ, когото заклахъ и за когото сега Кичинеръ отмъсти, не само искаха благодарностъ, а му дадохъ и една титла, на освѣтъ това практичнитѣ англичани отидохъ по-далечъ: тѣ казаха, че само съ лордската титла не може да живѣе Кичинеръ и затуй му отпуснаха отъ държавното съкровище и 800.000 л. ако се не лѣжж. (Нѣкой отъ прѣдстатели: 30.000 лири стерлинги!) Това е нѣщо около 700.000 л. Така щото, тѣзи пари се отпуснаха на тоя човѣкъ, заедно съ титлата, за да може да живѣе добръ и да благодари на народа, и народътъ нему, че е нанесълъ побѣда на неприятели.

Но ако Англия е толкова далечъ, нека да дойдемъ въ Ромъния. Ако паметта ми ме не лѣже, на Братияно, който исплди единъ князь и доведе другъ и който управлява 12 години, ромънитѣ отпуснаха 1.000.000 л., защото билъ съвършено бѣденъ и защото прѣзъ всичкото свое управление не билъ открадналъ нито една стотинка, т. е. показалъ се е такъвъ бескористенъ мъжъ, каквито трѣбва да бѣдѣтъ всички държавни мъже, които отъ високото мѣсто, което занимаватъ, трѣбва да доказватъ на народа, че въ борбата си всичкитѣ хора трѣбва да бѣдѣтъ бескористни, та младото поколение да взема примѣръ, защото, ако захванатъ да крадатъ всички, тогава не знажъ до кѣдѣ ще му отиде краятъ.

Въ Испания, Сагаста ли бѣше не помнж, заяви, че чиновнитѣ въ Испания не могли безъ рушветъ. Това бѣшѣ прѣди 4—5 години. И какво виждаме? Една страна като Испания, която е имала владѣния по цѣлия поясъ на земното кълбо, на която слънцето никога не захождаше, щомъ имаше такива грабителства, пропадна; тя изгуби всичкитѣ си колонии, които имаше, и пропадна за срамъ и позоръ тая Испания, която нѣкога е диктувала.

Ето защо, азъ съмъ на мнѣние и желямъ да поддържимъ тоя принципъ, щото на държавнитѣ хора, които съ работили за народа бескористно, когато достигнатъ на една

възраст и не могат да живѣятъ съ спестеното отъ свой собственъ трудъ, народътъ да имъ се притече на помощъ, като знакъ на неговата явна благодарностъ, за тѣхната многогодишна бескористна дѣятелностъ. И азъ вѣрвамъ, г-да народни прѣдставители, че вие нѣма да направите тая грѣшка, която направихъ нѣкои наши хора по-напрѣдъ, когато оставихъ единъ нашъ държавенъ мжжъ, единъ бившъ министъръ, като Георги Желѣзковичъ, да умре отъ гладъ; защото, когато го аутопсирахъ, не намѣрихъ нищо въ стомаха му, понеже 4—5 дена не билъ ялъ. Вѣрвамъ, че на това нѣма никой да възрази и че вашиятъ вотъ сега ще даде куражъ на българскитѣ държавни мже да иматъ упование, че като работятъ бескористно на народа, единъ денъ, когато станатъ неспособни да искаратъ прѣхраната си, тоя народъ ще имъ се притече на помощъ отъ благодарностъ. (Ржко-плѣскане.)

Прѣдсѣдателъ: Ще се вотира

Василъ Кънчовъ: Азъ прѣдлагамъ да не се вотира, защото, съгласно чл. 114-й отъ Конституцията, за да се вотира едно прѣдложение, трѣбва да присѣствуватъ най-малко $\frac{1}{3}$ отъ всичкитѣ прѣдставители, а ние тукъ сме само 31 души, когато трѣбва да бждемъ най-малко 52 или 53 души. Ако искате, провѣрѣте колко души присѣствуваме.

Прѣдсѣдателъ: Молиж квестора г. Стефовъ да прѣброи колко души присѣствуватъ.

Квесторъ Вълчо Стефовъ: (Слѣдъ прѣброяването.) 35 души присѣствуватъ.

Прѣдсѣдателъ: Жечо А. Бакаловъ.

Секретари: { Д-ръ Пеню Динчевъ.
Коста Ранковъ.
Д-ръ Христо Йордановъ.
Миланъ Макавѣевъ.
Иванъ Бѣлиновъ.
Д-ръ Петъръ Гудевъ.

Прѣдсѣдателъ: Понеже да се гласува е нужно да присѣствуватъ поне $\frac{1}{3}$ отъ всичкитѣ г. г. народни прѣдставители, а тукъ присѣствуватъ по-малко отъ $\frac{1}{3}$, не може да се вземе рѣшение. Рѣшение по тоя въпросъ ще вземемъ въ бждѣщето засѣдание, когато ще се докладватъ прошения. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Кога ще имаме засѣдание?) Засѣдание ще имаме въ понеделникъ.

Панайотъ Г. Чорбаджиовъ: Щомъ нѣма пужното число прѣдставители, то най-справедливо ще бжде въ понеделникъ най-първо да се вотира и вземе рѣшение по тоя въпросъ.

Прѣдсѣдателъ: Въ понеделникъ, въ 9 часътъ сутринята, ще имаме засѣдание.

На дневенъ редъ за идущето засѣдание ще остане остатѣкътъ отъ вчерашния дневенъ редъ, плюсъ доклада на комисията по провѣрката на изборитѣ, станали въ Орханиската и Луковитската околии.

Вънъ отъ това, има да съобщимъ, че г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла съобщава, че по бюджета центърътъ на Пирдопската околия е прѣмѣстепъ въ гр. Златица и че тамъ сж прѣмѣстени и околийското управление, и мировото сѣдилище, и бирницитѣ, и въобще всички държавни учреждения; слѣдователно, направеното прѣдложение за прѣмѣстването на тоя околийски центъръ отъ Пирдопъ въ Златица трѣбва да се тури и ще се тури на първо мѣсто на дневния редъ, за да нѣма правителството нѣкакви неприяности и недоразумѣния.

Обявявамъ засѣданието за закрито.

(Закрито въ 7 $\frac{3}{4}$ часътъ послѣ пладнѣ.)

Подпрѣдсѣдатели: { Д-ръ Сава Иванчовъ.
Йовъ Титоровъ.

Секретари: { Владимиръ Недѣлевъ.
Д-ръ Йорданъ Ц. Нейовъ.
Д-ръ Кирякъ Н. Провадалиевъ.
Д-ръ Василъ Дочевъ.
Д-ръ Фоти Симеоновъ.
Кръстанъ Доцевъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Т. Хр. Гължбовъ.